LYCURGI

ORATIO IN LEOCRATEM.

EDIDIT

TH. THALHEIM.

BEROLINI,
APUD WEIDMANNOS.
MDCCCLXXX.

PATRI CARISSIMO

ALBERTO THALHEIM

IURIS CONSILIARIO OLSNENSI

LITERARUM GRAECARUM AD SENECTUTEM STUDIOSO

SACRUM.

PRAEFATIO.

Librorum, quibus I. Bekker in Leocratea edenda usus est, facile princeps est Crippsianus A musei Britannici (Burnei. 95. Plut. CLX. D), membranaceus forma maxima, foliis 170 seculi fortasse XIII, elegans, optime conservatus. In folio 1^r legitur *ἐκ τῆς μεγάλης βιβλιοθήκης τοῦ βετοπαιδίου*. Fuit igitur Batopedii, comparatus est Constantinopoli ab Joh. Crippsio, itineris Clarkiani socio. Continet Andocidem, Isaeum, Dinarchum, Antiphontem, Lycurgum (f. 130^v—151^v), Gorgiam, Alcidamantis Ulixem, Lesbonactem, Herodem. (Catalogue of man. in the Br. M. New Ser. I, 2 p. 41, Bekker or. att. I p. 3, Joh. Sigg apud A. Hugium, de arte critica in Antiph. or. fact. Turici 1872. p. 4). Excussus est primum ab F. Osanno (A^o), qui Leocrateam edidit Jenae 1821, deinde ab I. Bekkero, tertium a Dobsono (A^d, or. att. vol. IV), passim inspexit F. Blass (A^{bl}. Annal. phil. 1875. 111, p. 603) id maxime agens, ut manus primae vestigia colligeret. Denique ubi etiamtum dubitationi locus esse videbatur, meum in usum adiit de Boor (A^n), qui v. d. re diligenter perpensa ullo Lycurgi loco manum alienam apparere negat, librarium ipsum ubique correxisse (A^1) affirmat, quod idem de Andocide testatus est Blass in editionis praef. p. III. ann.

Hoc ex libro mihi quidem, cum ea de re in Annal. phil. 1877. 115 p. 673 sq. disputarem, codices ceteri omnes quos

Bekker adhibuit itemque Burneianus 96 (M) collatus a Dobsono originem ducere visi sunt et etiamnunc videntur[1]) neque ullum arbitror ex libris BLPZM percipi ad oratoris verba restituenda fructum. Neque aliter in Andocidis orationibus, quae iisdem libris continentur, rem se habere confido, apud Antiphontem quoque A. Hug et qui nuperrime his in rebus versatus est H. Reutzel (diss. Giss. 1879) eam rationem, ut librum Laurentianum B e Crippsiano manu aliena correcto descriptum putemus, me iudice non refellerunt. Tamen quoniam adhuc sub iudice lis est, eius quoque libri, qui inter ceteros bonitate praestat, discrepantem scripturam perpetuo addidi, quod ut nonnumquam emendatius possem, factum est liberalitate R. Prinzii, qui cum nuper Florentiae versaretur locos quosdam amicissime mihi exscripsit (B^p). Quibus cognitis id sane Reutzelio assentior — quod ante Bekkeri silentio deceptus negabam — nihil iam esse, cur non libros Marcianum L, Ambrosianum P, Burneianum M, ex quo Vratislaviensis Z descriptus est, e Laurentiano B tanquam ex communi fonte ortos existimemus, praesertim cum Marcianum librarius ipse (Bekk. or. att. I. 85), Burneianum catalogus mus. brit. (l. l.) testentur Florentiae esse scriptos. Atque hos quattuor libros prorsus neglexi non secus atque Aldinam, quam arta videbam cum iis affinitate coniunctam. Est autem Laurentianus B (plut. 4. 11) chartaceus, forma maxima, seculi XV, foliis 125, insunt scriptores iidem eodem ordine dispositi atque in A (Lycurgus fol. 100^r—100^v. 109^r—118^v. 101^r—103^r), correctus est raro, manu aliena nusquam.

Denique cod. Oxoniensis N bibl. Bodl. Meerm. Auct. T. II. 8, qui partem dimidiam fere Leocrateae complectitur,

---

[1]) Eo loco, qui scrupulum viris doctis iniecit, § 48 *ἀρίστοις* A, *ἄριστα* BLPZ, fraus facta librariis siglis codicis A, quippe qui praeberet *ἀρίστ*$^{\partial}$ (A^n), unde cod. B^p *ἄριστ*ᵍ. cf. And. 1. 141 *αἰτίοις* A, *αἰτίαν* errore apertissimo B.

bombycinus, forma quadrata, foliis 88, continet Dinarchum, Antiphontem, Lycurgum et ab alia manu Libanii declamationes quattuor. Pars prior (f. 1^r—72^v) elegantissime conscripta seculi XIV exeuntis esse et in catalogo Bodl. I. 766 perhibetur et Reifferscheidio v. d. videbatur, fuit Parisiis collegii Claromontani CCCLVIII, tum Meermanni, manus prima correcta est et a librario ipso (N^1) et manibus alienis inter se fortasse diversis (N^2), margini scholia pauca adscripta inveniuntur. Lycurgi habet f. 52^r—56^v: in. — 34. 4 *προδοσίας,* tum uno quaternione deperdito f. 69^r—72^v et 65^r—68^v a 98. 4 *τὸν Ποσειδῶνος* — 147. 5 *ἐγκατα-*. Librum tractavit F. Blass (Annal. phil. 1875. 111, 597 sq.), deinde curatorum Bodleianae liberalitate nostratiumque magistratuum beneficio huc transmissum ipse denuo cum ed. Bekk. Ber. contuli.

Quo de libro postquam diu multumque viri docti disputaverunt (cf. Blass, praef. ed. Antiph. p. V. A. Hug, de arte critica etc. Blass, Ind. phil. IV. 124 sq.), id nunc consentiunt Oxoniensem non pendere ex Crippsiano; quantum sit eius auctoritati tribuendum dissentiunt, cum alteri eum unice sequendum esse praedicent, alteri tantum non omnia quae noventur docti alicuius viri inventioni deberi affirment. Equidem cum intellegerem nonnulla in eo consulto mutata, plura neglegentia peccata esse, ubicunque ratione certa rem diiudicare non poteram, ei libro me addixi, qui et aetate alteri antecederet et scribendi accuratione praecellere videretur, Crippsiano. Neque vero huius libri manui primae (pr. A) fidem habendam duxi: etenim si Crippsiani librarius suo acumine fretus nova inferre consuesset, fieri non poterat, quin interdum pr. A cum Oxoniensi consentiret, quod uno omnino loco factum video Tyrtaei v. 7, ubi voculae *μὲν* adpositae temeritas versus necessitate excusatur[1]). Quamobrem manus primae

[1]) Quo uno loco cum ceteris manum primam A secutus sum, feci dubitanter § 146. 6, quia ne ibi quidem quae sunt in. libris A^1BN *τοί-*

errata exceptis locis iis, quibus A pr. editoribus aliis arriserat, omnia ex adnotatione perpetua relegata hic congessi una cum libri Oxoniensis quibusdam vel differentiis minutis vel manus primae vitiis, quae lectores non facile existimabam desideraturos.

Est igitur in A: hyp. 1. *ψηφίσματα* pr. — *τῶν* om. pr. [d] — 3. 3 *αὐτὸ* supra versum — 6. 1 *τὰς* om. post *διὰ* pr. [b], post *εἰς* pr. [d] — 10. 2 post *κατεψηφισμένοι* litterae tres (*νῦν*) erasae [d], lit. quattuor er. [bl] — 14. 4 *καὶ* post *ἤ* om. pr. [n] (erravit b. berol.) — 15. 3 *ἀκηκόασιν* [ε αν] — 20. 10 *μὴ* post *καὶ* fort. om. pr. [bdn] — 22. 2 *ὥστ .... ετα-πεμψάμενος* pr. [bl] — 31. 7 *δικαίων* pr. — 36. 4 *Λεωκρ. τὴν πόλιν προδ.* [d] — 39. 5 *ἠδυνήθη* pr. [bl] — 40. 2 *ἐλευθέρους* pr. [d], incertum pr. [n] — 45. 4 *θανάτῳ χρὴ ζ.* — 48. 6 *τοιαύταις γὰρ γν.* pr. [n] — 53. 4 *καίτοι* ... 5 *ἐτιμωρήσασθε* in margine [d] — 55. 7 *οἱ κατ' ἐμπορίαν* om. pr. [b] — 60. 4 *ἐπὶ τὸ βέλτιον* om. pr. [bl] — 61. 4 *ἐπὶ τῶν τρ.* pr. [bln] — *καὶ ἐπὶ* pr. [bl], incertum pr. [n], spiritus vocis *ὑπὸ* non est correctus — 6 ante *τῆς* litt. duae erasae [bln] — 62. 2 post *πώποτ'* litt. tres erasae [bl] — 64. 4 *ὑφ' ἁπάντων* pr. [bl] — 67. 2 *κολαστέ .... ἐστὶ* pr. [bl] — 6 *διὰ τοῦτο* om. pr. [bl] — 68. 4 *ὑμῶν* pr. — 70. 1 *μὲν* om. pr. [b] — 3 *Αἰγινητικὸν ναυτ.* pr. [bl] — 6 *πρὸς* correctum, an *εἰς* pr.? [bl] — 9 *εὐεργετοῦντας* pr. A[n] — 75. 2 *γὰρ* in rasura [bln] — 76. 8 *παρασκευασάμενος* pr. — 10 *τιμωρήσεσθε* pr. [bln] — 77. 7 *θέλη* pr. — 75. 5 *οὐχ* om. pr. [d] — 79. 4 *ταύτην πίστιν* pr. — 9 *τὴν .π' αὐτῶν* pr. [bl] — 81. 6 *τὰ* om. pr. [d] — 85. 1 *τῶν ἀδελφῶν* pr. — 4 *ἐμβαλλόντων* pr. — 9 *εἰς* supra vers. — 86. 1 ante *ὦ* litterae quinque vel sex erasae [d] — 6 *πολεμίους* in rasura [bln], antea *τοῦ* pr. [n] — 10 *πεσόντα* pr. — 88. 7 *κἄι* [καὶ] *ταύτην* [d] — 90. 3 *διαπεπραγμένον* pr. [d] — 91. 7 *παρ'* om. pr. [bd], *δὲ παρ'* in rasura pr. [bln]. — 93. 9 *ἂν* supra vers. pr. [dn] — 95. 5 *οὖν* om. pr. — 96. 4 *τὸ* om. pr. [d] — 5 *μόνον* pr. — 100 v. 2 *μὲν* om. pr. — 102. 4 *τῶν Παναθηναίων* om. pr. [d] — 103. 8 *ἥκωνται* pr. [d] — 107 v. 7 *μὲν* om. pr. — v. 29 *μὲν* om. pr. [d] — 108. 3 *τῆς* om. pr. [d] — 110. 5 *μὲν* om. pr. — 112. 7 *προδόντα* pr. — 116. 8 *τις εἰπεῖν ὡς* in rasura quattuor litterarum [bl] (an *εἰπεῖν* om. pr. [bl]?) — 117. 5 *χωνεύσαντες* pr. [bl] — 122. 4 *ἀπέκτεινε* [d] — 123. 9 *αὐτοῦ* pr. [bl] — 124. 2 *πρὸς τὴν πόλιν* pr. [bl] — 126. 6 *γὰρ* supra versum — 128. 8 *ἐπειδὴ* .. *ἔφθασε* pr. [bl] — 131. 5 *ὑπὲρ* om. pr. [d] — 137. 3 *προδεδωκέναι* . . . 4 *ἀνακειμένην* in margine [dn] — 140. 4 *μόνον* om. pr. [bl] — 143. 5 *οὓς*

νυν ὑμῖν μηνύω quadam veritatis specie carebunt, si putabimus illud *ὑμῖν* verbis quae sequuntur *πρὸς ὑμᾶς* per emphasin geminari.

οὐ pr. bl — 144. 11 ἀφίει pr. bln — 145. 2 καὶ ante ὑμᾶς supra vers. 146. 2 παρεχόμενος pr. bl — 6 τοίνυν μηνύω pr. — 147. 7 ὅτι το........ μένη pr. bl — 85. 3 ἔοικεν b sine adn.

N vero habet: 1. 3 εὔχ.μαι, corr. N¹ — 8 παραδεδο..'νας, corr. N¹ vel N² — 4. 2 δὲ ἡ bis — 5. 3 αὐτοῦ — προδεδωκότα. (litt. una erasa) — 7. 4 ἐπανορθοῦτ., corr. N¹ — 7 οὐδ' ἐπ' — 10. 2 κολά..ετε, corr. N¹ — 13. 6 δεδιδ......., corr. N¹ — 14. 1 δὲ ὦ — 15. 6 ἴ..ε, corr. N¹ — 16. 7 κατακο.μίζειν — 10 δοχῇ habet a m. pr. — 17. 4 ἐτ.. ρας, corr. N¹ — 18. 4 καταλ.ποι, corr. N¹ — 6 αὐτοῦ — 19. 1 ταῦτα ἀληθῆ — 22. 5 αὐτοῦ — 8 αὐτῷ — 25. 9 αὐτῷ — 29. 2 αὐτοῦ — 30. 7 θεράπευαι, αι superscripsit N² — 31. 9 φαίνεσθ., corr. N¹ — 32. 1 διαλογίζεσθαι pr. N, corr. N¹ — 7 αὐτοῦ — 32. 2 et 33. 1 τινὰς — 6 τε ἐξελ. — 100 v. 13 ἐστίν — 14 ἐπεὶ τα (sic) τέκνα — 16 δὲ ἀπάσης τοὔνομα — 19 τοὐλάσσονος — 35 τῇςδε ὑπερδοθήσεται — 49 δὲ οὐδαμοῦ — 50 λοχεύμασι — 102. 5 ἐπ.δειξιν, corr. N¹ — 104. 3 αὐτῶν — 107 v. 11 ἀλωμένου — 12 γίνεται — 24 κ.νίῃ, corr. N¹ — 29 γυναιξί — 31 ἀμφοτέροισι — 111. 1 δύνασθ., corr. N¹ — 114. 2 τετελευτηκότ.ς, corr. N¹ — 115. 4 οὐδὲ ἐν — 123. 5 οἰκουμένην in rasura N¹ — 125. 2 γὰρ oblitteratum, deinde deletum ab N² — 129. 13 μετὰ ἀλ. — 130. 7 αὐτῷ — 131. 5 οὐδ' ὑπὲρ — 132. 2 ἑαυτῶν — 133. 2 αὐτῇ — 6 ἑαυτοῦ — 135. 3 αὐτοὺς — 8 αὐτῶν — 136. 5 ἱεροσολῆσαι, corr. N² — 6 ἑαυτοῦ — 137. 2 ἐνέγραψα., una litt. eras. — 138. 2 προσήκουσιν — 3 λελ.θασιν, corr. N¹ — 139. 2 αὐτῶν — 4 μάλιστα — 7 ἐστιν — 140. 5 εὐεργετηκέναι — 141. 11 παισὶν — 142. 10 ἀναστρέφεσθε, corr. N² — 143. 1 αὐτοῦ — 6 αὐτὸν — 7 προύδωκε., una litt. eras. — 9 ἐτόλμησε — 144. 3 γηρωτροφηθῆναι N² — 4 ἐδάφει — 8 σώσειεν — 145. 5 ἐπι ‖ προστὰ τοῦ (‖ exitum versus significat) — 146. 3 ἐστιν — 7 δ' ἐστι — 13 αὐτοῦ — 147. 5 ἐγκατα‖, λιπὼν add. N². Scholia deinde haec sunt: 5. 5 εἰσαγγελία ὄνομα δίκης ἐπὶ μεγίστοις ἀδικήμασι δημοσίοις καὶ ἀναβολὴν μὴ ἐπιδεχομένοις N², cf. Suidas s. v.; 21. 6 versus duo oblitterati fere: ἐκ γειτόνων οἰκεῖ..... ὀνομάζεται N²; 25. 4 versus quinque oblitterati N²: .....τὴν λαθραίαν ἐκβολὴν ζητεῖν; 26. 5 in capite fol. 56ʳ versus uuus obl. N²; 26. 10 ἀφορμὴ ἀφ' ἧς ὁρμώμενός τις σώζεται, ἰδίως δὲ παρὰ τοῖς ἀττικοῖς καλεῖται, ὅταν ἀργύριον δῷ τις εἰς ἐνθήκην N², cf. Suidas s. v.; 28. 3 (οὐ γὰρ οἶμαι δεῖν): συνῃρημένον ἀττικῶς ἀπὸ τοῦ δέον δεῖν, ὡς ἀπὸ τοῦ πλέον πλεῖν N¹; 124. 5 in mg. interiore ῥητορικόν N¹; 133. 6 (ταχύ γε ἄν): ἀντὶ τοῦ σχολῇ γ' ἂν ἢ ἀντὶ τοῦ πολλῷ ἂν δήπου ἢ ἀντὶ τοῦ ἢ πού γε ἂν N¹; 145. 5 in mg. interiore ὅρα σφάλμα N¹; 147. 5 subscriptum λείπει N².

Ceterum post virorum egregiorum curas recentes (Frohberger, Philol. XXXIII, Rehdantz ed. Lyc. Lips. 1876, addo

librum utilissimum G. Gebaueri, de argumenti ex contrario formis Zwiccav. 1877) pauca novavi, quorum alio loco redditurus sum rationes, idque operam dedi, ut lectori ubique praesto esset, quid libri manuscripti praeberent. Et si cui in oratoris verbis constituendis cautius versatus esse videbor, religionis me nimiae suscipere periculum maluisse confiteor, quam, quod nonnullis placuit, amplecti licentiam regula certa carentem. Qua in re qui a me dissentiet, habebit in adnotatione virorum doctorum inventa, quorum partem magnam addidi, non quo mihi probarentur, sed quod aliorum assensione firmata animadvertebam. Turicensium (t) vero discrepantias continuo adscripsi.

Fragmentum subicio Lycurgi, quod Sakkelion (Bulletin de corresp. hellénique 1877, p. 149) ex libro vetere Patmiaco seculi ut ait decimi deprompsit, latens ibi cum paucis oratorum aliorum reliquiis inter *λέξεις μεθ' ἱστοριῶν ἐκ τῶν Δημοσθένους λόγων*. Atque verba haec sunt: *Ἑκατόμπεδον νεὼς τῆς Ἀθηνᾶς οὕτω καλούμενος παρὰ τὸ ἑκατὸν ποδιῶν* (mscr. *πεδῶν*) *ἑκάστην εἶναι πλευράν· τὸν αὐτὸν ἔνιοι καὶ Παρθενῶνα καλοῦσι. Λυκοῦργος δὲ ἐν τῷ κατὰ Κηφισοδότου* (mscr. *κιφισο-*) *ὑπὲρ τῶν Δημάδου τιμῶν· Περικλῆς δὲ ὁ Σάμον καὶ Εὔβοιαν καὶ Αἴγιναν ἑλὼν καὶ τὰ Προπύλαια καὶ τὸ Ὠιδεῖον καὶ τὸ Ἑκατόμπεδον οἰκοδομήσας καὶ μύρια τάλαντα ἀργυρίου εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἀνενεγκὼν θαλλοῦ στεφάνῳ ἐστεφανώθη.*

Scribebam Vratislaviae mense Aprili MDCCCLXXX.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ.

ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ.

pag. Steph. 148

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Μετὰ τὰ ἐν Χαιρωνείᾳ δεινὰ ψήφισμα ποιεῖ ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος ὥστε μήτε τινὰ ἔξω γενέσθαι τῆς πόλεως μήτε μὴν ἐκθέσθαι παῖδας καὶ γυναῖκας. Λεωκράτης οὖν τις ἐξελθὼν τῆς πόλεως, καὶ ἀφικόμενος ἐν Ῥόδῳ καὶ πάλιν ἐν Μεγάροις, ἦλθεν ἐν Ἀθήναις· καὶ παρρησιαζομένου αὐτοῦ κατηγορίαν ποιεῖται ὁ Λυκοῦργος αὐτοῦ ὡς προδότου. Ἡ δὲ στάσις ὅρος ἀντονομάζων· ὁμολογεῖ γὰρ καὶ Λεωκράτης ἀπολιπεῖν τὴν πόλιν, οὐ μέντοι προδιδόναι. ἄλλοι στοχασμὸν ἀπὸ γνώμης, ὡς τοῦ μὲν ἐξελθεῖν ὁμολογουμένου, ἀμφιβαλλομένης δὲ τῆς προαιρέσεως, ποίᾳ γνώμῃ ἐξῆλθεν, εἴτ' ἐπὶ προδοσίᾳ εἴτ' ἐπὶ ἐμπορίᾳ. ἄλλοι δὲ ἀντίστασιν· λέγει γὰρ οὐκ ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πόλεως ἐξελθεῖν, ἀλλ' ἐπὶ ἐμπορίᾳ. ἔοικε δὲ ἡ τοῦ λόγου ὑπόθεσις τῇ τοῦ κατὰ Αὐτολύκου.

Δικαίαν, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ εὐσεβῆ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τὴν ἀρχὴν τῆς κατηγορίας Λεωκράτους τοῦ κρινομένου ποιήσομαι. εὔχομαι γὰρ τῇ Ἀθηνᾷ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τοῖς ἥρωσι τοῖς κατὰ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἱδρυμένοις, εἰ μὲν εἰσήγγελκα Λεωκράτη δικαίως καὶ κρίνω τὸν προδόντα αὐτῶν καὶ τοὺς νεὼς καὶ τὰ ἕδη καὶ τὰ τεμένη καὶ τὰς ἐν τοῖς νόμοις τιμὰς καὶ θυσίας τὰς ὑπὸ τῶν ὑμετέρων | προγόνων παραδεδομένας, ἐμὲ μὲν ἄξιον ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ τῶν Λεωκρά- 2
τους ἀδικημάτων κατήγορον ποιῆσαι, ὃ καὶ τῷ δήμῳ καὶ τῇ πόλει συμφέρει, ὑμᾶς δὲ ὡς ὑπὲρ πατέρων καὶ παί-

---

N pro titulis habet *ὑπόθεσις τοῦ κατὰ λεωκράτους* — 7 *καὶ ὁ λ.* N — 11 *ἐμπορείᾳ* A^d — 12 *ἡ τούτου τοῦ* N — post *κατὰ* in A^nB^p non est *τοῦ* — post hyp. N addit: *λυκούργου κατὰ λεωκράτους* 1. 1 post *ὦ*: *ἄνδρες* abest a A^nB^pN — *ὑμῶν* Nt — 5 *Λεωκράτην* t — 6 *αὐτὸν* AB, *αὐτὸν* N: corr. Bekker — 7 *τιμὰς καὶ* om. ABt 2. 3 *συμφέροι* G. Hermann.

δων καὶ γυναικῶν καὶ πατρίδος καὶ ἱερῶν βουλευομένους,
καὶ ἔχοντας ὑπὸ τῇ ψήφῳ τὸν προδότην ἁπάντων τού-
των, ἀπαραιτήτους δικαστὰς καὶ νῦν καὶ εἰς τὸν λοιπὸν
χρόνον γενέσθαι τοῖς τὰ τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα παρανο-
μοῦσιν· εἰ δὲ μήτε τὸν προδόντα τὴν πατρίδα μήτε τὸν
ἐγκαταλιπόντα τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερὰ εἰς τουτονὶ τὸν
ἀγῶνα καθίστημι, σωθῆναι αὐτὸν ἐκ τοῦ κινδύνου καὶ ὑπὸ
τῶν θεῶν καὶ ὑφ' ὑμῶν τῶν δικαστῶν.
3 Ἐβουλόμην δ' ἄν, ὦ ἄνδρες, ὥσπερ ὠφέλιμόν ἐστι
τῇ πόλει εἶναι τοὺς κρίνοντας ἐν ταύτῃ τοὺς παρανομοῦν-
τας, οὕτω καὶ φιλάνθρωπον αὐτὸ παρὰ τοῖς πολλοῖς ὑπει-
λῆφθαι· νῦν δὲ περιέστηκεν εἰς τοῦτο, ὥστε τὸν ἰδίᾳ
κινδυνεύοντα καὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀπεχθανόμενον οὐ φιλό-
πολιν ἀλλὰ φιλοπράγμονα δοκεῖν εἶναι, οὐ δικαίως οὐδὲ
συμφερόντως τῇ πόλει. τρία γάρ ἐστι τὰ μέγιστα, ἃ
διαφυλάττει καὶ διασῴζει τὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν τῆς
4 πόλεως εὐδαιμονίαν, πρῶτον μὲν ἡ τῶν νόμων τάξις, δεύ-
τερον δ' ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος, τρίτον δ' ἡ τούτοις
τἀδικήματα παραδοῦσα κρίσις. ὁ μὲν γὰρ νόμος πέφυκε
προλέγειν ἃ μὴ δεῖ πράττειν, ὁ δὲ κατήγορος μηνύειν τοὺς
ἐνόχους τοῖς ἐκ τῶν νόμων ἐπιτιμίοις καθεστῶτας, ὁ δὲ
δικαστὴς κολάζειν τοὺς ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων ἀποδει-
χθέντας αὐτῷ, ὥστ' οὐθ' ὁ νόμος οὐθ' ἡ τῶν δικαστῶν
ψῆφος ἄνευ τοῦ παραδώσοντος αὐτοῖς τοὺς ἀδικοῦντας
5 ἰσχύει. Ἐγὼ δέ, ὦ Ἀθηναῖοι, εἰδὼς Λεωκράτην φυγόντα
μὲν τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδύνους, ἐγκαταλιπόντα δὲ
τοὺς αὑτοῦ πολίτας, προδεδωκότα δὲ πᾶσαν τὴν ὑμετέραν
δύναμιν, ἅπασι δὲ τοῖς γεγραμμένοις ἔνοχον ὄντα, ταύτην
τὴν εἰσαγγελίαν ἐποιησάμην, οὔτε δι' ἔχθραν οὐδεμίαν
οὔτε διὰ φιλονεικίαν οὐδ' ἡντινοῦν τοῦτον τὸν ἀγῶνα
προελόμενος, ἀλλ' αἰσχρὸν εἶναι νομίσας τοῦτον περιορᾶν
εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλλοντα καὶ τῶν κοινῶν ἱερῶν μετέ-

---

3 post δικαστὰς libri: μὴ παρέχοντας συγγνώμην. del. Taylor.
3. 3 ὑπολ.φθαι pr. N, ὑπολῆφθαι N[1] ὑπειλ- N[2] — 5 μὴ φιλόπ. N.
4. 3 παραδιδοῦσα Bekker t — 6 ἐπ': corr. margo Ald. Hamburgensis
(Muretus) — 7 αὐτῷ est in A[n]N.

χοντα, τῆς τε πατρίδος ὄνειδος καὶ πάντων ὑμῶν γεγενη-
μένον. πολίτου γάρ ἐστι δικαίου μὴ διὰ τὰς ἰδίας ἔχθρας 6
εἰς τὰς κοινὰς κρίσεις καθιστάναι τοὺς τὴν πόλιν μηδὲν
ἀδικοῦντας, ἀλλὰ τοὺς εἰς τὴν πατρίδα τι παρανομοῦντας
ἰδίους ἐχθροὺς εἶναι νομίζειν, καὶ τὰ κοινὰ τῶν ἀδικημάτων
κοινὰς καὶ τὰς προφάσεις ἔχειν τῆς πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς.
Ἅπαντας μὲν οὖν χρὴ νομίζειν μεγάλους εἶναι τοὺς 7
δημοσίους ἀγῶνας, μάλιστα δὲ τοῦτον ὑπὲρ οὗ νῦν μέλ-
λετε τὴν ψῆφον φέρειν. ὅταν μὲν γὰρ τὰς τῶν παρανό-
μων γραφὰς δικάζητε, τοῦτο μόνον ἐπανορθοῦτε καὶ ταύ-
την τὴν πρᾶξιν κωλύετε, καθ᾽ ὅσον ἂν τὸ ψήφισμα μέλλῃ
βλάπτειν τὴν πόλιν· ὁ δὲ νῦν ἐνεστηκὼς ἀγὼν οὐ μικρόν
τι μέρος συνέχει τῶν τῆς πόλεως οὐδὲ ἐπ᾽ ὀλίγον χρόνον,
ἀλλ᾽ ὑπὲρ ὅλης τῆς πατρίδος καὶ κατὰ παντὸς τοῦ αἰῶ-
νος ἀείμνηστον καταλείψει τοῖς ἐπιγινομένοις τὴν κρίσιν.
οὕτω γάρ ἐστι δεινὸν τὸ γεγενημένον ἀδίκημα καὶ τηλι- 8
κοῦτον ἔχει τὸ μέγεθος, ὥστε μήτε κατηγορίαν μήτε τιμω-
ρίαν ἐνδέχεσθαι εὑρεῖν ἀξίαν, μηδὲ ἐν τοῖς νόμοις ὡρίσθαι
τιμωρίαν ἀξίαν τῶν ἁμαρτημάτων. τί γὰρ χρὴ παθεῖν
τὸν ἐκλιπόντα μὲν τὴν πατρίδα, μὴ βοηθήσαντα δὲ τοῖς
πατρῴοις ἱεροῖς, ἐγκαταλιπόντα δὲ τὰς τῶν προγόνων θή-
κας, ἅπασαν δὲ τὴν πόλιν ὑποχείριον τοῖς πολεμίοις παρα-
δόντα; τὸ μὲν γὰρ μέγιστον καὶ ἔσχατον τῶν τιμημάτων,
θάνατος, ἀναγκαῖον μὲν ἐκ τῶν νόμων ἐπιτίμιον, ἔλαττον
δὲ τῶν Λεωκράτους ἀδικημάτων καθέστηκε. παρεῖσθαι 9
δὲ τὴν ὑπὲρ τῶν τοιούτων τιμωρίαν συμβέβηκεν, ὦ ἄν-
δρες, οὐ διὰ ῥᾳθυμίαν τῶν τότε νομοθετούντων, ἀλλὰ διὰ
τὸ μήτ᾽ ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις γεγενῆσθαι τοιοῦτον
μηδὲν μήτε ἐν τοῖς μέλλουσιν ἐπίδοξον εἶναι γενήσεσθαι.

6. 2 *καθεστάναι*: corr. H. Stephanus. 7. 1 *ἅπαντα* pr. N, corr. N² — 2 *δημίους* (sic etiam Bp): corr. Taylor — 9 *ἀείμ. τοῖς ἐπιγιγν. καταλείψειν* (sic!) N. 8. 2 *ἔχει* del. Es — 3. 4 verba varie tentata, *μήτε τιμωρίαν* om t, fortasse: *μήτε κατηγορίᾳ* (Scheibe) *τιμωρίαν ἐνδέχεσθαι εὑρεῖν, μήτε ἐν τοῖς νόμοις ὡρίσθαι ἀξίαν τῶν ἁρματημάτων* — 7 *δὲ τὴν χώραν* N 9. 4 *μὴ*: corr. Bekker — 5 *γεγενῆσθαι*: corr. Valckenaer, del. Ernesti, om t; inde in libris sequuntur *ὥς* (sic! Aⁿ, *ὥστε* N) *μήτε κατηγορίαν μήτε τιμωρίαν ἐνδέχεσθαι εὑρεῖν ἀξίαν*, del. Taylor. om. t.

διὸ καὶ μάλιστα, ὦ ἄνδρες, δεῖ | ὑμᾶς γενέσθαι μὴ μόνον τοῦ νῦν ἀδικήματος δικαστὰς ἀλλὰ καὶ νομοθέτας. ὅσα μὲν γὰρ τῶν ἀδικημάτων νόμος τις διώρικε, ῥᾴδιον τούτῳ κανόνι χρωμένους κολάζειν τοὺς παρανομοῦντας· ὅσα δὲ μὴ σφόδρα περιείληφεν, ἑνὶ ὀνόματι προσαγορεύσας, μείζω δὲ τούτων τις ἠδίκηκεν, ἅπασι δὲ ὁμοίως ἔνοχός ἐστιν, ἀναγκαῖον τὴν ὑμετέραν κρίσιν καταλείπεσθαι παράδειγμα
10 τοῖς ἐπιγιγνομένοις. εὖ δ' ἴστε, ὦ ἄνδρες, ὅτι οὐ μόνον τοῦτον νῦν κολάσετε κατεψηφισμένοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς νεωτέρους ἅπαντας ἐπ' ἀρετὴν προτρέψετε. δύο γάρ ἐστι τὰ παιδεύοντα τοὺς νέους, ἥ τε τῶν ἀδικούντων τιμωρία καὶ ἡ τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς διδομένη δωρεά· πρὸς ἑκάτερον δὲ τούτων ἀποβλέποντες τὴν μὲν διὰ τὸν φόβον φεύγουσι, τῆς δὲ διὰ τὴν δόξαν ἐπιθυμοῦσι. διὸ δεῖ, ὦ ἄνδρες, προσέχειν τούτῳ τῷ ἀγῶνι καὶ μηδὲν περὶ πλείονος ποιήσασθαι τοῦ δικαίου.
11 Ποιήσομαι δὲ κἀγὼ τὴν κατηγορίαν δικαίαν, οὔτε ψευδόμενος οὐδὲν οὔτ' ἔξω τοῦ πράγματος λέγων. οἱ μὲν γὰρ πλεῖστοι τῶν εἰς ὑμᾶς εἰσιόντων πάντων ἀτοπώτατον ποιοῦσιν· ἢ γὰρ συμβουλεύουσιν ἐνταῦθα περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων, ἢ κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσι πάντα μᾶλλον ἢ περὶ οὗ μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν. ἔστι δ' οὐδέτερον τούτων χαλεπόν, οὔθ' ὑπὲρ ὧν μὴ βουλεύεσθε γνώμην ἀποφήνασθαι, οὔθ' ὑπὲρ ὧν μηδεὶς ἀπολογήσε-
12 ται κατηγορίαν εὑρεῖν. ἀλλ' οὐ δίκαιον ὑμᾶς μὲν ἀξιοῦν δικαίαν τὴν ψῆφον φέρειν, αὐτοὺς δὲ μὴ δικαίαν τὴν κατηγορίαν ποιεῖσθαι. τούτων δὲ αἴτιοι ὑμεῖς ἐστε, ὦ ἄνδρες· τὴν γὰρ ἐξουσίαν ταύτην δεδώκατε τοῖς ἐνθάδε εἰσιοῦσι, καὶ ταῦτα κάλλιστον ἔχοντες τῶν Ἑλλήνων παράδειγμα τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ συνέδριον, ὃ τοσοῦτον διαφέρει τῶν ἄλλων δικαστηρίων, ὥστε καὶ παρ' αὐτοῖς ὁμολογεῖσθαι τοῖς
13 ἁλισκομένοις δικαίαν ποιεῖσθαι τὴν κρίσιν. πρὸς ὃ δεῖ καὶ ὑμᾶς ἀποβλέποντας μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἔξω τοῦ πράγματος λέγουσιν· οὕτω γὰρ ἔσται τοῖς τε κρινομένοις ἄνευ

10. 3 προτρέψητε: corr. H. Stephanus. 11. 7 βούλεσθε: corr. margo Ald. Hamb. (Muretus).

*διαβολῆς ὁ ἀγὼν καὶ τοῖς διώκουσιν ἥκιστα συκοφαντεῖν
καὶ ὑμῖν εὐορκοτάτην ⟨τὴν⟩ ψῆφον ἐνεγκεῖν. ἀδύνατον γάρ
ἐστι καὶ ἀνόητον λόγῳ μὴ δικαίως δεδιδαγμένους δι-
καίαν θέσθαι τὴν ψῆφον.*

Δεῖ δ', ὦ ἄνδρες, μηδὲ ταῦτα λαθεῖν ὑμᾶς, ὅτι οὐχ 14
*ὅμοιός ἐστιν ὁ ἀγὼν περὶ τούτου καὶ τῶν ἄλλων ἰδιωτῶν.
περὶ μὲν γὰρ ἀγνῶτος ἀνθρώπου τοῖς Ἕλλησιν, ἐν ὑμῖν
αὐτοῖς ἐδοκεῖτ' ἂν ἢ καλῶς ἢ καὶ φαύλως ἐψηφίσθαι·
περὶ δὲ τούτου ὅ τι ἂν βουλεύσησθε, παρὰ πᾶσι τοῖς
Ἕλλησιν ἔσται λόγος. ἐπιφανής τε γάρ ἐστι διὰ τὸν ἔκ-
πλουν τὸν εἰς Ῥόδον καὶ τὴν ἀπαγγελίαν ἣν ἐποιήσατο
καθ' ὑμῶν πρός τε τὴν πόλιν τὴν τῶν Ῥοδίων καὶ τῶν
ἐμπόρων τοῖς ἐπιδημοῦσιν ἐκεῖ, οἳ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην* 15
*περιπλέοντες δι' ἐργασίαν ἀπήγγελλον ἅμα περὶ τῆς πό-
λεως ἃ Λεωκράτους ἀκηκόεσαν· οἳ ἴσασι τὰ τῶν προγό-
νων τῶν ὑμετέρων ἔργα ἐναντιώτατα τοῖς τούτῳ διαπε-
πραγμένοις ὄντα. ὥστε περὶ πολλοῦ ποιητέον ἐστὶν ὀρθῶς
βουλεύσασθαι περὶ αὐτοῦ. εὖ γὰρ ἴστε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι
ᾧ πλεῖστον διαφέρετε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, τῷ πρός τε
τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς καὶ πρὸς τοὺς γονεῖς ὁσίως καὶ πρὸς
τὴν πατρίδα φιλοτίμως ἔχειν, τούτων πλεῖστον ἀμελεῖν
δόξαιτ' ἄν, εἰ τὴν παρ' ὑμῶν οὗτος διαφύγοι τιμωρίαν.*

Δέομαι δ' ὑμῶν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀκοῦσαί μου τῆς κατη- 16
*γορίας διὰ τέλους, καὶ μὴ ἄχθεσθαι ἐὰν ἄρξωμαι ἀπὸ
τῶν τῇ πόλει τότε συμβάντων, ἀλλὰ τοῖς αἰτίοις ὀργίζε-
σθαι καὶ δι' οὓς ἀναγκάζομαι νῦν μεμνῆσθαι περὶ αὐτῶν.
Γεγενημένης γὰρ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης καὶ συνδραμόν-
των ἁπάντων ὑμῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐψηφίσατο ὁ δῆμος
παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὰ τείχη κατα-*

---

2 *τὴν* add. Bekker — 3 *ἐστιν ἄνευ τοῦ λόγου*: de meo mutavi. *ἐστιν ἄνευ τοῦ ἀλόγου* G. Hermann t. *ἀδύνατον . . . ψῆφον* del. Heinrich, transponenda fortasse in § 12 post *ποιεῖσθαι*. 14. 2 *καὶ περὶ τῶν* N — 5 *βουλεύσοισθε* AB — 7 *ἐπαγγελίαν*: corr. Taylor. 15. 2 *ἀπήγγελον* (B) — 3 *οἳ . . . ὄντα* alii deleverunt, alii in § 14 post *λόγος* transposuerunt — 9 *τούτῳ*: corr. Reiske — 10 *δόξοιτ'* libri praeter N¹. 16. 2 *ἄχθεσθαι*, ε supra αι adscripsit N² — 3 *ὀργίζεσθαι*, ε supra αι adscripsit N¹ potius, quam N², -*ζεσθε* B — 4 *καί* del. Corais.

κομίζειν, τοὺς δὲ στρατηγοὺς τάττειν εἰς τὰς φυλακὰς τῶν
Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων τῶν οἰκούντων Ἀθήνησι, καθ'
17 *ὅ τι ἂν αὐτοῖς δοκῇ. Λεωκράτης δὲ τούτων οὐδενὸς φρον-*
τίσας, συσκευασάμενος ἃ εἶχε χρήματα μετὰ τῶν οἰκετῶν
ἐπὶ τὸν λέμβον κατεκόμισε, τῆς νεὼς ἤδη περὶ τὴν ἀκτὴν
ἐξορμούσης, καὶ | περὶ δείλην ὀψίαν αὐτὸς μετὰ τῆς ἑταί-
ρας Εἰρηνίδος κατὰ μέσην τὴν ἀκτὴν διὰ τῆς πυλίδος ἐξελ-
θὼν πρὸς τὴν ναῦν προσέπλευσε καὶ ᾤχετο φεύγων, οὔτε
τοὺς λιμένας τῆς πόλεως ἐλεῶν, ἐξ ὧν ἀνήγετο, οὔτε τὰ
τείχη τῆς πατρίδος αἰσχυνόμενος, ὧν τὴν φυλακὴν ἔρημον
τὸ καθ' αὑτὸν μέρος κατέλιπεν, οὔτε τὴν ἀκρόπολιν καὶ
τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς σω-
τείρας ἀφορῶν καὶ προδιδοὺς ἐφοβήθη, οὓς αὐτίκα σώ-
18 *σοντας ἑαυτὸν ἐκ τῶν κινδύνων ἐπικαλέσεται. καταχθεὶς*
δὲ καὶ ἀφικόμενος εἰς Ῥόδον, ὥσπερ τῇ πατρίδι μεγάλας
εὐτυχίας εὐαγγελιζόμενος, ἀπήγγελλεν ὡς τὸ μὲν ἄστυ τῆς
πόλεως ἑαλωκὸς καταλίποι, τὸν δὲ Πειραιέα πολιορκού-
μενον, αὐτὸς δὲ μόνος διασωθεὶς ἥκοι· καὶ οὐκ ᾐσχύνθη
τὴν τῆς πατρίδος ἀτυχίαν αὑτοῦ σωτηρίαν προσαγορεύσας.
οὕτω δὲ σφόδρα ταῦτ' ἐπίστευσαν οἱ Ῥόδιοι, ὥστε τριή-
ρεις πληρώσαντες τὰ πλοῖα κατῆγον, καὶ τῶν ἐμπόρων
καὶ τῶν ναυκλήρων οἱ παρεσκευασμένοι δεῦρο πλεῖν αὐ-
τοῦ τόν σῖτον ἐξείλοντο καὶ τἆλλα χρήματα διὰ τοῦτον.
19 *Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυ-*
ρίας ἁπάντων, πρῶτον μὲν τὰς τῶν γειτόνων καὶ τῶν ἐν τῷ
τόπῳ τούτῳ κατοικούντων, οἳ τοῦτον ἴσασιν ἐν τῷ πολέμῳ
φυγόντα καὶ ἐκπλεύσαντα Ἀθήνηθεν, ἔπειτα τῶν παρα-
γενομένων εἰς Ῥόδον, ὅτε Λεωκράτης ταῦτ' ἀπήγγελλε,
μετὰ δὲ ταῦτα τὴν Φυρκίνου μαρτυρίαν, ὃν καὶ ὑμῶν οἱ
πολλοὶ κατηγοροῦντα τούτου ⟨ἴσασιν⟩ ἐν τῷ δήμῳ ὡς καὶ

---

3 *δοκεῖ* B. 17, 4 *ἐξορμώσης*: corr. Taylor — 5 cf. Athenaeus XIII. 586 fin. — 9 *κατέλειπεν* Bekker t — *οὐδὲ* Heinrich t — 11 *καὶ* post *ἀφορῶν* del. Herwerden — *σώσαντας* libri praeter N — 12 *ἐπικαλεῖται* Cobet. 18. 3 *ἀπήγγειλεν* N — 5 *αἰσχύνθη* pr. N, corr. N² — 6 *προσαγορεῦσαι* Polle — 9 *παρασκευασμένοι* B. 19. 4 *φεύγοντα*: corr. FAWolf — 5 *ἀπήγγελε* N — 8 *ἴσασιν* post *τούτ.* add. N², post *ὑμῶν* addiderat Ald. t — *κατηγοροῦντα ἐν τῷ δήμῳ τούτου ὡς* N.

*μεγάλα βεβλαφὼς εἴη τὴν πεντηκοστὴν μετέχων αὐ-
τοῖς.*

Πρὸ δὲ τοῦ ἀναβαίνειν τοὺς μάρτυρας βραχέα βού- 20
*λομαι διαλεχθῆναι ὑμῖν. οὐ γὰρ ἀγνοεῖτε, ὦ ἄνδρες, οὔτε
τὰς παρασκευὰς τῶν κρινομένων οὔτε τὰς δεήσεις τῶν
ἐξαιτουμένων, ἀλλ᾽ ἀκριβῶς ἐπίστασθε ὅτι χρημάτων ἕνεκα
καὶ χάριτος πολλοὶ ἐπείσθησαν τῶν μαρτύρων ἢ ἀμνημο-
νεῖν ἢ μὴ ἐλθεῖν ἢ ἑτέραν πρόφασιν εὑρεῖν. ἀξιοῦτε οὖν
τοὺς μάρτυρας ἀναβαίνειν μηδὲ ὀκνεῖν μηδὲ περὶ πλείονος
ποιεῖσθαι τὰς χάριτας ὑμῶν καὶ τῆς πόλεως, ἀλλ᾽ ἀπο-
διδόναι τῇ πατρίδι τἀληθῆ καὶ τὰ δίκαια, μηδὲ λείπειν
τὴν τάξιν ταύτην καὶ μιμεῖσθαι Λεωκράτην, ἢ λαβόντας
τὰ ἱερὰ κατὰ τὸν νόμον ἐξομόσασθαι. ἐὰν δὲ μηδέτερον
τούτων ποιῶσιν, ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων καὶ τῆς δημο-
κρατίας κλητεύσομεν αὐτούς. Λέγε τὰς μαρτυρίας.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὦ ἄνδρες, ἐπειδὴ χρόνος ἐγένετο 21
*καὶ ἀφικνεῖτο Ἀθήνηθεν πλοῖα εἰς τὴν Ῥόδον καὶ φανε-
ρὸν ἦν ὅτι οὐδὲν δεινὸν ἐγεγόνει περὶ τὴν πόλιν, φοβηθεὶς
ἐκπλεῖ πάλιν ἐκ τῆς Ῥόδου καὶ ἀφικνεῖται εἰς Μέγαρα·
καὶ ᾤκει ἐν Μεγάροις πλείω ἢ πέντε ἔτη προστάτην ἔχων
Μεγαρέα, οὐδὲ τὰ ὅρια τῆς χώρας αἰσχυνόμενος, ἀλλ᾽ ἐκ
γειτόνων τῆς ἐκθρεψάσης αὐτὸν πατρίδος μετοικῶν. καὶ* 22
*οὕτως αὑτοῦ κατεγνώκει ἀίδιον φυγήν, ὥστε μεταπεμψά-
μενος ἐντεῦθεν Ἀμύνταν τὸν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ ἔχοντα
τὴν πρεσβυτέραν καὶ τῶν φίλων Ἀντιγένην Ξυπεταιόνα,
καὶ δεηθεὶς τοῦ κηδεστοῦ πρίασθαι παρ᾽ αὑτοῦ τἀνδρά-
ποδα καὶ τὴν οἰκίαν, ἀποδόσθαι ταλάντου, καὶ ἀπὸ τού-
του προσέταξε τοῖς τε χρήσταις ἀποδοῦναι τὰ ὀφειλόμενα*

---

1 *καὶ βλάβους* libri t: corr. Sauppe, *καταβεβλαφὼς* Jenicke. — fort. *κατέχων* — *αὐτῆς* N, coniecerat Bursian. 20. 1 *βραχεῖα* AB — 9. *καὶ μὴ λείπειν* N — 10 *καὶ μὴ μιμ.* A fort. corr., *μηδὲ μιμ.* N; *καὶ μημ.* (sic!) Bp — 13 *κλητεύσωμεν* libri praeter N, et t — 14 pro titulo *μάρτυρες* (B). 21. 5 *προστ. νέμων Μεγ.* Orelli — 6 *ἐκ* in *ἐν* mut. N², coniecerat Sauppe. 22. 3 *ἔχοντα αὐτοῖ* N — 4 *ξυπετεόνα* pr. N, *-τεῶνα* ABN²: corr. Rehdantz, *-ταιῶνα* t — 6 *τούτοις* Bp.

καὶ τοὺς ἐράνους διενεγκεῖν, τὸ δὲ λοιπὸν αὐτῷ ἀποδοῦναι.
23 διοικήσας δὲ ταῦτα πάντα ὁ Ἀμύντας αὐτὸς πάλιν ἀποδίδοται τἀνδράποδα πέντε καὶ τριάκοντα μνῶν Τιμοχάρει Ἀχαρνεῖ τῷ τὴν νεωτέραν ἔχοντι τούτου ἀδελφήν· ἀργύριον δὲ οὐκ ἔχων δοῦναι ὁ Τιμοχάρης, συνθήκας ποιησάμενος καὶ θέμενος παρὰ Λυσικλεῖ, μίαν μνᾶν τόκον ἔφερε τῷ Ἀμύντᾳ. ἵνα δὲ μὴ λόγον οἴησθε εἶναι ἀλλ' εἰδῆτε τὴν ἀλήθειαν, ἀναγνώσεται καὶ τούτων ὑμῖν τὰς μαρτυρίας. εἰ μὲν οὖν ζῶν ἐτύγχανεν ὁ Ἀμύντας, ἐκεῖνον ⟨ἂν⟩ αὐτὸν παρειχόμην· νυνὶ δὲ ὑμῖν καλῶ τοὺς συνειδότας. Καί μοι | λέγε ταύτην τὴν μαρτυρίαν, ὡς ἐπρίατο παρὰ Λεωκράτους ἐν Μεγάροις τὰ ἀνδράποδα Ἀμύντας καὶ τὴν οἰκίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

24 Ἀκούσατε δὲ καὶ ὡς ἀπέλαβε τετταράκοντα μνᾶς παρὰ Ἀμύντου Φιλόμηλος Χολαργεὺς καὶ Μενέλαος ὁ πρεσβεύσας πρὸς βασιλέα.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Λαβὲ δέ μοι καὶ τὴν τοῦ Τιμοχάρους τοῦ πριαμένου τἀνδράποδα παρ' Ἀμύντου πέντε καὶ τριάκοντα μνῶν, καὶ τὰς συνθήκας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΣΥΝΘΗΚΑΙ.

25 Τῶν μὲν μαρτύρων ἀκηκόατε, ὦ ἄνδρες· ἄξιον δ' ἐστὶν ἐφ' οἷς μέλλω λέγειν ἀγανακτῆσαι καὶ μισῆσαι τουτονὶ Λεωκράτην. οὐ γὰρ ἐξήρκεσε τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ καὶ τὰ χρήματα μόνον ὑπεκθέσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἱερὰ τὰ πατρῷα, ἃ τοῖς ὑμετέροις νομίμοις καὶ πατρίοις ἔθεσιν οἱ πρόγονοι παρέδοσαν αὐτῷ ἱδρυσάμενοι, ταῦτα μετεπέμψατο εἰς Μέγαρα καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τῆς χώρας, οὐδὲ τὴν ἐπωνυ-

---

23. 5 ἡμιμναῖον Maetzner. δραχμὴν τῆς μνᾶς Es — 6 οἴεσθε ABpN: corr. Ald. — 9 ἂν add. Bekker — 13 pro titulo μάρτυρες (B). 24. 3 εἰς βασ. N — 5 τοῦ post τὴν om. libri praeter A, om. t — 8 tituli insunt in solis AN, qui habent μαρτυρίαι 25. 1 τῶν μὲν om. Bp — 3 ἐξήρκε B — 5 ἡμετέροις N ὑμ. καὶ νομ. (B) — πατρῴοις libri t: corr. Schoemann — 7 ἐξήγαγον pr. N corr. N².

μίαν τῶν πατρῴων ἱερῶν φοβηθείς, ὅτι ἐκ τῆς πατρίδος αὐτὰ κινήσας συμφεύγειν αὐτῷ, ἐκλιπόντα τοὺς νεὼς καὶ τὴν χώραν ἣν κατεῖχον, ἠξίωσε, καὶ ἱδρῦσθαι ἐπὶ ξένης καὶ ἀλλοτρίας, καὶ εἶναι ὀθνεῖα τῇ χώρᾳ καὶ τοῖς νομίμοις τοῖς κατὰ τὴν Μεγαρέων πόλιν εἰθισμένοις. καὶ 26
οἱ μὲν πατέρες ὑμῶν τῇ Ἀθηνᾷ ὡς τὴν χώραν εἰληχυίᾳ ὁμώνυμον [αὐτῇ] τὴν πατρίδα προσηγόρευον Ἀθήνας, ἵν' οἱ τιμῶντες τὴν θεὸν τὴν ὁμώνυμον αὐτῇ πόλιν μὴ ἐγκαταλίπωσι· Λεωκράτης δὲ οὔτε νομίμων οὔτε πατρῴων οὔτε ἱερῶν φροντίσας τὸ καθ' ἑαυτὸν ἐξαγώγιμον ὑμῖν καὶ τὴν παρὰ τῶν θεῶν βοήθειαν ἐποίησε. καὶ οὐκ ἐξήρκεσεν αὐτῷ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τὴν πόλιν ἀδικῆσαι, ἀλλ' οἰκῶν ἐν Μεγάροις, οἷς παρ' ὑμῶν ἐξεκομίσατο χρήμασιν ἀφορμῇ χρώμενος, ἐκ τῆς Ἠπείρου παρὰ Κλεοπάτρας εἰς Λευκάδα ἐσιτήγει καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κόρινθον. καί- 27
τοι, ὦ ἄνδρες, καὶ περὶ τούτων οἱ ὑμέτεροι νόμοι τὰς ἐσχάτας τιμωρίας ὁρίζουσιν, ἐάν τις Ἀθηναίων ἄλλοσέ ποι σιτηγήσῃ ἢ ὡς ὑμᾶς. ἔπειτα τὸν προδόντα μὲν ἐν τῷ πολέμῳ, σιτηγήσαντα δὲ παρὰ τοὺς νόμους, μὴ φροντίσαντα δὲ μήτε ἱερῶν μήτε πατρίδος μήτε νόμων, τοῦτον ἔχοντες ἐν τῇ ὑμετέρᾳ ψήφῳ οὐκ ἀποκτενεῖτε καὶ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ποιήσετε; πάντων ἄρα ἀνθρώπων ῥᾳθυμότατοι ἔσεσθε καὶ ἥκιστα ἐπὶ τοῖς δεινοῖς ὀργιζόμενοι.

Καὶ ταῦτα δέ, ὦ ἄνδρες, ἐμοῦ θεωρήσατε, ὡς δικαίαν 28
τὴν ἐξέτασιν ποιουμένου περὶ τούτων, οὐ γὰρ οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ὑπὲρ τηλικούτων ἀδικημάτων εἰκάζοντας ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν εἰδότας ψηφίζεσθαι, καὶ τοὺς μάρτυρας μὴ δώσοντας ἔλεγχον μαρτυρεῖν ἀλλὰ δεδωκότας. προὐκαλεσάμην γὰρ αὐτοὺς πρόκλησιν ὑπὲρ τούτων ἁπάντων γρά-

2 ἐκλείποντα ABN[1]t, -λίποντα (sic!) pr. N: corr. Corais — 3 ἱδρύσασθαι libri t: corr. Bekker. 26. 2 ἡμῶν N(B) — τὴν Ἀθηνᾶν ... εἰληχυῖαν libri t: corr. Corais — 3 αὐτῇ t del. Schoene, αὐτὴν Rehdantz — 4 ἐγκαταλείπωσι N — 5 οὔτε alterum del. Reiske, tertium Schoemann — 7 ἐξήρκησεν N. 27. 2 ἡμέτεροι N — 4 πη ABN[1]: corr. M — ἡμᾶς N — 6 τούτων B — 7 ἔχοντες ἐπὶ τῇ N — 8 ἀνθρώποις om. N. 28. 5 παρεκαλεσάμην libri t: corr. Taylor — 6 αὐτὸν Dobree.

ψας καὶ ἀξιῶν βασανίζειν τοὺς τούτου οἰκέτας. Καί μοι
λέγε ταύτην.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

29 Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες, τῆς προκλήσεως. ἅμα τοίνυν ταύ-
την Λεωκράτης οὐκ ἐδέχετο καὶ κατεμαρτύρει αὑτοῦ ὅτι
προδότης τῆς πατρίδος ἐστίν· ὁ γὰρ τὸν πάντων σαφέ-
στατον ἔλεγχον φυγὼν ὡμολόγηκεν ἀληθῆ εἶναι τὰ εἰσηγ-
γελμένα. τίς γὰρ ὑμῶν οὐκ οἶδεν ὅτι περὶ τῶν ἀμφισβη-
τουμένων πολὺ δοκεῖ δικαιότατον καὶ δημοτικὸν εἶναι,
ὅταν οἰκέται ἢ θεράπαιναι συνειδῶσιν ἃ δεῖ, τούτους ἐλέγ-
χειν καὶ βασανίζειν, καὶ τοῖς ἔργοις μᾶλλον ἢ τοῖς λόγοις
πιστεύειν, ἄλλως τε καὶ περὶ πραγμάτων κοινῶν καὶ μεγά-
30 λων καὶ συμφερόντων τῇ πόλει; ἐγὼ τοίνυν τοσοῦτον
ἀφέστηκα τοῦ ἀδίκως τὴν εἰσαγγελίαν κατὰ Λεωκράτους
ποιήσασθαι, ὅσον ἐγὼ μὲν ἐβουλόμην τοῖς ἰδίοις κινδύ-
νοις ἐν τοῖς Λεωκράτους οἰκέταις καὶ θεραπαίναις βασα-
νισθεῖσι τὸν ἔλεγχον γενέσθαι, οὑτοσὶ δὲ διὰ τὸ συνειδέναι
ἑαυτῷ οὐχ ὑπέμεινεν ἀλλ' ἔφυγε. καίτοι, ὦ ἄνδρες, πολὺ
θᾶττον οἱ Λεωκράτους οἰκέται καὶ θεράπαιναι τῶν λεγο-
μένων ἄν τι ἠρνήθησαν ἢ τὰ μὴ ὄντα τοῦ αὑτῶν δεσπό-
του κατεψεύσαντο.

31 Χωρὶς τοίνυν τούτων Λεωκράτης | ἀναβοήσεται αὐ-
τίκα ὡς ἰδιώτης ὢν καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ ῥήτορος καὶ συκο-
φάντου δεινότητος ἀναρπαζόμενος. ἐγὼ δὲ ἡγοῦμαι πάν-
τας ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι τῶν μὲν δεινῶν καὶ συκοφαντεῖν ἐπι-
χειρούντων ἔργον ἐστὶν ἅμα τοῦτο προαιρεῖσθαι καὶ ζητεῖν
τὰ χωρία ταῦτα ἐν οἷς τοὺς παραλογισμοὺς κατὰ τῶν
ἀγωνιζομένων ποιήσονται, τῶν δὲ δικαίως τὰς κρίσεις ἐνι-
σταμένων καὶ τοὺς ἐνόχους ταῖς ἀραῖς ἀκριβῶς ἀποδει-

---

1 post *οἰκέτας* in A versus dimidius vacuus, N: *η* (sic) *προκλήσεις προκλήσοι ἄξιόν ἐστι* cf. Jahn. ann. 115. 682. 29. 2 *ἃ σωκράτης*: corr. Ald. — 3. *τῶν πάντων* N *συνειδότων* ABN: corr. Reiske, *τὸν παρὰ τῶν συν*· Schoemann t, *τὸν τῶν πάντ' αὐτῷ συν*- Herwerden — 6 *δημοτικώτατον* Ernesti t. — 7 *ἃ εἰδέναι δεῖ* Frohberger. 30. 3 *τοὺς ἰδίους κινδύνους*: corr. Reiske — 5 *τὸ τούτους συνειδέναι* Scheibe — 6 *ἑαυτὸν* libri praeter N — 7 *γενομένων* Bekker. 31. 2 *καὶ* post *ὢν* del. Es — 7 *δικαίων* pr. A, Bp.

κνύντων τἀναντία φαίνεσθαι τούτοις ποιοῦντας, ὥσπερ
ἡμεῖς. οὑτωσὶ δὲ διαλογίζεσθε περὶ τούτων παρʼ ὑμῖν 32
αὐτοῖς. τίνας ἀδύνατον ἦν τῇ δεινότητι καὶ ταῖς παρα-
σκευαῖς ταῖς τοῦ λόγου παραγαγεῖν; κατὰ φύσιν τίνες
βασανιζόμενοι πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν περὶ πάντων τῶν ἀδι-
κημάτων ἔμελλον φράσειν; οἱ οἰκέται καὶ αἱ θεράπαιναι.
ἀλλὰ τούτους ὁ Λεωκράτης παραδοῦναι ἔφυγε, καὶ ταῦτα
οὐκ ἀλλοτρίους ἀλλʼ αὑτοῦ ὄντας. τίνας δὲ δυνατὸν εἶναι 33
δοκεῖ τοῖς λόγοις ψυχαγωγῆσαι καὶ τὴν ὑγρότητα αὐτῶν
τοῦ ἤθους τοῖς δακρύοις εἰς ἔλεον προαγαγέσθαι; τοὺς
δικαστάς. ἐνταῦθα Λεωκράτης ὁ προδότης τῆς πατρίδος
ἐλήλυθεν, οὐδὲν ἕτερον ἢ φοβούμενος μὴ ἐκ τῆς αὐτῆς
οἰκίας οἵ τʼ ἐξελέγχοντες τῷ ἔργῳ καὶ ὁ ἐξελεγχόμενος
γένηται. τί γὰρ ἔδει προφάσεων ἢ λόγων ἢ σκήψεως;
ἁπλοῦν τὸ δίκαιον, ῥᾴδιον τὸ ἀληθές, βραχὺς ὁ ἔλεγχος.
εἰ μὲν ὁμολογεῖ τὰ ἐν τῇ εἰσαγγελίᾳ ἀληθῆ καὶ ὅσια εἶ- 34
ναι, τί οὐ τῆς ἐκ τῶν νόμων τιμωρίας τυγχάνει; εἰ δὲ μή
φησι ταῦτα ἀληθῆ εἶναι, τί οὐ παραδέδωκε τοὺς οἰκέτας
καὶ τὰς θεραπαίνας; προσήκει γὰρ τὸν ὑπὲρ προδοσίας
κινδυνεύοντα καὶ παραδιδόναι καὶ βασανίζειν καὶ μηδένα
τῶν ἀκριβεστάτων ἐλέγχων φεύγειν. ἀλλʼ οὐδὲν τούτων 35
ἔπραξεν, ἀλλὰ καταμεμαρτυρηκὼς ἑαυτοῦ ὅτι προδότης
ἐστὶ τῆς πατρίδος καὶ τῶν ἱερῶν καὶ τῶν νόμων, ἀξιώ-
σει ὑμᾶς ἐναντία ταῖς αὑτοῦ ὁμολογίαις καὶ μαρτυρίαις
ψηφίσασθαι. καίτοι πῶς δίκαιόν ἐστι τὸν τὴν ἐξουσίαν
τῆς ἀπολογίας αὑτοῦ ἐξ ἄλλων τε πολλῶν καὶ ἐκ τοῦ μὴ
δέξασθαι τὰ δίκαια περιῃρημένον, τοῦτον ἐᾶσαι ὑμᾶς αὐ-
τοὺς ὑπὲρ τῶν ὁμολογουμένων ἀδικημάτων ἐξαπατῆσαι;
Περὶ μὲν οὖν τῆς προκλήσεως καὶ τοῦ ἀδικήματος, 36
ὅτι ὁμολογούμενόν ἐστιν, ἱκανῶς ὑμᾶς ἡγοῦμαι, ὦ ἄνδρες,
μεμαθηκέναι· ἐν οἷς δὲ καιροῖς καὶ ἡλίκοις κινδύνοις τὴν
πόλιν οὖσαν Λεωκράτης προδέδωκεν, ἀναμνῆσαι ὑμᾶς βού-

1 *ὥσπερ ὑμεῖς* libri praeter N. 32. 3 *τοίνυν* libri t: corr. Gebauer — 5 *φράσειν*; idem pro *φράσειν* t — 6 an delendus art. ante *Λεωκρ.*, qui alibi nusquam est? 33. 7 *σκέψεως* N. 34. 5 *καὶ* ante *βασ.* del. Taylor, om. t. 35. 5 *καὶ* libri t: corr. Rosenberg.

λομαι. Καί μοι λαβὲ τὸ ψήφισμα, γραμματεῦ, τὸ Ὑπερ-
είδου, καὶ ἀναγίνωσκε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

37 Ἀκούετε τοῦ ψηφίσματος, ὦ ἄνδρες, ὅτι τὴν βουλὴν
τοὺς πεντακοσίους καταβαίνειν εἰς Πειραιᾶ χρηματιοῦσαν
περὶ φυλακῆς τοῦ Πειραιέως ἐν τοῖς ὅπλοις ἔδοξε, καὶ
πράττειν διεσκευασμένην ὅ τι ἂν δοκῇ τῷ δήμῳ συμφέρον
εἶναι. καίτοι, ὦ ἄνδρες, εἰ οἱ ἀφιέμενοι τοῦ στρατεύεσθαι
ἕνεκα τοῦ βουλεύεσθαι ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐν τῇ τῶν στρα-
τιωτῶν τάξει διέτριβον, ἆρ᾽ ὑμῖν δοκοῦσι μικροὶ καὶ οἱ
38 τυχόντες φόβοι τότε τὴν πόλιν κατασχεῖν; ἐν οἷς Λεω-
κράτης οὑτοσὶ καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς πόλεως ἀποδρὰς ᾤχετο
καὶ τὰ χρήματα τὰ ὑπάρχοντα ἐξεκόμισε καὶ ἱερὰ τὰ πα-
τρῷα μετεπέμψατο, καὶ εἰς τοσοῦτον προδοσίας ἦλθεν
ὥστε κατὰ τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν ἔρημοι μὲν ἦσαν οἱ
ναοί [τῶν ἱερέων], ἔρημοι δὲ αἱ φυλακαὶ τῶν τειχῶν, ἐξε-
39 λέλειπτο δὲ ἡ πόλις καὶ ἡ χώρα. καίτοι κατ᾽ ἐκείνους
τοὺς χρόνους, ὦ ἄνδρες, τίς οὐκ ἂν τὴν πόλιν ἠλέησεν, οὐ
μόνον πολίτης ἀλλὰ καὶ ξένος ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις
ἐπιδεδημηκώς; τίς δ᾽ ἦν οὕτως ἢ μισόδημος τότε ἢ μισα-
θήναιος, ὅστις ἐδυνήθη ἂν ἄτακτον αὑτὸν ὑπομεῖναι
ἰδεῖν, ἡνίκα ἡ μὲν ἧττα καὶ τὸ γεγονὸς πάθος τῷ* προσ-
ηγγέλλετο, ὀρθὴ δὲ ἦν ἡ πόλις ἐπὶ τοῖς συμβεβηκό-
σιν, αἱ δ᾽ ἐλπίδες τῆς σωτηρίας τῷ δήμῳ ἐν τοῖς ὑπὲρ
40 πεντήκοντα ἔτη γεγονόσι καθειστήκεσαν, ὁρᾶν δ᾽ ἦν | ἐπὶ
μὲν τῶν θυρῶν γυναῖκας ἐλευθέρας περιφόβους κατεπτη-
χυίας καὶ πυνθανομένας εἰ ζῶσι, τὰς μὲν ὑπὲρ ἀνδρός,
τὰς δ᾽ ὑπὲρ πατρός, τὰς δ᾽ ὑπὲρ ἀδελφῶν, ἀναξίως αὑ-
τῶν καὶ τῆς πόλεως ὁρωμένας, τῶν δ᾽ ἀνδρῶν τοὺς τοῖς
σώμασιν ἀπειρηκότας καὶ ταῖς ἡλικίαις πρεσβυτέρους καὶ

1 Ὑπερίδου: corr. Ald. — 3 tit. om. in lacuna A[d] 37. 5 ἀφειμένοι AGBecker t. 38. 3 τὰ alterum om. (B) — 5 τὴν αὑτοῦ Tur. an τὴν τούτου? — 6 τῶν ἱερ. del. Heinrich, om. t. 39. 5 τὸν αὐτὸν: corr. Tur. ἑαυτὸν Ald. — 6. τῷ στρατοπέδῳ Meier. τῷ δήμῳ Ald. t, τῷ del. Osann, prob. Tur. — 7. ἐν τοῖς: corr. Bekker. 40. 5 ὀδυρομένας Orelli, alii alia — τῶν δὲ: corr. Suidas s. v. πεπορπημένος — 6 τὰς ἡλικίας: corr. Suidas.

ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ στρατεύεσθαι ἀφειμένους ἰδεῖν ἦν
καθ' ὅλην τὴν πόλιν τότ' ἐπὶ γήρως ὀδῷ περιφθειρομέ-
νους, διπλᾶ τὰ ἱμάτια ἐμπεπορπημένους; πολλῶν δὲ καὶ 41
δεινῶν κατὰ τὴν πόλιν γινομένων, καὶ πάντων τῶν πολι-
τῶν τὰ μέγιστα ἠτυχηκότων, μάλιστ' ἄν τις ἤλγησε καὶ
ἐδάκρυσεν ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς, ἡνίχ' ὁρᾶν ἦν
τὸν δῆμον ψηφισάμενον τοὺς μὲν δούλους ἐλευθέρους, τοὺς
δὲ ξένους Ἀθηναίους, τοὺς δ' ἀτίμους ἐπιτίμους· ὃς πρό-
τερον ἐπὶ τῷ αὐτόχθων εἶναι καὶ ἐλεύθερος ἐσεμνύνετο.
τοσαύτη δὲ ἡ πόλις ἐκέχρητο μεταβολῇ, ὥστε πρότερον 42
μὲν ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι,
ἐν δὲ τοῖς τότε χρόνοις ἀγαπᾶν ἐὰν ὑπὲρ τῆς αὑτῶν σω-
τηρίας ἀσφαλῶς δύνηται κινδυνεῦσαι, καὶ πρότερον
μὲν πολλῆς χώρας τῶν βαρβάρων ἐπάρχειν, τότε δὲ πρὸς
Μακεδόνας ὑπὲρ τῆς ἰδίας κινδυνεύειν· καὶ τὸν δῆμον ὃν
πρότερον Λακεδαιμόνιοι καὶ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ τὴν
Ἀσίαν κατοικοῦντες Ἕλληνες βοηθὸν ἐπεκαλοῦντο, οὗτος
ἐδεῖτο τῶν ἐξ Ἄνδρου καὶ Κέω καὶ Τροιζῆνος καὶ Ἐπι-
δαύρου ἐπικουρίαν αὑτῷ μεταπέμψασθαι. ὥστε, ὦ ἄν- 43
δρες, τὸν ἐν τοῖς τοιούτοις φόβοις καὶ τηλικούτοις κινδύ-
νοις καὶ τοσαύτῃ αἰσχύνῃ ἐγκαταλιπόντα τὴν πόλιν, καὶ
μήτε ὅπλα θέμενον ὑπὲρ τῆς πατρίδος μήτε τὸ σῶμα
παρασχόντα τάξαι τοῖς στρατηγοῖς, ἀλλὰ φυγόντα καὶ προ-
δόντα τὴν τοῦ δήμου σωτηρίαν, τίς ἂν ἢ δικαστὴς φιλό-
πολις καὶ εὐσεβεῖν βουλόμενος ψήφῳ ἀπολύσειεν, ἢ ῥήτωρ
κληθεὶς τῷ προδότῃ τῆς πόλεως βοηθήσειε, τὸν οὐδὲ συμ-
πενθῆσαι τὰς τῆς πατρίδος συμφορὰς τολμήσαντα, οὐδὲ
συμβεβλημένον οὐδὲν εἰς τὴν τῆς πόλεως καὶ τοῦ δήμου
σωτηρίαν; καίτοι, κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους οὐκ ἔστιν 44
ἥτις ἡλικία οὐ παρέσχετο ἑαυτὴν εἰς τὴν τῆς πόλεως σω-
τηρίαν, ὅτε ἡ μὲν χώρα τὰ δένδρα συνεβάλλετο, οἱ δὲ τε-

1 *τὸν νόμον* B — *ἀφεμένους*: corr. Suidas — 2 *τὴν* om.: add. Suidas — *τότ'* om. libri t: add. Suidas — *οὐδῷ διαφθειρομένους*: corr. Suidas — 3 *τὰ* om. Suidas. 41. 6 *ἐντίμους*: corr. Baiter — *πρῶτον*: corr. Osann, *πρὸ τοῦ* Reiske. 42. 4 *διακινδυνεῦσαι* M, an *ἀμύνεσθαι*? 43. 3 *-λείποντα*: corr. Ald. 44. 3 *συνεβάλετο* (B).

τελευτηκότες τὰς θήκας, οἱ δὲ νεῴ τὰ ὅπλα. ἐπεμελοῦντο
γὰρ οἱ μὲν τῆς τῶν τειχῶν κατασκευῆς, οἱ δὲ τῆς τῶν
τάφρων, οἱ δὲ τῆς χαρακώσεως· οὐδεὶς δ' ἦν ἀργὸς τῶν
ἐν τῇ πόλει. ἐφ' ὧν οὐδενὸς τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ παρ-
45 έσχετο τάξαι Λεωκράτης. ὧν εἰκὸς ὑμᾶς ἀναμνησθέντας
τὸν μηδ' ἐξενεγκεῖν μηδ' ἐπ' ἐκφορὰν ἐλθεῖν ἀξιώ-
σαντα τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ δήμου σωτηρίας
ἐν Χαιρωνείᾳ τελευτησάντων θανάτῳ ζημιῶσαι, ὡς τὸ ἐπὶ
τούτῳ μέρος ἀτάφων ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν γεγενημένων·
ὧν οὗτος οὐδὲ τὰς θήκας παριὼν ᾐσχύνθη ὀγδόῳ ἔτει τὴν
πατρίδα αὐτῶν προσαγορεύων.

46 Περὶ ὧν, ⟨ὦ⟩ ἄνδρες, μικρῷ πλείω βούλομαι διελθεῖν,
καὶ ὑμῶν ἀκοῦσαι δέομαι καὶ μὴ νομίζειν ἀλλοτρίους εἶναι
τοὺς τοιούτους τῶν δημοσίων ἀγῶνας· αἱ γὰρ τῶν
ἀγαθῶν ἀνδρῶν εὐλογίαι τὸν ἔλεγχον σαφῆ κατὰ τῶν τἀ-
ναντία ἐπιτηδευόντων ποιοῦσιν. ἔτι δὲ καὶ δίκαιον τὸν
ἔπαινον, ὃς μόνος ἆθλον τῶν κινδύνων τοῖς ἀγαθοῖς ἀν-
δράσιν ἐστί, τοῦτον, ἐπειδὴ κἀκεῖνοι εἰς τὴν κοινὴν σωτη-
ρίαν τῆς πόλεως τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἀνάλωσαν, ἐν τοῖς δη-
μοσίοις καὶ κοινοῖς ἀγῶσι τῆς πόλεως μὴ παραλιπεῖν.
47 ἐκεῖνοι γὰρ τοῖς πολεμίοις ἀπήντησαν ἐπὶ τοῖς ὁρίοις τῆς
Βοιωτίας ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας μαχούμενοι,
οὐκ ἐπὶ τοῖς τείχεσι τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας ἔχοντες,
οὐδὲ τὴν χώραν κακῶς ποιεῖν προέμενοι τοῖς ἐχθροῖς, ἀλλὰ
τὴν μὲν αὐτῶν ἀνδρείαν ἀσφαλεστέραν φυλακὴν εἶναι νο-
μίζοντες τῶν λιθίνων περιβόλων, τὴν δὲ θρέψασαν αὐ-
48 τοὺς αἰσχυνόμενοι περιορᾶν πορθουμένην, εἰκότως· ὥσπερ
γὰρ πρὸς τοὺς φύσει γεννήσαντας καὶ τοὺς ποιητοὺς τῶν
πατέρων οὐχ ὁμοίως ἔχουσιν ἅπαντες ταῖς εὐνοίαις, οὕτω
καὶ πρὸς τὰς | χώρας τὰς μὴ φύσει προσηκούσας ἀλλ'
ὕστερον ἐπικτήτους γενομένας καταδεέστερον διάκεινται.

---

1 *νέοι*: corr. Pierson, *ναοὶ* Auger. t — 4 *παρέσχε* malit Bekker.
45. 2 *μηδὲ ξυνεγκεῖν* AB, *μηδὲ ξυνενεγκεῖν* reliqui, t: de meo mutavi.
46. 1 *ὦ* add. M. — 3 an *τοὺς δημοσίους τῶν τοιούτων*? *τῶν τ. τοὺς δημ.* Maetzner. *τοὺς τοι. λόγους τῶν δημ. ἀγώνων* Reiske t. — 8. *ψ. τὰς αὐτῶν* Tur. prop. — *ἀνήλωσαν* Muretus t. 47. 6 *θράψασαν* A; corr. (B). 48. 4 post *χώρας* fort. lacuna indicanda.

τοιαύταις δὲ γνώμαις χρησάμενοι, καὶ τοῖς ἀρίστοις ἀν-
δράσιν ἐξ ἴσου τῶν κινδύνων μετασχόντες, οὐχ ὁμοίως τῆς
τύχης ἐκοινώνησαν· τῆς γὰρ ἀρετῆς οὐ ζῶντες ἀπολαύου-
σιν, ἀλλὰ τελευτήσαντες τὴν δόξαν καταλελοίπασιν, οὐχ
ἡττηθέντες, ἀλλ' ἀποθανόντες ἔνθαπερ ἐτάχθησαν ὑπὲρ
τῆς ἐλευθερίας ἀμύνοντες. εἰ δὲ δεῖ καὶ παραδοξότατον 49
μὲν εἰπεῖν ἀληθὲς δέ, ἐκεῖνοι νικῶντες ἀπέθανον. τὰ γὰρ
ἆθλα τοῦ πολέμου τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐστὶν ἐλευθερία
καὶ ἀρετή· ταῦτα γὰρ ἀμφότερα τοῖς τελευτήσασιν ὑπάρ-
χει. ἔπειτα δὲ οὐδ' οἷόν τ' ἐστὶν εἰπεῖν ἡττῆσθαι τοὺς
ταῖς διανοίαις μὴ πτήξαντας τὸν τῶν ἐπιόντων φόβον.
μόνους γὰρ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις καλῶς ἀποθνήσκοντας
οὐδ' ἂν εἷς ἡττῆσθαι δικαίως φήσειε· τὴν γὰρ δουλείαν
φεύγοντες εὐκλεᾶ θάνατον αἱροῦνται. ἐδήλωσε δὲ ἡ τού- 50
των τῶν ἀνδρῶν ἀρετή· μόνοι γὰρ τῶν ἁπάντων τὴν τῆς
Ἑλλάδος ἐλευθερίαν ἐν τοῖς ἑαυτῶν σώμασιν εἶχον. ἅμα
γὰρ οὗτοί τε τὸν βίον μετήλλαξαν καὶ τὰ τῆς Ἑλλάδος εἰς
δουλείαν μετέπεσεν· συνετάφη γὰρ τοῖς τούτων σώμασιν
ἡ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερία. ὅθεν καὶ φανερὸν πᾶσιν
ἐποίησαν οὐκ ἰδίᾳ πολεμοῦντες ἀλλ' ὑπὲρ κοινῆς ἐλευ-
θερίας προκινδυνεύοντες. ὥστε, ὦ ἄνδρες, οὐκ ⟨ἂν⟩ αἰ-
σχυνθείην εἰπὼν στέφανον τῆς πατρίδος εἶναι τὰς ἐκείνων
ψυχάς. Καὶ δι' ἃ οὐκ ἀλόγως ἐπετήδευον, ἐπίστασθε, ὦ 51
Ἀθηναῖοι, μόνοι τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τιμᾶν·
εὑρήσετε δὲ παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἀθλη-
τὰς ἀνακειμένους, παρ' ὑμῖν δὲ στρατηγοὺς ἀγαθοὺς καὶ
τοὺς τὸν τύραννον ἀποκτείναντας. καὶ τοιούτους μὲν ἄν-
δρας οὐδ' ἐξ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος ὀλίγους εὑρεῖν ῥᾴδιον,
τοὺς δὲ τοὺς στεφανίτας ἀγῶνας νενικηκότας εὐπετῶς πολ-
λαχόθεν ἔστι γεγονότας ἰδεῖν. ὥσπερ τοίνυν τοῖς εὐεργέ-
ταις μεγίστας τιμὰς ἀπονέμετε, οὕτω δίκαιον καὶ τοὺς

1 ἄριστα libri praeter A cf. praef. — 4 ἐγκαταλ-: corr. Bekker — 5 ἔνθα παρετάχθησαν libri t: corr. Markland. §§ 49 et 50 varie interpolatae in integrum restitui nequeunt. 49. 4 ταῦτα δὲ Auger. t — 5 ἥττης αἰτίους τοὺς: corr. Taylor. 50. 7 ὑπὲρ τῆς κοινῆς Herwerden — 8 ἂν add. Bekker. 51. 1 Ἆ νὴ Δία οὐκ .... ἐπίστασθε γὰρ ὦ Rehdantz — 3 εὑρήσετε γὰρ Sauppe — 9 τὰς μεγίστας Reiske.

τὴν πατρίδα καταισχύνοντας καὶ προδιδόντας ταῖς ἐσχά-
ταις τιμωρίαις κολάζειν.
52 Σκέψασθε δέ, ὦ ἄνδρες, ὅτι οὐδ' ἐν ὑμῖν ἐστιν ἀπο-
ψηφίσασθαι Λεωκράτους τουτουὶ τὰ δίκαια ποιοῦσι. τὸ
γὰρ ἀδίκημα τοῦτο κεκριμένον ἐστὶ καὶ κατεγνωσμένον. ἡ
μὲν γὰρ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή (καὶ μηδείς μοι θορυβήσῃ·
ταύτην γὰρ ὑπολαμβάνω μεγίστην τότε γενέσθαι τῇ πόλει
σωτηρίαν) τοὺς φεύγοντας τὴν πατρίδα καὶ ἐγκαταλεί-
ποντας τότε τοῖς πολεμίοις λαβοῦσα ἀπέκτεινε. καί-
τοι, ὦ ἄνδρες, μὴ νομίζετε τοὺς τὰ τῶν ἄλλων φονικὰ
ἀδικήματα ὁσιώτατα δικάζοντας αὐτοὺς ἂν εἴς τινα τῶν
53 πολιτῶν τοιοῦτόν τι παρανομῆσαι. ἀλλὰ μὴν Αὐτολύκου
μὲν ὑμεῖς κατεψηφίσασθε, μείναντος μὲν αὐτοῦ ἐν τοῖς
κινδύνοις, ἔχοντος δ' αἰτίαν τοὺς υἱεῖς καὶ τὴν γυναῖκα
ὑπεκθέσθαι, καὶ ἐτιμωρήσασθε. καίτοι εἰ τὸν τοὺς ἀχρή-
στους εἰς τὸν πόλεμον ὑπεκθέσθαι αἰτίαν ἔχοντα ἐτιμω-
ρήσασθε, τί δεῖ πάσχειν ὅστις ἀνὴρ ὢν οὐκ ἀπέδωκε τὰ
τροφεῖα τῇ πατρίδι; ἔτι δὲ ὁ δῆμος, δεινὸν ἡγησάμενος
εἶναι τὸ γινόμενον, ἐψηφίσατο ἐνόχους εἶναι τῇ προδοσίᾳ
τοὺς φεύγοντας τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος κίνδυνον, ἀξίους
54 εἶναι νομίζων τῆς ἐσχάτης τιμωρίας. ἃ δὴ κατέγνωσται
μὲν παρὰ τῷ δικαιοτάτῳ συνεδρίῳ, κατεψήφισται δὲ ὑφ'
ὑμῶν τῶν δικάζειν λαχόντων, ὁμολογεῖται δὲ παρὰ τῷ
δήμῳ τῆς μεγίστης ἄξια εἶναι τιμωρίας, τούτοις ὑμεῖς
ἐναντία ψηφιεῖσθε; πάντων ἄρ' ἀνθρώπων ἔσεσθε ἀγνω-
μονέστατοι, καὶ ἐλαχίστους ἕξετε τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν
κινδυνεύοντας.
55 Ὡς μὲν οὖν ἔνοχός ἐστι τοῖς εἰσηγγελμένοις ἅπασιν,
ὦ ἄνδρες, Λεωκράτης, φανερόν ἐστι· πυνθάνομαι δὲ αὐ-
τὸν ἐπιχειρήσειν ὑμᾶς ἐξαπατᾶν λέγοντα ὡς ἔμπορος ἐξέ-
πλευσε καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἐργασίαν ἀπεδήμησεν εἰς
Ῥόδον. ἐὰν οὖν ταῦτα λέγῃ, ἐνθυμεῖσθε ᾧ ῥᾳδίως λήψεσθε

52. 1 *οὐδὲν*: corr. Taylor. *οὐδ' ἔνεστιν ὑμῖν* Reiske — 4 *ἐπ'*: corr. Bekker — 6 *φυγόντας* A. G. Becker. t — *-λιπόντας* ABt: corr. Rehdantz — 7 *τοὺς πολεμίους*: corr. Bekker. 53. 4 *καίτοι* . . . 5 *ἐτιμωρήσασθε* in margine add. A^d. 54. 5 *γὰρ*: corr. Heinrich. 55. 4 *εἰς Ῥόδον* del. Es.

αὐτὸν ψευδόμενον. πρῶτον μὲν γὰρ | οὐκ ἐκ τῆς ἀκτῆς
κατὰ τὴν πυλίδα ἐμβαίνουσιν οἱ κατ᾽ ἐμπορίαν πλέον-
τες, ἀλλ᾽ εἴσω τοῦ λιμένος, ὑπὸ πάντων τῶν φίλων
ὁρώμενοι καὶ ἀποστελλόμενοι· ἔπειτα οὐ μετὰ τῆς ἑταίρας
καὶ τῶν θεραπαινῶν, ἀλλὰ μόνος μετὰ παιδὸς τοῦ δια-
κονοῦντος. πρὸς δὲ τούτοις τί προσῆκεν ἐν Μεγάροις τὸν 56
Ἀθηναῖον ὡς ἔμπορον πέντε ἔτη κατοικεῖν καὶ τὰ ἱερὰ
τὰ πατρῷα μετακομίζεσθαι καὶ τὴν οἰκίαν τὴν ἐνθάδε
πωλεῖν, εἰ μὴ κατεγνώκει τε αὑτοῦ προδεδωκέναι τὴν πα-
τρίδα καὶ μεγάλα πάντας ἠδικηκέναι; ὃ καὶ πάντων γέ-
νοιτ᾽ ἂν ἀτοπώτατον, εἰ περὶ ὧν αὐτὸς προσεδόκα τεύ-
ξεσθαι τιμωρίας, ταῦθ᾽ ὑμεῖς ἀπολύσετε κύριοι γενόμενοι
τῆς ψήφου. χωρὶς δὲ τούτων οὐχ ἡγοῦμαι δεῖν ἀποδέχε- 57
σθαι ταύτην τὴν ἀπολογίαν. πῶς γὰρ οὐ δεινὸν τοὺς μὲν
ἐπὶ ἐμπορίᾳ ἀποδημοῦντας σπεύδειν ἐπὶ τὴν τῆς πόλεως
βοήθειαν, τοῦτον δὲ μόνον ἐν τοῖς τότε καιροῖς καὶ κατ᾽
ἐργασίαν ἐκπλεῖν, ἡνίκα οὐδ᾽ ἂν εἰς προσκτήσασθαι οὐδὲν
ἂν ἐζήτησεν, ἀλλὰ τὰ ὑπάρχοντα μόνον διαφυλάξαι; ἡδέως
δ᾽ ἂν αὐτοῦ πυθοίμην, τίνα ἐμπορίαν εἰσάγων χρησι-
μώτερος ἐγένετο ἂν τῇ πόλει τοῦ παρασχεῖν τὸ σῶμα τάξαι
τοῖς στρατηγοῖς καὶ τοὺς ἐπιόντας ἀμύνασθαι μεθ᾽ ὑμῶν
μαχόμενος. ἐγὼ μὲν οὐδεμίαν ὁρῶ τηλικαύτην οὖσαν βοή-
θειαν. Ἄξιον δέ ἐστιν οὐ μόνον αὐτῷ διὰ τὴν πρᾶξιν 58
ὀργίζεσθαι ταύτην, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον· φανε-
ρῶς γὰρ ψεύδεσθαι τετόλμηκεν. οὔτε γὰρ πρότερον οὐδὲ
πώποτε ἐγένετο ἐπὶ ταύτης τῆς ἐργασίας, ἀλλ᾽ ἐκέκτητο
χαλκοτύπους, οὔτε τότε ἐκπλεύσας οὐδὲν εἰσήγαγεν ἐκ Με-
γάρων, ἓξ ἔτη συνεχῶς ἀποδημήσας. ἔτι δὲ καὶ ⟨τῆς⟩
πεντηκοστῆς μετέχων ἐτύγχανεν, ἣν οὐκ ἂν καταλιπὼν κατ᾽
ἐμπορίαν ἀπεδήμει. ὥστ᾽ ἂν μέν τι περὶ τούτων λέγῃ,
οὐδ᾽ ὑμᾶς ἐπιτρέψειν αὐτῷ νομίζω.

---

2 *ἐμπορείαν* Ad — 3 *εἰσὶ* libri (etiam An): corr. Sauppe, *ἐκ* Ald. t, *ἐπὶ* G. Hermann — 5 *μόνοι* Ald. 56. 3 *πάτρια*: corr. Schoemann — 7 *ἀπολύσαιτε* Dobree. 57. 3 *ἐμπορείαν* AB: corr. Stephanus — 5 *προκτήσασθαι* libri praeter A(M) — 7 *ἐμπορείαν* AB. 58. 6 *ἔτι δὲ* ... *ἀπεδήμει* suspecta cf. Jahn. ann. 115. 680 — *τῆς* add. Heinrich — 8 *ἀπεδήμει* fortasse An, *ἐπεδ-* reliqui.

59 *Ἥξει δ' ἴσως ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λόγον φερόμενος, ὃν
αὐτῷ συμβεβουλεύκασί τινες τῶν συνηγόρων, ὡς οὐκ ἔνο-
χός ἐστι τῇ προδοσίᾳ· οὔτε γὰρ νεωρίων κύριος οὔτε πυλῶν
οὔτε στρατοπέδων οὐθ' ὅλως τῶν τῆς πόλεως οὐδενός.
ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι τοὺς μὲν τούτων κυρίους μέρος ἄν τι προ-
δοῦναι τῆς ὑμετέρας δυνάμεως, τουτονὶ δ' ὅλην ἔκδοτον
ποιῆσαι τὴν πόλιν. ἔτι δ' οἱ μὲν τοὺς ζῶντας μόνον ἀδι-
κοῦσι προδιδόντες, οὗτος δὲ καὶ τοὺς τετελευτηκότας καὶ
τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ἱερὰ τῶν πατρῴων νομίμων ἀποστερῶν.
60 καὶ ὑπὸ μὲν ἐκείνων προδοθεῖσαν οἰκεῖσθαι ἂν συνέβαινε
δούλην γ' οὖσαν τὴν πόλιν, ὃν τρόπον ⟨δ'⟩ οὗτος ἐξέ-
λιπεν, ἀοίκητον ἂν γενέσθαι. ἔτι δὲ ἐκ μὲν τοῦ κακῶς
πράττειν τὰς πόλεις μεταβολῆς τυχεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον εἰκός
ἐστιν, ἐκ δὲ τοῦ παντάπασι γενέσθαι ἀνάστατον καὶ τῶν
κοινῶν ἐλπίδων στερηθῆναι. ὥσπερ γὰρ ἀνθρώπῳ ζῶντι
μὲν ἐλπὶς ἐκ τοῦ κακῶς πρᾶξαι μεταπεσεῖν, τελευτήσαντι
δὲ συναιρεῖται πάντα δι' ὧν ἄν τις εὐδαιμονήσειεν,
οὕτω καὶ περὶ τὰς πόλεις συμβαίνει πέρας ἔχειν τὴν ἀτυ-
61 χίαν ὅταν ἀνάστατοι γένωνται. εἰ γὰρ δεῖ τὴν ἀλήθειαν
εἰπεῖν, πόλεώς ἐστι θάνατος ἀνάστατον γενέσθαι. τεκμή-
ριον δὲ μέγιστον· ἡμῶν γὰρ ἡ πόλις τὸ μὲν παλαιὸν ὑπὸ
τῶν τυράννων κατεδουλώθη, τὸ δ' ὕστερον ὑπὸ τῶν τριά-
κοντα καὶ ὑπὸ Λακεδαιμονίων τὰ τείχη καθῃρέθη· καὶ
ἐκ τούτων ὅμως ἀμφοτέρων ἠλευθερώθημεν καὶ τῆς τῶν
62 Ἑλλήνων εὐδαιμονίας ἠξιώθημεν προστάται γενέσθαι· ἀλλ'
οὐχ ὅσαι πώποτ' ἀνάστατοι γεγόνασι. τοῦτο μὲν γάρ, εἰ
καὶ παλαιότερον εἰπεῖν ἐστι, τὴν Τροίαν τίς οὐκ ἀκήκοεν,
ὅτι μεγίστη γεγενημένη τῶν τότε πόλεων καὶ πάσης ἐπάρ-
ξασα τῆς Ἀσίας, ὡς ἅπαξ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατεσκάφη,
τὸν αἰῶνα ἀοίκητός ἐστι; τοῦτο δὲ Μεσσήνην πεντακο-
σίοις ἔτεσιν ὕστερον ἐκ τῶν τυχόντων ἀνθρώπων συνοι-
κισθεῖσαν;*

59. 8 *καὶ τὰ . . . ἱερὰ* del. Herwerden — 9 *πατρίων* Schoemann. 60. 1 *ἐκεῖνον* libri praeter A — 2 *δὲ οὖσαν*: corr. Schulze — *δ'* add. Dobree — *δούλην οὖσαν* et *ὃν δὲ τρόπον* Reiske. t — 5 *ἀναστάτους ἀναγκαῖον καὶ* Reiske — 9 *τῆς ἀτυχίας* Es. 61. 4 *τριάκοντα, καὶ* Taylor. t 62. 6 *μεσήνην*: corr. Melanchthon.

Ἴσως οὖν τῶν συνηγόρων αὐτῷ τολμήσει τις εἰπεῖν, 63
μικρὸν τὸ πρᾶγμα ποιῶν, ὡς οὐδὲν ἂν παρ᾽ ἕνα ἄνθρω-
πον ἐγένετο τούτων· | καὶ οὐκ αἰσχύνονται τοιαύτην ἀπο-
λογίαν ποιούμενοι πρὸς ὑμᾶς, ἐφ᾽ ᾗ δικαίως ἂν ἀποθά-
νοιεν; εἰ μὲν γὰρ ὁμολογοῦσι τὴν πατρίδα αὐτὸν ἐκλιπεῖν,
τοῦτο συγχωρήσαντες ὑμᾶς ἐάτωσαν διαγνῶναι περὶ τοῦ
μεγέθους· εἰ δ᾽ ὅλως μηδὲν τούτων πεποίηκεν, οὐ μανία
δή που τοῦτο λέγειν ὡς οὐδὲν γεγένηται παρὰ τοῦτο;
ἡγοῦμαι δ᾽ ἔγωγε, ὦ ἄνδρες, τοὐναντίον τούτοις, παρὰ 64
τοῦτ᾽ ἂν εἶναι τῇ πόλει τὴν σωτηρίαν. ἡ γὰρ πόλις
οἰκεῖται κατὰ τὴν ἰδίαν ἑκάστου μοῖραν φυλαττομένη· ὅταν
οὖν ταύτην ἐφ᾽ ἑνός τις παρίδῃ, λέληθεν ἑαυτὸν ἐφ᾽
ἁπάντων τοῦτο πεποιηκώς. καίτοι ῥᾴδιόν ἐστιν, ὦ ἄν-
δρες, πρὸς τὰς τῶν ἀρχαίων νομοθετῶν διανοίας ἀποβλέ-
ψαντας τὴν ἀλήθειαν εὑρεῖν. ἐκεῖνοι γὰρ οὐ τῷ μὲν ἑκα- 65
τὸν τάλαντα κλέψαντι θάνατον ἔταξαν, τῷ δὲ δέκα δραχμὰς
ἔλαττον ἐπιτίμιον· οὐδὲ τὸν μὲν μεγάλα ἱεροσυλήσαντα
ἀπέκτεινον, τὸν δὲ μικρὰ ἐλάττονι τιμωρίᾳ ἐκόλαζον· οὐδὲ
τὸν μὲν οἰκέτην ἀποκτείναντα ἀργυρίῳ ἐζημίουν, τὸν δὲ
ἐλεύθερον εἶργον τῶν νόμων· ἀλλ᾽ ὁμοίως ἐπὶ πᾶσι
καὶ τοῖς ἐλαχίστοις παρανομήμασι θάνατον ὥρισαν εἶναι
τὴν ζημίαν. οὐ γὰρ πρὸς τὸ ἴδιον ἕκαστος αὐτῶν ἀπέ- 66
βλεπε τοῦ γεγενημένου πράγματος, οὐδ᾽ ἐντεῦθεν τὸ μέγε-
θος τῶν ἁμαρτημάτων ἐλάμβανον, ἀλλ᾽ αὐτὸ ἐσκόπουν
τοῦτο, εἰ πέφυκε τὸ ἀδίκημα τοῦτο ἐπὶ πλεῖον ἐλθὸν
μέγα βλάπτειν τοὺς ἀνθρώπους. καὶ γὰρ ἄτοπον ἄλλως
πως περὶ τούτου ἐξετάζειν. φέρε γάρ, ὦ ἄνδρες, εἴ τις
ἕνα νόμον εἰς τὸ Μητρῷον ἐλθὼν ἐξαλείψειεν, εἶτ᾽ ἀπο-
λογοῖτο ὡς οὐδὲν παρὰ τοῦτον τῇ πόλει ἐστίν, ἆρ᾽ οὐκ
ἂν ἀπεκτείνατ᾽ αὐτόν; ἐγὼ μὲν οἶμαι δικαίως, εἴπερ ἐμέλ-
λετε καὶ τοὺς ἄλλους σῴζειν. τὸν αὐτὸν τοίνυν τρόπον 67

---

63. 4 ἀποθάνοιεν. εἰ ed. rell. — 7 οὐ..δήπου cf. Ar. av. 180 — 8 οὐδὲν ἂν γένηται libri t: corr. Bekker, aliis placuit, quod idem prop.: οὐδὲν ἂν ἐγένετο — τοῦτον Ald. t. 64. 2 τούτων εἶναι: de meo mutavi, τοῦτον εἶναι Ald. t — 4 παρίδοι: corr. Ald. 65. 4 ἀπέκτειναν: corr. Corais — 6 εἶργον A. 66. 6 τοῦτο suspectum Meiero — 9 ἐμέλετε B.

κολαστέον ἐστὶ τοῦτον, εἰ μέλλετε τοὺς ἄλλους πολίτας
βελτίους ποιήσειν· καὶ οὐ τοῦτο λογιεῖσθε εἰ εἷς ἐστι μόνος
ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' εἰς τὸ πρᾶγμα. ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦ-
μαι τὸ μὴ πολλοὺς τοιούτους γενέσθαι ἡμέτερον εὐτύχημα
εἶναι, τοῦτον μέντοι διὰ τοῦτο μείζονος τιμωρίας ἄξιον
εἶναι τυχεῖν, ὅτι μόνος τῶν ἄλλων πολιτῶν οὐ κοινὴν ἀλλ'
ἰδίαν τὴν σωτηρίαν ἐζήτησεν.
68 Ἀγανακτῶ δὲ μάλιστα, ὦ ἄνδρες, ἐπειδὰν ἀκούσω τῶν
μετὰ τούτου τινὸς λέγοντος ὡς οὐκ ἔστι τοῦτο προδιδόναι,
εἴ τις ᾤχετο ἐκ τῆς πόλεως· καὶ γὰρ οἱ πρόγονοί ποθ'
ἡμῶν τὴν πόλιν καταλιπόντες, ὅτε πρὸς Ξέρξην ἐπολέ-
μουν, εἰς Σαλαμῖνα διέβησαν. καὶ οὕτως ἐστὶν ἀνόητος
καὶ παντάπασιν ὑμῶν καταπεφρονηκώς, ὥστε τὸ κάλλιστον
69 τῶν ἔργων πρὸς τὸ αἴσχιστον συμβαλεῖν ἠξίωσε. ποῦ γὰρ
οὐ περιβόητος ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ἡ ἀρετὴ γέγονε; τίς δ'
οὕτως ἢ φθονερός ἐστιν ἢ παντάπασιν ἀφιλότιμος, ὃς
οὐκ ἂν εὔξαιτο τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων μετασχεῖν; οὐ
γὰρ τὴν πόλιν ἐξέλιπον ἀλλὰ τὸν τόπον μετήλλαξαν, πρὸς
70 τὸν ἐπιόντα κίνδυνον καλῶς βουλευσάμενοι. Ἐτεόνικος μὲν
γὰρ ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ Ἀδείμαντος ὁ Κορίνθιος καὶ τὸ
Αἰγινητῶν ναυτικὸν ὑπὸ νύκτα τὴν σωτηρίαν αὑτοῖς ἔμελ-
λον πορίζεσθαι· ἐγκαταλειπόμενοι δὲ οἱ πρόγονοι ὑπὸ πάν-
των τῶν Ἑλλήνων βίᾳ καὶ τοὺς ἄλλους ἠλευθέρωσαν, ἀναγ-
κάσαντες ἐν Σαλαμῖνι μετ' αὑτῶν πρὸς τοὺς βαρβάρους
ναυμαχεῖν. μόνοι δὲ ἀμφοτέρων περιγεγόνασι, καὶ τῶν
πολεμίων καὶ τῶν συμμάχων, ὡς ἑκατέρων προσῆκε, τοὺς
μὲν εὐεργετοῦντες, τοὺς δὲ μαχόμενοι νικῶντες. ἆρά γε
ὅμοιον τῷ φεύγοντι τὴν πατρίδα τεττάρων ἡμερῶν πλοῦν
71 εἰς Ῥόδον; ἢ που ταχέως ἂν ἠνέσχετό τις ἐκείνων τῶν
ἀνδρῶν τοιοῦτον ἔργον, ἀλλ' οὐκ ἂν κατέλευσαν τὸν καται-
σχύνοντα τὴν αὑτῶν ἀριστείαν. οὕτω γοῦν ἐφίλουν τὴν
πατρίδα πάντες, ὥστε τὸν παρὰ Ξέρξου πρεσβευτὴν Ἀλέ-

---

3 ἀλλ' εἰς τὸ πρ. turbant concinnitatem et aut delenda sunt aut addendum cum Frohbergero ἀποβλέψεσθε. 68. 4 ὑμῶν pr. A. 70. 1 μὲν om. pr. A^b — 6 μετὰ αὐτῶν Tur. — 10 ὅμοιοι Hauptmann — 11 εἰς Ῥόδον del. Es.

ξανδρον, φίλον ὄντα αὐτοῖς πρότερον, ὅτι γῆν καὶ ὕδωρ
ᾔτησε, μικροῦ δεῖν κατέλευσαν. ὅπου δὲ καὶ τοῦ λόγου
τιμωρίαν ἠξίουν λαμβάνειν, ἦ που τὸν ἔργῳ παραδόντα
τὴν πόλιν ὑποχείριον τοῖς πολεμίοις οὐ μεγάλαις ἂν ζη-
μίαις ἐκόλασαν; | τοιγαροῦν τοιαύταις χρώμενοι γνώμαις 72
ἐνενήκοντα μὲν ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἡγεμόνες κατέστησαν,
Φοινίκην δὲ καὶ Κιλικίαν ἐπόρθησαν, ἐπ' Εὐρυμέδοντι δὲ
καὶ πεζομαχοῦντες καὶ ναυμαχοῦντες ἐνίκησαν, ἑκατὸν δὲ
τριήρεις τῶν βαρβάρων αἰχμαλώτους ἔλαβον, ἅπασαν δὲ
τὴν Ἀσίαν κακῶς ποιοῦντες περιέπλευσαν, καὶ τὸ κεφά- 73
λαιον, τῆς νίκης οὐ τὸ ἐν Σαλαμῖνι τρόπαιον ἀγαπήσαντες
[ἔστησαν], ἀλλ' ὅρους τοῖς βαρβάροις πήξαντες τοὺς εἰς
τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ τούτους κωλύσαντες ὑπερ-
βαίνειν, συνθήκας ἐποιήσαντο μακρῷ μὲν πλοίῳ μὴ πλεῖν
ἐντὸς Κυανέων καὶ Φασήλιδος, τοὺς δ' Ἕλληνας αὐτο-
νόμους εἶναι, μὴ μόνον τοὺς τὴν Εὐρώπην ἀλλὰ καὶ τοὺς
τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντας. καίτοι οἴεσθε ἄν, εἰ τῇ Λεω- 74
κράτους διανοίᾳ χρησάμενοι πάντες ἔφυγον, τούτων ἄν τι
γενέσθαι τῶν καλῶν ἔργων, ἢ ταύτην ἂν ἔτι τὴν χώραν
κατοικεῖν ὑμᾶς; χρὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες, ὥσπερ τοὺς ἀγα-
θοὺς ἐπαινεῖτε καὶ τιμᾶτε, οὕτω καὶ τοὺς κακοὺς μισεῖν
τε καὶ κολάζειν, ἄλλως τε καὶ Λεωκράτην, ὃς οὔτε ἔδεισεν
οὔτε ᾐσχύνθη ὑμᾶς.

Καίτοι ὑμεῖς τίνα τρόπον νενομίκατε περὶ τούτων, 75
καὶ πῶς ἔχετε ταῖς διανοίαις, θεωρήσατε. ἄξιον γὰρ ὅμως
καίπερ πρὸς εἰδότας διελθεῖν· ἐγκώμιον γὰρ νὴ τὴν Ἀθη-
νᾶν εἰσι τῆς πόλεως οἱ παλαιοὶ νόμοι καὶ τὰ ἔθη τῶν ἐξ
ἀρχῆς ταῦτα κατασκευασάντων, οἷς ἂν προσέχητε, τὰ δί-
καια ποιήσετε καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις σεμνοὶ καὶ ἄξιοι τῆς
πόλεως δόξετ' εἶναι. ὑμῖν γάρ ἐστιν ὅρκος, ὃν ὀμνύουσι 76
πάντες οἱ πολῖται, ἐπειδὰν εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον
ἐγγραφῶσι καὶ ἔφηβοι γένωνται, μήτε τὰ ἱερὰ ὅπλα καται-

---

1 αὐτοῖς Tur. 72. 1 ἐκόλασαν. τοιγ. t — 2 ἐννενήκοντα A — 4 καὶ ναυμ. om. libri praeter A. 73. 1 κεφάλαιον τῆς νίκης, οὐ cum ed. rell. t — 3 ἔστησαν del. Meutzner, serv. t — τοὺς . . . Ἑλλάδος del. Herwerden — 6 Φάσιδος: corr. Wesseling. 75. 2 ἔχετε διανοίας Frohberger. 76. 3 τὰ om. libri praeter A.

σχυνεῖν μήτε τὴν τάξιν λείψειν, *ἀμυνεῖν* δὲ τῇ πατρίδι
καὶ ἀμείνω παραδώσειν. ὃν εἰ μὲν ὀμώμοκε Λεωκράτης,
φανερῶς ἐπιώρκηκε, καὶ οὐ μόνον ὑμᾶς ἠδίκηκεν ἀλλὰ
καὶ εἰς τὸ θεῖον *ἠσέβηκεν*· εἰ δὲ μὴ ὀμώμοκεν, εὐθὺς
δῆλός ἐστι *παρεσκευασμένος* οὐδὲν ποιήσειν τῶν δεόν-
των, ἀνθ᾽ ὧν δικαίως ἂν αὐτὸν καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ
77 τῶν θεῶν *τιμωρήσαισθε*. βούλομαι δὲ ὑμᾶς ἀκοῦσαι
τοῦ ὅρκου. Λέγε, γραμματεῦ.

ΟΡΚΟΣ. Οὐ καταισχυνῶ ὅπλα τὰ ἱερά, οὐδ᾽ ἐγκατα-
λείψω τὸν παραστάτην ὅτῳ ἂν στοιχήσω· ἀμυνῶ δὲ καὶ
ὑπὲρ ἱερῶν καὶ ὑπὲρ ὁσίων καὶ μόνος καὶ μετὰ πολλῶν· τὴν
πατρίδα δὲ οὐκ ἐλάσσω παραδώσω, πλείω δὲ καὶ ἀρείω,
ὅσης ἂν παραδέξωμαι· καὶ εὐηκοήσω τῶν ἀεὶ κρινόντων ἐμ-
φρόνως καὶ τοῖς θεσμοῖς τοῖς ἱδρυμένοις πείσομαι καὶ οὕσ-
τινας ἂν ἄλλους τὸ πλῆθος ἱδρύσηται ὁμοφρόνως· καὶ ἄν
τις ἀναιρῇ τοὺς θεσμοὺς ἢ μὴ πείθηται οὐκ ἐπιτρέψω, ἀμυνῶ
δὲ καὶ μόνος καὶ μετὰ πάντων· καὶ ἱερὰ τὰ πάτρια τιμήσω.
Ἴστορες θεοὶ τούτων Ἄγλαυρος Ἐνυάλιος Ζεὺς Θαλλὼ Αὔξω
Ἡγεμόνη.

Καλός γε, ὦ ἄνδρες, καὶ ὅσιος ὁ ὅρκος. παρὰ τοῦτον
τοίνυν ἅπαντα πεποίηκε Λεωκράτης. καίτοι πῶς ἂν ἄν-
θρωπος γένοιτο ἀνοσιώτερος ἢ μᾶλλον προδότης τῆς πα-
τρίδος; τίνα δ᾽ ἂν τρόπον ὅπλα καταισχύνειέ τις μᾶλλον,
ἢ εἰ λαβεῖν μὴ θέλει καὶ τοὺς πολεμίους ἀμύνασθαι; πῶς
δ᾽ οὐ καὶ τὸν παραστάτην καὶ τὴν τάξιν λέλοιπεν ὁ μηδὲ
78 τάξαι τὸ σῶμα παρασχών; ποῦ δ᾽ ὑπὲρ ὁσίων καὶ ἱερῶν
ἤμυνεν ἂν ὁ μηδένα κίνδυνον ὑπομείνας; τίνι δ᾽ ἂν τὴν
πατρίδα *παρέδωκε μείζω* [προδοσίᾳ]; τὸ γὰρ τούτου
μέρος ἐκλελειμμένη τοῖς πολεμίοις ὑποχείριός ἐστιν. εἶτα

1 *καταισχύνειν ... ἀμύνειν*: corr. Stephanus — 4 *ἠσέβησεν* AB t: corr. Ald. — 5 *παρασκευασάμενος* pr. A t, *παρασκευασμένος* B — *ποιήσων* Frohberger — 7 *τιμωρήσοισθε* A^{1bln} cum rell., *-σεσθε* pr. A^{bln}: corr. Ducas. 77. 3 tit. om. in lacuna A^{d} — sacramenti formula desumpta ex Stob. flor. 43. 48, ubi v. 3 *ὑπὲρ* alt. om. t — v. 4 *ὅσην* libri t: corr. Cobet — v. 5 *ἐμφρόνως* om. t — v. 9 *μετὰ πολλῶν* d. Leutsch; deorum nomina addita ex Polluce 8. 106, ubi in libris *Ἄγραυλος* et post *Ἐνυάλιος* legitur *Ἄρης*, quod servaverunt t. — 77. 6 an *τίνα γὰρ ἂν*? 78. 3 *προὔδωκε μείζονι*: corr. Wesseling, qui *μείζονα* t — *προδοσίᾳ* del. Voigtlaender, om. t — 4 *τοῖς* om. libri praeter A.

*τοῦτον οὐκ ἀποκτενεῖτε τὸν ἁπάσαις ταῖς ἀδικίαις ἔνοχον
ὄντα; τίνας οὖν τιμωρήσεσθε; τοὺς ἔν τι τούτων ἡμαρτη-
κότας; ῥᾴδιον ἔσται παρ᾽ ὑμῖν ἄρα μεγάλα ἀδικεῖν, εἰ
φανεῖσθε ἐπὶ τοῖς μικροῖς μᾶλλον ὀργιζόμενοι.*

Καὶ μήν, ὦ ἄνδρες, καὶ τοῦθ᾽ ὑμᾶς δεῖ μαθεῖν, ὅτι 79
*τὸ συνέχον τὴν δημοκρατίαν ὅρκος ἐστί. τρία γάρ ἐστιν
ἐξ ὧν ἡ πολιτεία συνέστηκεν, ὁ ἄρχων, ὁ δικαστής, ὁ ἰδιώ-
της. τούτων τοίνυν ἕκαστος ταύτην τὴν πίστιν δίδωσιν,
εἰκότως· τοὺς μὲν γὰρ ἀνθρώπους πολλοὶ ἤδη ἐξαπατή-
σαντες καὶ διαλαθόντες οὐ μόνον τῶν παρόντων κινδύνων
ἀπελύθησαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἀθῷοι τῶν ἀδι-
κημάτων γεγόνασι· τοὺς δὲ θεοὺς οὔτ᾽ ἂν ἐπιορκήσας
τις λάθοι οὔτ᾽ ἂν ἐκφύγοι τὴν ἀπ᾽ αὐτῶν τιμωρίαν, ἀλλ᾽
εἰ μὴ αὐτός, οἱ παῖδές γε καὶ τὸ γένος ἅπαν τὸ τοῦ ἐπιορ-
κήσαντος μεγάλοις ἀτυχήμασι περιπίπτει. διόπερ, ὦ ἄν-* 80
*δρες δικασταί, ταύτην πίστιν ἔδοσαν αὐτοῖς ἐν Πλαταιαῖς
πάντες οἱ Ἕλληνες, ὅτε ἔμελλον παραταξάμενοι μάχεσθαι
πρὸς τὴν Ξέρξου δύναμιν, οὐ παρ᾽ αὑτῶν εὑρόντες, ἀλλὰ
μιμησάμενοι τὸν παρ᾽ ὑμῖν εἰθισμένον ὅρκον, ὃν ἄξιόν
ἐστιν ἀκοῦσαι· καὶ γὰρ παλαιῶν ὄντων τῶν τότε πεπραγ-
μένων ὅμως ἰσχνῶς ἔστιν ἐν τοῖς γεγραμμένοις ἰδεῖν τὴν
ἐκείνων | ἀρετήν. Καί μοι ἀναγίνωσκε αὐτόν.*

ΟΡΚΟΣ. Οὐ ποιήσομαι περὶ πλείονος τὸ ζῆν τῆς ἐλευ- 81
*θερίας, οὐδ᾽ ἐγκαταλείψω τοὺς ἡγεμόνας οὔτε ζῶντας οὔτε
ἀποθανόντας, ἀλλὰ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας τῶν
συμμάχων ἅπαντας θάψω. καὶ κρατήσας τῷ πολέμῳ τοὺς
βαρβάρους τῶν μὲν μαχεσαμένων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος πόλεων
οὐδεμίαν ἀνάστατον ποιήσω, τὰς δὲ τὰ τοῦ βαρβάρου προε-
λομένας ἁπάσας δεκατεύσω· καὶ τῶν ἱερῶν τῶν ἐμπρη-
σθέντων καὶ καταβληθέντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων οὐδὲν ἀνοι-
κοδομήσω παντάπασιν, ἀλλ᾽ ὑπόμνημα τοῖς ἐπιγινομένοις
ἐάσω καταλείπεσθαι τῆς τῶν βαρβάρων ἀσεβείας.*

---

2 *τιμωρήσεσθε; τοὺς* distinxit Reiske. 79. 4 *τὴν* om. pr. A. t — 7 *τῶν ἄλλον* A[od] — 8 *τούτων εἰσί* libri t: de meo mutavi. 80. 2 *ταύτην τὴν π.* libri praeter A — 6 *ἀκοῦσαι . . . πεπραγμένων* ex solo A: ceteri ἅ — 7 pro *ἰσχνῶς* Corais *ἱκανῶς*, Kontos *ἀτεχνῶς*, alii alia. 81. 1 tit. om. in lacuna A[od] — 2 *οὐδὲ καταλ-*: corr. Sauppe — 7 *ἐμπρισθέντων* libri praeter A.

82 *Οὕτω τοίνυν, ὦ ἄνδρες, σφόδρα ἐνέμειναν ἐν τούτῳ
πάντες, ὥστε καὶ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν μεθ' ἑαυ-
τῶν ἔσχον βοηθόν· καὶ πάντων ⟨τῶν⟩ Ἑλλήνων ἀνδρῶν
ἀγαθῶν γενομένων πρὸς τὸν κίνδυνον μάλιστα ἡ πόλις
ὑμῶν εὐδοκίμησεν. ὃ καὶ πάντων ἂν εἴη δεινότατον, τοὺς
μὲν προγόνους ὑμῶν ἀποθνήσκειν τολμᾶν ὥστε μὴ τὴν
πόλιν ἀδοξεῖν, ὑμᾶς δὲ μὴ κολάζειν τοὺς καταισχύναντας
αὐτήν, ἀλλὰ περιορᾶν τὴν κοινὴν καὶ μετὰ πολλῶν πόνων
συνειλεγμένην εὔκλειαν, ταύτην διὰ τὴν τῶν τοιούτων ἀν-
δρῶν πονηρίαν καταλυομένην.*
83 *Καίτοι, ὦ ἄνδρες, μόνοις ὑμῖν τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἔστιν
οὐδὲν τούτων περιιδεῖν. βούλομαι δὲ μικρὰ τῶν παλαιῶν
ὑμῖν διελθεῖν, οἷς παραδείγμασι χρώμενοι καὶ περὶ τού-
των καὶ περὶ τῶν ἄλλων βέλτιον βουλεύσεσθε. τοῦτο γὰρ
ἔχει μέγιστον ἡ πόλις ὑμῶν ἀγαθόν, ὅτι τῶν καλῶν ἔργων
παράδειγμα τοῖς Ἕλλησι γέγονεν· ὅσον γὰρ τῷ χρόνῳ
πασῶν ἐστιν ἀρχαιοτάτη, τοσοῦτον οἱ πρόγονοι ἡμῶν τῶν
84 ἄλλων ἀνθρώπων ἀρετῇ διενηνόχασιν. Ἐπὶ Κόδρου γὰρ
βασιλεύοντος Πελοποννησίοις γενομένης ἀφορίας κατὰ τὴν
χώραν αὐτῶν ἔδοξε στρατεύειν ἐπὶ τὴν πόλιν ἡμῶν καὶ
ἡμῶν τοὺς προγόνους ἐξαναστήσαντας κατανείμασθαι τὴν
χώραν. καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δελφοὺς ἀποστείλαντες τὸν
θεὸν ἐπηρώτων εἰ ἐπιλήψονται τὰς Ἀθήνας· ἀνελόντος
δὲ τοῦ θεοῦ αὐτοῖς ὅτι τὴν πόλιν αἱρήσουσιν, ἐὰν μὴ τὸν
βασιλέα τῶν Ἀθηναίων Κόδρον ἀποκτείνωσιν, ἐστράτευον
85 ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. Κλεόμαντις δὲ τῶν Δελφῶν τις πυθό-
μενος τὸ χρηστήριον δι' ἀπορρήτων ἐξήγγελλε τοῖς Ἀθη-
ναίοις· οὕτως οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ὡς ἔοικε, καὶ τοὺς ἔξω-
θεν ἀνθρώπους εὔνους ἔχοντες διετέλουν. ἐμβαλόντων δὲ
τῶν Πελοποννησίων εἰς τὴν Ἀττικὴν τί ποιοῦσιν οἱ πρό-
γονοι ὑμῶν, ὄνδρες δικασταί; οὐ καταλιπόντες τὴν χώραν*

---

82. 1 *ἐν* del. Herwerden — 3 *βοηθόν, καὶ* t cum ceteris — *τῶν* add. Tur. — 6 *ἡμῶν* libri praeter A. 83. 5 *ἡμῶν* LPM, quod nonnullis placuit — 8 *ἀρετὴν* Bp 84. 3 *πόλιν ὑμῶν* AB: corr. rell. — 6 *εἴ πῃ λήψ-* Sauppe, *ἐπι-* delevit Heinrich, an *εἰ δὴ λ.*? — 8 *Κόδρον* del. Osann. 85. 2 *ἐξήγγειλε* Bekker — 4 *ἐμβαλλόντων* pr. A — 6 *ἡμῶν* (M) Stephanus — *ὦ ἄνδρες* Sauppe.

*ὥσπερ Λεωκράτης ᾤχοντο, οὐκ ἔκδοτον τὴν θρεψαμένην
καὶ τὰ ἱερὰ τοῖς πολεμίοις παρέδοσαν, ἀλλ' ὀλίγοι ὄντες
κατακλεισθέντες ἐπολιορκοῦντο καὶ διεκαρτέρουν εἰς τὴν
πατρίδα. καὶ οὕτως ἦσαν, ὦ ἄνδρες, γενναῖοι οἱ τότε βα-* 86
*σιλεύοντες, ὥστε προῃροῦντο ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τῆς τῶν
ἀρχομένων σωτηρίας μᾶλλον ἢ ζῶντες ἑτέρως μεταλλά-
ξαι τὴν χώραν. φασὶ γοῦν τὸν Κόδρον παραγγείλαντα
τοῖς Ἀθηναίοις προσέχειν ὅταν τελευτήσῃ τὸν βίον, λαβόντα
πτωχικὴν στολὴν ὅπως ἂν ἀπατήσῃ τοὺς πολεμίους, κ ᾆτ α
τὰς πύλας ὑποδύντα φρύγανα συλλέγειν πρὸ τῆς πόλεως,
προσελθόντων δ' αὐτῷ δυοῖν ἀνδρῶν ἐκ τοῦ στρατοπέδου
καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν πυνθανομένων τὸν ἕτερον αὐτῶν
ἀποκτεῖναι τῷ δρεπάνῳ προσπεσόντα· τὸν δὲ περιλελειμ-* 87
*μένον, παροξυνθέντα τῷ Κόδρῳ καὶ νομίσαντα πτωχὸν
εἶναι, σπασάμενον τὸ ξίφος ἀποκτεῖναι τὸν Κόδρον. τού-
των δὲ γενομένων οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κήρυκα πέμψαντες ἠξί-
ουν δοῦναι τὸν βασιλέα θάψαι, λέγοντες αὐτοῖς ἅπασαν
τὴν ἀλήθειαν· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι τοῦτον μὲν ἀπέδοσαν,
γνόντες δὲ ὡς οὐκέτι δυνατὸν αὐτοῖς τὴν χώραν κατασχεῖν
ἀπεχώρησαν. τῷ δὲ Κλεομάντει τῷ Δελφῷ ἡ πόλις αὐτῷ
τε καὶ ἐκγόνοις ἐν Πρυτανείῳ αἴδιον σίτησιν ἔδοσαν.
Ὁ ρ ᾶ τ ε· ὁμοίως ἐφίλουν | τὴν πατρίδα Λεωκράτει οἱ τότε* 88
*βασιλεύοντες, οἵ γε προῃροῦντο τοὺς πολεμίους ἐξαπατῶν-
τες ἀποθνήσκειν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τὴν ἰδίαν ψυχὴν ἀντὶ
τῆς κοινῆς σωτηρίας ἀντικαταλλάττεσθαι. τοιγαροῦν μονώ-
τατοι ἐπώνυμοι τῆς χώρας εἰσίν, ἰσοθέων τιμῶν τετυχη-
κότες, εἰκότως· ὑπὲρ ἧς γὰρ οὕτω σφόδρα ἐσπούδαζον,
δικαίως ταύτην καὶ τεθνεῶτες ἐκληρονόμουν. ἀλλὰ Λεω-* 89
*κράτης οὔτε ζῶν οὔτε τεθνεὼς δικαίως ἂν αὐτῆς μετάσχοι,
μονώτατος ⟨δ'⟩ ἂν προσηκόντως ἐξορισθείη τῆς χώρας ἣν*

---

1 pro *οὐκ*: *οὐδ'* Z et pr. M. t — *θρέψασαν* Hirschig — 3 *ἐπολιορκοῦντο καὶ* del. Es. 86. 3 *ἑτέραν* libri t: de meo mutavi, *ἑτέρας* Schoemann — 4 *τὴν* ante *χώραν* del. Budaeus, om. t, *τινὰ* Reiske — 6 *κατὰ* libri t: corr. Madvig. 87. 8 *Κλεομάντι* libri praeter A. 88. 1 *Ἀρά γε ὁμοίως* ... 4 *ἀντικατ-*; Corais — 6 *ζῶντες* add. post *γὰρ* Lobeck, post *ἐσπούδαζον* Halm — 7 *ταύτης* Es. 89. 3 *δ'* add. Ald., qui *καὶ μ. δ' ἂν*.

ἐγκαταλιπὼν τοῖς πολεμίοις ᾤχετο· οὐδὲ γὰρ καλὸν τὴν
αὐτὴν καλύπτειν τοὺς τῇ ἀρετῇ διαφέροντας καὶ τὸν κά-
κιστον πάντων ἀνθρώπων.

90 Καίτοι γε ἐπεχείρησεν εἰπεῖν, ὃ καὶ νῦν ἴσως ἐρεῖ
πρὸς ὑμᾶς, ὡς οὐκ ἄν ποτε ὑπομεῖναι τὸν ἀγῶνα τοῦτον
συνειδὼς ἑαυτῷ τοιοῦτόν τι διαπεπραγμένῳ· ὥσπερ οὐ
πάντας καὶ τοὺς κλέπτοντας καὶ ἱεροσυλοῦντας τούτῳ τῷ
τεκμηρίῳ χρωμένους. οὐ γὰρ τοῦ πράγματός ἐστι σημεῖον,
ὡς οὐ πεποιήκασιν, ἀλλὰ τῆς ἀναιδείας ἣν ἔχουσιν, οὐ
γὰρ τοῦτο δεῖ λέγειν, ἀλλ᾽ ὡς οὐκ ἐξέπλευσεν οὐδὲ τὴν
91 πόλιν ἐγκατέλιπεν οὐδ᾽ ἐν Μεγάροις κατῴκησε· ταῦτά ἐστι
τεκμήρια τοῦ πράγματος, ἐπεί γε τὸ ἐλθεῖν τοῦτον, οἶμαι
θεόν τινα αὐτὸν ἐπ᾽ αὐτὴν ἀγαγεῖν τὴν τιμωρίαν, ἵν᾽
ἐπειδὴ τὸν εὐκλεᾶ κίνδυνον ἔφυγε, τοῦ ἀκλεοῦς καὶ ἀδόξου
θανάτου τύχοι, καὶ οὓς προὔδωκε, τούτοις ὑποχείριον αὐ-
τὸν καταστήσειεν. ἑτέρωθι μὲν γὰρ ἀτυχῶν οὔπω δῆλον εἰ
διὰ ταῦτα δίκην δίδωσιν· ἐνταῦθα δὲ παρ᾽ οἷς προὔδωκε,
φανερόν ἐστιν ὅτι τῶν αὐτοῦ παρανομημάτων ὑπέχει ταύ-
92 την τὴν τιμωρίαν. οἱ γὰρ θεοὶ οὐδὲν πρότερον ποιοῦσιν
ἢ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων τὴν διάνοιαν παράγουσι· καί
μοι δοκοῦσι τῶν ἀρχαίων τινὲς ποιητῶν ὥσπερ χρησμοὺς
γράψαντες τοῖς ἐπιγενομένοις τάδε τὰ ἰαμβεῖα καταλιπεῖν·

ὅταν γὰρ ὀργὴ δαιμόνων βλάπτῃ τινά,
τοῦτ᾽ αὐτὸ πρῶτον, ἐξαφαιρεῖται φρενῶν
τὸν νοῦν τὸν ἐσθλόν, εἰς δὲ τὴν χείρω τρέπει
γνώμην, ἵν᾽ εἰδῇ μηδὲν ὧν ἁμαρτάνει.

93 τίς γὰρ οὐ μέμνηται τῶν πρεσβυτέρων ἢ τῶν νεωτέρων
οὐκ ἀκήκοε Καλλίστρατον, οὗ θάνατον ἡ πόλις κατέγνω,
τοῦτον φυγόντα, καὶ τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἀκούσαντα
ὅτι ἂν ἔλθῃ Ἀθήναζε τεύξεται τῶν νόμων, ἀφικόμενον καὶ
ἐπὶ τὸν βωμὸν τῶν δώδεκα θεῶν καταφυγόντα καὶ οὐδὲν
ἧττον ὑπὸ τῆς πόλεως ἀποθανόντα; δικαίως· τὸ γὰρ τῶν

---

2 αὐτὴν γῆν κ. Es. 90. 2 ὑπέμεινε Schaub — 6 an οὐκ ἆρα? 91. 6 ἑτέρωθι .... 9 τιμωρίαν del. Herwerden — 6 δῆλος Frohberger — 9 τὴν del. Bekker. 92. 6 ἐξαιρεῖται libri (ἐξαιρεῖται τῶν φ. M): corr. Ald. 93. 5 καὶ ante οὐδὲν del. Frohberger.

*νόμων τοῖς ἠδικηκόσι τυχεῖν τιμωρία ἐστίν. ὁ δέ γε θεὸς
ὀρθῶς ἀπέδωκε τοῖς ἠδικημένοις κολάσαι τὸν αἴτιον· δει-
νὸν γὰρ ἂν εἴη εἰ ταὐτὰ ⟨τὰ⟩ σημεῖα τοῖς εὐσεβέσι καὶ
τοῖς κακούργοις φαίνονται.*
Ἡγοῦμαι δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες, τὴν τῶν θεῶν ἐπιμέ- 94
*λειαν πάσας μὲν τὰς ἀνθρωπίνας πράξεις ἐπισκοπεῖν,
μάλιστα δὲ τὴν περὶ τοὺς γονέας [καὶ τοὺς τετελευτηκό-
τας καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς] εὐσέβειαν, εἰκότως· παρ' ὧν
γὰρ τὴν ἀρχὴν τοῦ ζῆν εἰλήφαμεν καὶ πλεῖστα ἀγαθὰ πε-
πόνθαμεν, εἰς τούτους μὴ ὅτι ἁμαρτεῖν ἀλλ' ὅτι μὴ εὐ-
εργετοῦντας τὸν αὑτῶν βίον καταναλῶσαι μέγιστον ἀσέβημά
ἐστι. λέγεται γοῦν ἐν Σικελίᾳ (εἰ γὰρ καὶ μυθωδέστερόν* 95
*ἐστιν, ἀλλ' ἁρμόσει καὶ ὑμῖν ἅπασι τοῖς νεωτέροις ἀκοῦ-
σαι) ἐκ τῆς Αἴτνης ῥύακα πυρὸς γενέσθαι· τοῦτον δὲ ῥεῖν
φασιν ἐπὶ τὴν ἄλλην χώραν καὶ δὴ καὶ πρὸς πόλιν τινὰ
τῶν ἐκεῖ κατοικουμένων. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὁρμῆσαι
πρὸς φυγήν, τὴν αὑτῶν σωτηρίαν ζητοῦντας, ἕνα δέ τινα
τῶν νεωτέρων, ὁρῶντα τὸν πατέρα πρεσβύτερον ὄντα καὶ
οὐχὶ δυνάμενον ἀποχωρεῖν ἀλλὰ ἐγκαταλαμβανόμενον, ἀρά-
μενον φέρειν. φορτίου δ' οἶμαι προσγενομένου καὶ αὐτὸς* 96
*ἐγκατελήφθη. ὅθεν δὴ καὶ ἄξιον θεωρῆσαι τὸ θεῖον, ὅτι
τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς εὐμενῶς ἔχει. λέγεται γὰρ
κύκλῳ | τὸν τόπον ἐκεῖνον περιρρεῦσαι τὸ πῦρ καὶ σωθῆ-
ναι τούτους μόνους, ἀφ' ὧν καὶ τὸ χωρίον ἔτι καὶ νῦν
προσαγορεύεσθαι τῶν εὐσεβῶν χῶρον· τοὺς δὲ ταχεῖαν
τὴν ἀποχώρησιν ποιησαμένους καὶ τοὺς ἑαυτῶν γονεῖς ἅπαν-
τας ἐγκαταλιπόντας ἀπολέσθαι. ὥστε καὶ ὑμᾶς δεῖν τὴν* 97
*παρὰ θεῶν ἔχοντας μαρτυρίαν ὁμογνωμόνως τοῦτον κο-
λάζειν τὸν ἅπασι τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασιν ἔνοχον ὄντα
κατὰ τὸ ἑαυτοῦ μέρος. τοὺς μὲν γὰρ θεοὺς τὰς πατρίους*

---

3 *τὰ* add. Melanchthon, om. t — 4 *φαίνοιτ' ὄντα* Rehdantz. 94. 2 *πᾶσαν* ABp: corr. (M) — 3 *καὶ* . . 4 *αὐτοὺς* del. Hirschig, serv. t — 4 *αὐτοὺς* libri: corr. Taylor — 6 *ἀλλὰ τὸ μὴ* Anon. apud Maetznerum, *ὅτι* del. Bekker. 95. 1 *οὖν*: corr. Maetzner — 2 *καὶ νῦν ἅπ.* Frohberger. cf. Isocr. 4. 28 — 4 *τήν τε ἄλλην* Pinzger — 7 *καὶ* del. Es. 96. 6 *προσαγορεῦσαι*: corr. Reiske — *ἀσεβῶν*: corr. (P), Ald. — 7 *ἐγκ. ἅπ.* Pinzger. 97. 2 *παρὰ τῶν θ.* Sauppe — 4 *τοὺς*: corr. Reiske.

τιμὰς ἀπεστέρηκε, τοὺς δὲ γονεῖς τοῖς πολεμίοις ἐγκατέ-
λιπε, τοὺς δὲ τετελευτηκότας τῶν νομίμων οὐκ εἴασε τυ-
χεῖν.
98 Καίτοι σκέψασθε, ὦ ἄνδρες· οὐ γὰρ ἀποστήσομαι
τῶν παλαιῶν· ἐφ᾽ οἷς γὰρ ἐκεῖνοι ποιοῦντες ἐφιλοτιμοῦντο,
ταῦτα δικαίως ἂν ὑμεῖς ἀκούσαντες ἀποδέχοισθε. φασὶ
γὰρ Εὔμολπον τὸν Ποσειδῶνος καὶ Χιόνης μετὰ Θρᾳκῶν
ἐλθεῖν τῆς χώρας ταύτης ἀμφισβητοῦντα, τυχεῖν δὲ κατ᾽
ἐκείνους τοὺς χρόνους βασιλεύοντα Ἐρεχθέα, γυναῖκα ἔχοντα
99 Πραξιθέαν τὴν Κηφισοῦ θυγατέρα. μεγάλου δὲ στρατοπέδου
μέλλοντος αὐτοῖς εἰσβάλλειν εἰς τὴν χώραν, εἰς Δελφοὺς
ἰὼν ἠρώτα τὸν θεὸν τί ποιῶν ἂν νίκην λάβοι παρὰ τῶν
πολεμίων. χρήσαντος δ᾽ αὐτῷ τοῦ θεοῦ, τὴν θυγατέρα
εἰ θύσειε πρὸ τοῦ συμβαλεῖν τῷ στρατοπέδῳ, κρατήσειν
τῶν πολεμίων** ὡς δὲ τῷ θεῷ πειθόμενος τοῦτ᾽ ἔπραξε,
100 καὶ τοὺς ἐπιστρατευομένους ἐκ τῆς χώρας ἐξέβαλε. διὸ
καὶ δικαίως ἄν τις Εὐριπίδην ἐπαινέσειεν, ὅτι τά τε ἄλλ᾽
ὢν ἀγαθὸς ποιητὴς καὶ τοῦτον τὸν μῦθον προείλετο ποι-
ῆσαι, ἡγούμενος κάλλιστον ἂν γενέσθαι τοῖς πολίταις παρά-
δειγμα τὰς ἐκείνων πράξεις, πρὸς ἃς ἀποβλέποντας καὶ
θεωροῦντας συνεθίζεσθαι ταῖς ψυχαῖς τὸ τὴν πατρίδα
φιλεῖν. ἄξιον δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τῶν ἰαμβείων
ἀκοῦσαι ἃ πεποίηκε λέγουσαν τὴν μητέρα τῆς παιδός.
ὄψεσθε γὰρ ἐν αὐτοῖς μεγαλοψυχίαν καὶ γενναιότητα ἀξίαν
καὶ τῆς πόλεως καὶ τοῦ γενέσθαι Κηφισοῦ θυγατέρα.

τὰς χάριτας ὅστις εὐγενῶς χαρίζεται,
ἥδιον ἐν βροτοῖσιν· οἳ δὲ δρῶσι μέν,
χρόνῳ δὲ δρῶσι, δυσγενέστερον . . . .
ἐγὼ δὲ δώσω τὴν ἐμὴν παῖδα κτανεῖν·
λογίζομαι δὲ πολλά· πρῶτα μὲν πόλιν

---

98. 5 δὲ καὶ κατ᾽ (B). 99. 3 pro ἰών: ἐλθὼν N — 5 τῷ στρ. A^{n}N, τῷ στρατοπέδῳ Taylor. t — 6 lacunam ind. Herwerden, additum erat regem haesitasse, uxorem persuasisse; πολεμίων, ὁ δὲ τῷ Ald. t. 100. 2 ἀλλ᾽ ἦν ἀγ. Bekker — 6 συνεθίζεσθ. pr. N, -σθε N¹, -σθαι N² — 9 ὄψεσθαι N — 10 ante versus in N: ῥῆσις Εὐριπίδου. 3. δρῶσι, ⟨δρῶσι⟩ δυσγενέστερον Heinrich t — 4 παῖδα τὴν ἐμὴν Taylor.

οὐκ ἂν δυναίμην τῆσδε βελτίω λαβεῖν·
ᾗ πρῶτα μὲν λεὼς οὐκ ἐπακτὸς ἄλλοθεν,
αὐτόχθονες δ' ἔφυμεν· αἱ δ' ἄλλαι πόλεις,
πεσσῶν ὁμοίαις διαφοραῖς ἐκτισμέναι,
ἄλλαι παρ' ἄλλων εἰσὶν εἰσαγώγιμοι.
ὅστις δ' ἀπ' ἄλλης πόλεος οἰκίζει πόλιν,
ἁρμὸς πονηρὸς ὥσπερ ἐν ξύλῳ παγείς,
λόγῳ πολίτης ἐστί, τοῖς δ' ἔργοισιν οὔ.
ἔπειτα τέκνα τοῦδ' ἕκατι τίκτομεν,
ὡς θεῶν τε βωμοὺς πατρίδα τε ῥυώμεθα.
πόλεως δ' ἁπάσης τοὔνομ' ἕν, πολλοὶ δέ νιν
ναίουσι· τούτους πῶς διαφθεῖραί με χρή,
ἐξὸν προπάντων μίαν ὑπὲρ δοῦναι θανεῖν;
εἴ περ γὰρ ἀριθμὸν οἶδα καὶ τοὐλάσσονος
τὸ μεῖζον, οὑνὸς οἶκος οὐ πλεῖον σθένει
πταίσας ἁπάσης πόλεος, οὐδ' ἴσον φέρει.
εἰ δ' ἦν ἐν οἴκοις ἀντὶ θηλέων στάχυς |
ἄρσην, πόλιν δὲ πολεμία κατεῖχε φλόξ,
οὐκ ἄν νιν ἐξέπεμπον εἰς μάχην δορός
θάνατον προταρβοῦσ'· ἀλλ' ἔμοιγ' ἔστω τέκνα,
⟨ἃ⟩ καὶ μάχοιτο καὶ μετ' ἀνδράσι πρέποι,
μὴ σχήματ' ἄλλως ἐν πόλει πεφυκότα.
τὰ μητέρων δὲ δάκρυ', ὅταν πέμπῃ τέκνα,
πολλοὺς ἐθήλυν' εἰς μάχην ὁρμωμένους.
μισῶ γυναῖκας αἵτινες πρὸ τοῦ καλοῦ
ζῆν παῖδας εἵλοντ' ἢ παρῄνεσαν κακά.

---

6 τιν' ἄλλην libri t: corr. Prinz — λίβοιν G. Dindorf — 9 ὁμοίως διαφορηθεῖσαι βολαῖς Plut. de exil. 604d — 10 εἰσαγώγιμαι: corr. M², ἐξαγώγιμοι Plut. — 11 πόλεως: corr. Grotius — οἰκήσῃ Meineke, ᾤκησεν Dobree — 14 ἕνεκα: corr. Matthiae, ἕκητι Ald. — 15 ῥυόμεθα: corr. Ald. — 16 ἐν πολλοῖς: corr. ἓν Grotius, πολλοὶ Musgrave, τοὔμὸν ἕν, πολλοὶ Sauppe — δ' ἐνιν AB — 18 πρὸ πάντων libri t: corr. Meineke — ὑπερδοῦναι ABN — 20 ἑνὸς: corr. Emperius, οὑμὸς Bekker t — πλέον Dindorf — 21 πόλεως: corr. Grotius — 22 θηλειῶν Grotius — 24 ἂν μὴν ABpN: corr. Matthiae — δ' ὅρος N — 25 προτάρβους N πρὸς τόρβους B. προτάρβουσ'; t: corr. Meineke — ἔστι: corr. G. Hermann — 26 ἃ add. Ald. — 27 σχήματα δ' ἄλλως: corr. Scaliger — 28 δάκρυα NA° — πέμποι AB — 31 εἵλοντο καὶ libri t: corr. Matthiae.

καὶ μὴν θανόντες γ' ἐν μάχῃ πολλῶν μέτα
τύμβον τε κοινὸν ἔλαχον εὔκλειάν τ' ἴσην·
τῇ μῇ δὲ παιδὶ στέφανος εἷς μιᾷ μόνῃ
πόλεως θανούσῃ τῆσδ' ὕπερ δοθήσεται.
καὶ τὴν τεκοῦσαν καὶ σὲ δύο θ' ὁμοσπόρω
σώσει· τί τούτων οὐχὶ δέξασθαι καλόν;
τὴν οὐκ ἐμὴν πλὴν ⟨ἢ⟩ φύσει δώσω κόρην
θῦσαι πρὸ γαίας. εἰ γὰρ αἱρεθήσεται
πόλις, τί παίδων τῶν ἐμῶν μέτεστί μοι;
οὐκοῦν ἅπαντα τοὔν γ' ἐμοὶ σωθήσεται·
ἄρξουσιν ἄλλοι, τήνδ' ἐγὼ σώσω πόλιν.
ἐκεῖνο δ' οὗ τὸ πλεῖστον ἐν κοινῷ μέρος,
οὐκ ἔσθ' ἑκούσης τῆς ἐμῆς ψυχῆς, ἄνερ
προγόνων παλαιὰ θέσμι' ὅστις ἐκβαλεῖ·
οὐδ' ἀντ' ἐλάας χρυσέας τε Γοργόνος
τρίαιναν ὀρθὴν στᾶσαν ἐν πόλεως βάθροις
Εὔμολπος οὐδὲ Θρᾷξ ἀναστέψει λεώς
στεφάνοισι, Παλλὰς δ' οὐδαμοῦ τιμήσεται.
χρῆσθ', ὦ πολῖται, τοῖς ἐμοῖς λοχεύμασιν,
σῴζεσθε, νικᾶτ'· ἀντὶ γὰρ ψυχῆς μιᾶς
οὐκ ἔσθ' ὅπως ὑμῖν ἐγὼ οὐ σώσω πόλιν.
ὦ πατρίς, εἴθε πάντες οἳ ναίουσί σε
οὕτω φιλοῖεν ὡς ἐγώ· καὶ ῥᾳδίως
οἰκοῖμεν ἄν σε, κοὐδὲν ἂν πάσχοις κακόν.

101 *Ταῦτα, ὦ ἄνδρες, τοὺς πατέρας ὑμῶν ἐπαίδευε. φύσει γὰρ οὐσῶν φιλοτέκνων πασῶν τῶν γυναικῶν ταύτην ἐποί-*

---

34 *τί μὴ δὲ* N — *ἢ* (*ἡ* N) *μία μόνη*: corr. Tyrwhitt — 35 *θανοῦσα*: corr. idem — 36 *ὁμοσπόρων* ABN: corr. Bekker — 37 *ὡς εἰ*: corr. Melanchthon — 38 *ἢ* add. Wagner, om. t, *s. οὖν πλὴν* Nagel — 41 *ἅπαντας γοῦν τ'*: mutavit Heinrich — 42 *ἄρξουσιν* A°dM, *ἄρξουσί τ'* (AᵇB)N: v. 41. 42 vere transposuit Polle. ft: *ἄρξουσιν ἄλλοι· τήνδ' ἐγὼ* (*τήνδε δ' εἰ* Badham) *σώσω πόλιν, οὐκοῦν ἅπαν τὸ γένος ἐμοὶ σωθήσεται;* — 43 *ἐκείνω δὲ οὐ* A°BᵖN: corr. Ald. — 44 *ἄτερ* (*ἅτερ* A): corr. Valckenaer — 45 *πάλαι*: corr. Ald. — *θέσμιά τις* AB, *θεσμία· τίς* N: corr. Reiske — *ἐκβάλλει*: corr. Ald. — 46 *ἂν τελείας*: corr. Dobree — 48 *ἀναστρέψει*: corr. Musgrave — 48. 49 *λεωστεφάνοισι* A°N — 51 *σάζεσθε καὶ νικᾶτε* libri (*νικᾶτ'* B): corr. Ald. — 52 *ὑμῖν τήνδ' ἐγὼ*: corr. Sauppe, *ὅπως οὐ τήνδ' ἐγὼ* Ald. 101. 1 *ὑμῶν* AⁿBᵖ: *ἡμῶν* Nt.

*ησε τὴν πατρίδα μᾶλλον τῶν παίδων φιλοῦσαν, ἐνδεικνύ-
μενος ὅτι εἴπερ αἱ γυναῖκες τοῦτο τολμήσουσι ποιεῖν, τούς
γε ἄνδρας ἀνυπέρβλητόν τινα δεῖ τὴν εὔνοιαν ὑπὲρ τῆς
πατρίδος ἔχειν, μηδὲ φεύγειν αὐτὴν ἐγκαταλιπόντας μηδὲ
καταισχύνειν πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας ὥσπερ Λεω-
κράτης.*

Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τὸν Ὅμηρον παρασχέσθαι ἐπαι- 102
*νῶν. οὕτω γὰρ ὑπέλαβον ὑμῶν οἱ πατέρες σπουδαῖον
εἶναι ποιητήν, ὥστε νόμον ἔθεντο καθ' ἑκάστην πενταε-
τηρίδα τῶν Παναθηναίων μόνου τῶν ἄλλων ποιητῶν ῥαψῳ-
δεῖσθαι τὰ ἔπη, ἐπίδειξιν ποιούμενοι πρὸς τοὺς Ἕλληνας
ὅτι τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων προῃροῦντο, εἰκότως· οἱ μὲν
γὰρ νόμοι διὰ τὴν συντομίαν οὐ διδάσκουσιν ἀλλ' ἐπιτάτ-
τουσιν ἃ δεῖ ποιεῖν, οἱ δὲ ποιηταὶ μιμούμενοι τὸν ἀνθρώ-
πινον βίον, τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων | ἐκλεξάμενοι, μετὰ
λόγου καὶ ἀποδείξεως τοὺς ἀνθρώπους συμπείθουσιν.
Ἕκτωρ γὰρ τοῖς Τρωσὶ παρακελευόμενος ὑπὲρ τῆς πατρί-* 103
δος τάδε εἴρηκεν

> *ἀλλὰ μάχεσθ' ἐπὶ νηυσὶ διαμπερές, ὃς δέ κεν ὑμέων
> βλήμενος ἠὲ τυπεὶς θάνατον καὶ πότμον ἐπίσπῃ,
> τεθνάτω. οὔ οἱ ἀεικὲς ἀμυνομένῳ περὶ πάτρης
> τεθνάμεν· ἀλλ' ἄλοχός τε σόη καὶ νήπια τέκνα,
> καὶ κλῆρος καὶ οἶκος ἀκήρατος, εἴ κεν Ἀχαιοὶ
> οἴχωνται σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.*

Τούτων τῶν ἐπῶν ἀκούοντες, ὦ ἄνδρες, οἱ πρόγονοι ὑμῶν 104
*καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων ζηλοῦντες οὕτως ἔσχον πρὸς
ἀρετήν, ὥστε οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς αὑτῶν πατρίδος ἀλλὰ
καὶ πάσης ⟨τῆς⟩ Ἑλλάδος ὡς κοινῆς ἤθελον ἀποθνήσκειν.
οἱ γοῦν ἐν Μαραθῶνι παραταξάμενοι τοῖς βαρβάροις τὸν
ἐξ ἁπάσης τῆς Ἀσίας στόλον ἐκράτησαν, τοῖς ἰδίοις κιν-
δύνοις κοινὴν ἄδειαν ἅπασι τοῖς Ἕλλησι κτώμενοι, οὐκ ἐπὶ
τῇ δόξῃ μέγα φρονοῦντες ἀλλ' ἐπὶ τῷ ταύτης ἄξια πράτ-*

---

1 *μᾶλλον τὴν πατρίδα τῶν* N — 4 *καὶ μὴ φεύγειν* N. 102. 1 *τῶν Ὁμήρου π. ἐπῶν* Reiske — 2 *οὕτως* A^nN — 3 *πεντετηρίδα* Dobree. 103. 1 *ὑπὸ* pr. N: corr. N^2 — 8 *ἥκωνται* pr. A^d, *ἡιχ-* A^{1d}, *ἥιχ-* B. 104. 4 *τῆς* add. Blume — 8 *τῇ* om. N.

τειν, τῶν μὲν Ἑλλήνων προστάτας τῶν δὲ βαρβάρων δε-
σπότας ἑαυτοὺς καθιστάντες· οὐ γὰρ λόγῳ τὴν ἀρετὴν
105 ἐπετήδευον, ἀλλ᾽ ἔργῳ πᾶσιν ἐπεδείκνυντο. τοιγαροῦν
οὕτως ἦσαν ἄνδρες σπουδαῖοι καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ οἱ τότε
τὴν πόλιν οἰκοῦντες, ὥστε τοῖς ἀνδρειοτάτοις Λακεδαι-
μονίοις ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις πολεμοῦσι πρὸς Μεσ-
σηνίους ἀνεῖλεν ὁ θεὸς παρ᾽ ἡμῶν ἡγεμόνα λαβεῖν καὶ
νικήσειν τοὺς ἐναντίους. καίτοι εἰ τοῖν ἀφ᾽ Ἡρακλέους
γεγενημένοιν, οἳ ἀεὶ βασιλεύουσιν ἐν Σπάρτῃ, τοὺς παρ᾽
ὑμῶν ἡγεμόνας ἀμείνους ὁ θεὸς ἔκρινε, πῶς οὐκ ἀνυπέρ-
106 βλητον χρὴ τὴν ἐκείνων ἀρετὴν νομίζειν; τίς γὰρ οὐκ οἶδε
τῶν Ἑλλήνων ὅτι Τυρταῖον στρατηγὸν ἔλαβον παρὰ τῆς
πόλεως, μεθ᾽ οὗ καὶ τῶν πολεμίων ἐκράτησαν καὶ τὴν
περὶ τοὺς νέους ἐπιμέλειαν συνετάξαντο, οὐ μόνον εἰς τὸν
παρόντα κίνδυνον ἀλλ᾽ εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα βουλευσό-
μενοι καλῶς. κατέλιπε γὰρ αὐτοῖς ἐλεγεῖα ποιήσας, ὧν
107 ἀκούοντες παιδεύονται πρὸς ἀνδρείαν· καὶ περὶ τοὺς ἄλ-
λους ποιητὰς οὐδένα λόγον ἔχοντες περὶ τούτου οὕτω σφό-
δρα ἐσπουδάκασιν, ὥστε νόμον ἔθεντο, ὅταν ἐν τοῖς ὅπλοις
ἐκστρατευόμενοι ὦσι, καλεῖν ἐπὶ τὴν τοῦ βασιλέως σκη-
νὴν ἀκουσομένους τῶν Τυρταίου ποιημάτων ἅπαντας, νο-
μίζοντες οὕτως ἂν αὐτοὺς μάλιστα πρὸ τῆς πατρίδος
ἐθέλειν ἀποθνήσκειν. χρήσιμον δ᾽ ἐστὶ καὶ τούτων ἀκοῦ-
σαι τῶν ἐλεγείων, ἵν᾽ ἐπίστησθε οἷα ποιοῦντες εὐδοκίμουν
παρ᾽ ἐκείνοις.

τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐνὶ προμάχοισι πεσόντα
ἄνδρ᾽ ἀγαθόν, περὶ ᾗ πατρίδι μαρνάμενον.
τὴν δ᾽ αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν καὶ πίονας ἀγροὺς
πτωχεύειν πάντων ἔστ᾽ ἀνιηρότατον,
πλαζόμενον σὺν μητρὶ φίλῃ καὶ πατρὶ γέροντι
παισί τε σὺν μικροῖς κουριδίῃ τ᾽ ἀλόχῳ.

3 ἀνεδείκνυντο N. 105. 6 νικήσειν καὶ τοὺς pr. N, καὶ del. N² — 6. 7 τοῖς ... γεγενημένοις ABN: corr. Bursian; τῶν .. -νων Ald. t — 8 ἡμῶν NP. 107. 4 εἰσί: corr. A. G. Becker, ἴωσι Heinrich t — ἐξεστρατευμένοι ὦσι Es — 7 τούτω B — v. 1 ἐπὶ libri (etiam N): corr. Francke — 2 τῇ ἑαυτοῦ ABN: corr. rell. — 3 αὑτοῦ Bekker sine ann., αὐτοῦ N, ἣν δ᾽ αὐτοῦ Francke t — 4 ἀνιαρώτατον: corr. (M)

ἐχθρὸς μὲν γὰρ τοῖσι μετέσσεται, οὕς κεν ἵκηται
 χρησμοσύνῃ τ' εἴκων καὶ στυγερῇ πενίῃ,
αἰσχύνει τε γένος, κατὰ δ' ἀγλαὸν εἶδος ἐλέγχει,
 πᾶσα δ' ἀτιμίη καὶ κακότης ἕπεται.
εἰ δ' οὕτως ἀνδρός τοι ἀλωμένου οὐδεμί' ὤρη
 γίγνεται οὔτ' αἰδὼς οὔτ' ὄπις οὔτ' ἔλεος,
θυμῷ γῆς περὶ τῆσδε μαχώμεθα, καὶ περὶ παίδων
 θνήσκωμεν ψυχέων μηκέτι φειδόμενοι.
| ὦ νέοι, ἀλλὰ μάχεσθε παρ' ἀλλήλοισι μένοντες,
 μηδὲ φυγῆς αἰσχρᾶς ἄρχετε μηδὲ φόβου,
ἀλλὰ μέγαν ποιεῖσθε καὶ ἄλκιμον ἐν φρεσὶ θυμόν,
 μηδὲ φιλοψυχεῖτ' ἀνδράσι μαρνάμενοι·
τοὺς δὲ παλαιοτέρους, ὧν οὐκέτι γούνατ' ἐλαφρά,
 μὴ καταλείποντες φεύγετε, τοὺς γεραιούς.
αἰσχρὸν γὰρ δὴ τοῦτο, μετὰ προμάχοισι πεσόντα
 κεῖσθαι πρόσθε νέων ἄνδρα παλαιότερον,
ἤδη λευκὸν ἔχοντα κάρη πολιόν τε γένειον,
 θυμὸν ἀποπνείοντ' ἄλκιμον ἐν κονίῃ,
αἱματόεντ' αἰδοῖα φίλαις ἐν χερσὶν ἔχοντα
 (αἰσχρὰ τά γ' ὀφθαλμοῖς καὶ νεμεσητὸν ἰδεῖν)
καὶ χρόα γυμνωθέντα. νέοισι δὲ πάντ' ἐπέοικεν,
 ὄφρ' ἐρατῆς ἥβης ἀγλαὸν ἄνθος ἔχῃ·
ἀνδράσι μὲν θνητὸς ἰδεῖν, ἐρατὸς δὲ γυναιξὶν
 ζωὸς ἐών, καλὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσών.
ἀλλά τις εὖ διαβὰς μενέτω ποσὶν ἀμφοτέροισιν
 στηριχθεὶς ἐπὶ γῆς, χεῖλος ὀδοῦσι δακών.

Καλά γε, ὦ ἄνδρες, καὶ χρήσιμα τοῖς βουλομένοις προσ- 108
έχειν. οὕτω τοίνυν εἶχον πρὸς ἀνδρείαν οἱ τούτων ἀκού-
οντες, ὥστε πρὸς τὴν πόλιν ἡμῶν περὶ τῆς ἡγεμονίας

7 *μὲν* om. pr. A. N, *ἀχθηρὸς γὰρ* Hoerschelmann — 10 *ἀτιμία* AB — 11 *εἶθ'* libri t: corr. Passow — *ὥρη* libri (etiam N) — 12 primo loco *οὐδ'* Mt — *οὔτ' ὀπίσω τέλος* ABN: corr. Bergk. *εἰσοπίσω τελέθει* Ald. t — 13 *μαχόμεθα* AB — 14 *θνήσκομεν* ABN: corr. rell. — *ψυχάων*: corr. Ald. — 16 *αἰσχρῆς* Sauppe t — 19 *γούνετ'* N — 20 *γηραιούς* AB, locus nondum sanatus — 21 *ἰ. μὲν γὰρ* AB — 22 *πρόσθεν* A^{od}B — 25 *φίλης* Schneidewin t — 26 *τάδ'* Tur. *τέ τ'* G. Hermann — *νεμεσητὲ* Francke, *νεμεσίτ' ἐσιδεῖν* Bergk — 28 *ἀρετῆς*: corr. M — 29 *θνητοῖσιν*: corr. Reiske. 108. 1 *χρήμασι* B.

ἀμφισβητεῖν, εἰκότως· τὰ γὰρ κάλλιστα τῶν ἔργων ἀμφοτέροις ἦν κατειργασμένα. οἱ μὲν γὰρ πρόγονοι τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν οἳ πρῶτοι τῆς Ἀττικῆς ἐπέβησαν, καὶ καταφανῆ ἐποίησαν τὴν ἀνδρείαν τοῦ πλούτου καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ πλήθους περιγιγνομένην· Λακεδαιμόνιοι δ' ἐν Θερμοπύλαις παραταξάμενοι ταῖς μὲν τύχαις οὐχ ὁμοίαις

109 *ἐχρήσαντο, τῇ δ' ἀνδρείᾳ πολὺ πάντων διήνεγκαν. τοιγαροῦν ἐπὶ τοῖς ὁρίοις τοῦ βίου μαρτύρια ἔστιν ἰδεῖν τῆς ἀρετῆς αὐτῶν ἀναγεγραμμένα ἀληθῆ πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας, ἐκείνοις μέν*

ὦ ξεῖν', ἄγγειλον Λακεδαιμονίοις ὅτι τῇδε
κείμεθα τοῖς κείνων πειθόμενοι νομίμοις,

τοῖς δὲ ὑμετέροις προγόνοις

Ἑλλήνων προμαχοῦντες Ἀθηναῖοι Μαραθῶνι
χρυσοφόρων Μήδων ἐστόρεσαν δύναμιν.

110 *Ταῦτα, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ μνημονεύεσθαι καλὰ καὶ τοῖς πράξασιν ἔπαινος καὶ τῇ πόλει δόξα ἀείμνηστος. ἀλλ' οὐχ ὃ Λεωκράτης πεποίηκεν, ἀλλ' ἑκὼν τὴν ἐξ ἅπαντος τοῦ αἰῶνος συνηθροισμένην τῇ πόλει δόξαν κατῄσχυνεν. ἐὰν μὲν οὖν ἀποκτείνητε αὐτόν, δόξετε πᾶσι τοῖς Ἕλλησι καὶ ὑμεῖς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων μισεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ τοὺς προγόνους τῆς παλαιᾶς δόξης ἀποστερήσετε καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας μεγάλα βλάψετε. οἱ γὰρ ἐκείνους μὴ θαυμάζοντες τοῦτον πειράσονται μιμεῖσθαι, νομίζοντες ἐκεῖνα μὲν παρὰ τοῖς πολεμίοις εὐδοκιμεῖν, παρὰ δ' ὑμῖν ἀναίδειαν καὶ προδοσίαν καὶ δειλίαν κεκρίσθαι κάλλιστον.*

111 *Εἰ ⟨δὲ⟩ μὴ δύνασθε ὑπ' ἐμοῦ διδαχθῆναι ὃν τρόπον δεῖ πρὸς τοὺς τοιούτους ἔχειν, σκέψασθε ἐκείνους τίνα τρόπον ἐλάμβανον παρ' αὐτῶν τὴν τιμωρίαν· ὥσπερ γὰρ τὰ καλὰ τῶν ἔργων ἠπίσταντο ἐπιτηδεύειν, οὕτω καὶ τὰ πονηρὰ προῃροῦντο κολάζειν. ἐκεῖνοι γάρ, ὦ ἄνδρες, θεω-*

2 *πρόγονοι ἡμῶν* Morus — 6 *οὐχ* om. libri praeter N — *ὁμοίως* libri t: corr. Bekker. 109. 2 *ἐπὶ τοῖς ἠρίοις*, deletis *τοῦ βίου* Ch. Wurm. t. — 6 *ἐκείνων* AN et corr. B, qui pr. *ἐκεῖνον*: corr. rell. — 7. *ἡμετέροις* N — 110. 1 *ταῖς πράξεσιν* ABpN: corr. Taylor — 3 *οὐχ ὁ* AdN — 5 *αὐτὸν ἀποκτείνητε* N — 10 *παρὰ τοῖς παλαιοῖς* Taylor — *παρ' ὑμῖν ἀν-* N. 111. 1 *δὲ* add. Stephanus, om. t — 2 *τοὺς* om. N.

ρήσατε ὡς ὠργίζοντο τοῖς προδόταις καὶ κοινοὺς ἐχθροὺς
ἐνόμιζον εἶναι τῆς πόλεως. Φρυνίχου γὰρ | ἀποσφαγέντος 112
νύκτωρ παρὰ τὴν κρήνην τὴν ἐν τοῖς οἰσύοις ὑπὸ Ἀπολ-
λοδώρου καὶ Θρασυβούλου, καὶ τούτων ληφθέντων καὶ εἰς
τὸ δεσμωτήριον ἀποτεθέντων ὑπὸ τῶν τοῦ Φρυνίχου φί-
λων, αἰσθανόμενος ὁ δῆμος τὸ γεγονὸς τούς τε εἱρχθέντας
ἐξῆγε καὶ βασάνων γενομένων ἀνέκρινε, καὶ ζητῶν τὸ πρᾶγμα
εὗρε τὸν μὲν Φρύνιχον προδιδόντα τὴν πόλιν, τοὺς δ' ἀπο-
κτείναντας αὐτὸν ἀδίκως εἱρχθέντας· καὶ ψηφίζεται ὁ δῆ- 113
μος Κριτίου εἰπόντος τὸν μὲν νεκρὸν κρίνειν προδοσίας,
κἂν δόξῃ προδότης ὢν ἐν τῇ χώρᾳ τεθάφθαι, τά τε ὀστᾶ
αὐτοῦ ἀνορύξαι καὶ ἐξορίσαι ἔξω τῆς Ἀττικῆς, ὅπως ἂν
μὴ κέηται ἐν τῇ χώρᾳ μηδὲ τὰ ὀστᾶ τοῦ τὴν χώραν καὶ
τὴν πόλιν προδιδόντος. ἐψηφίσαντο δὲ καὶ ἐὰν ἀπολο- 114
γῶνταί τινες περὶ τοῦ τετελευτηκότος, ἐὰν ἁλῷ ὁ τεθνη-
κώς, ἐνόχους εἶναι καὶ τούτους τοῖς αὐτοῖς ἐπιτιμίοις·
οὕτως οὐδὲ βοηθεῖν τοῖς τοὺς ἄλλους ἐγκαταλείπουσιν
ἡγοῦντο δίκαιον εἶναι, ἀλλ' ὁμοίως ἂν προδοῦναι τὴν
πόλιν καὶ τὸν διασῴζοντα τὸν προδότην. τοιγαροῦν οὕτω
μισοῦντες τοὺς ἀδικοῦντας καὶ τοιαῦτα κατ' αὐτῶν ψηφι-
ζόμενοι ἀσφαλῶς ἐκ τῶν κινδύνων ἀπηλλάττοντο. Λαβὲ
δὲ αὐτοῖς τὸ ψήφισμα, γραμματεῦ, καὶ ἀνάγνωθι.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες, τούτου τοῦ ψηφίσματος. ἔπειτα 115
ἐκεῖνοι μὲν τὰ τοῦ προδότου ὀστᾶ ἀνορύξαντες ἐκ τῆς
Ἀττικῆς ἐξώρισαν, καὶ τοὺς ἀπολογουμένους ὑπὲρ αὐτοῦ
Ἀρίσταρχον καὶ Ἀλεξικλέα ἀπέκτειναν καὶ οὐδ' ἐν τῇ χώρᾳ
ταφῆναι ἐπέτρεψαν, ὑμεῖς δ' αὐτὸ τὸ σῶμα τὸ προδεδω-
κὸς τὴν πόλιν ζῶν καὶ ὑποχείριον ἔχοντες τῇ ψήφῳ ἀτι-
μώρητον ἐάσετε; καὶ τοσοῦτον ἔσεσθέ γε τῶν προγόνων 116
χείρους, ὅσον ἐκεῖνοι μὲν τοὺς λόγῳ μόνον τῷ προδότῃ

112. 1 *φρινίχου* A[d] — 2 *οἰσυίοις* (AB) — 5 et 8 *εἱρχθέντας* Bekker sin. ann., *εἱρ-* N — 6 *ἐξήγαγε* Es — 7 *προδόντα* pr. A. 114. 1 *δέ τινες καὶ*: corr. Augerus — 2 *ὑπὲρ τοῦ* Herwerden — *τεθνεώς* Benseler — 7 *τὰ τοιαῦτα* N — *κατ' αὐτὸν* N — 9 *ψήφ. καὶ ἀν., γρ.* N — tit. om. A[od]. 115. 1 *τούτου* del. Herwerden — 5 *ἐπέτρεψαν· ὑμεῖς* t cum ceteris — 6 *καὶ* del. Es — *τὴν* B pro *τῇ*.

βοηθήσαντας ταῖς ἐσχάταις τιμωρίαις μετῆλθον, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν τὸν ἔργῳ καὶ οὐ λόγῳ τὸν δῆμον ἐγκαταλιπόντα ὡς οὐδὲν ἀδικοῦντα ἀφήσετε; μὴ δῆτα, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὑμῖν οὐδὲ πάτριον, ἀναξίως ὑμῶν αὐτῶν ψηφίζεσθε. καὶ γὰρ εἰ μὲν ἕν τι τοιοῦτον γεγονὸς ἦν ψήφισμα, εἶχεν ἄν τις εἰπεῖν ὡς δι' ὀργὴν μᾶλλον ἢ δι' ἀλήθειαν ἐποιήσαντο· ὅταν δὲ παρὰ πάντων ὁμοίως εἰληφότες ὦσι τὴν αὐτὴν τιμωρίαν, πῶς οὐκ εὔδηλον ὅτι φύσει πᾶσι τοῖς
117 *τοιούτοις ἔργοις ἐπολέμουν; Ἵππαρχον γὰρ τὸν Τιμάρχου οὐχ ὑπομείναντα τὴν περὶ τῆς προδοσίας ἐν τῷ δήμῳ κρίσιν, ἀλλ' ἔρημον τὸν ἀγῶνα ἐάσαντα, θανάτῳ τοῦτον ζημιώσαντες, ἐπειδὴ τῆς ἀδικίας οὐκ ἔλαβον τὸ σῶμα ὅμηρον, τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐξ ἀκροπόλεως καθελόντες καὶ συγχωνεύσαντες καὶ ποιήσαντες στήλην ἐψηφίσαντο εἰς ταύτην ἀναγράφειν τοὺς ἀλιτηρίους καὶ τοὺς προδότας· καὶ αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος ἐν ταύτῃ τῇ στήλῃ ἀναγέγραπται, καὶ*
118 *οἱ ἄλλοι δὲ προδόται. Καί μοι λαβὲ πρῶτον μὲν τὸ ψήφισμα καθ' ὃ ἡ εἰκὼν τοῦ Ἱππάρχου τοῦ προδότου ἐξ ἀκροπόλεως καθῃρέθη, ἔπειτα τῆς στήλης τὸ ὑπόγραμμα καὶ τοὺς ὕστερον προσαναγραφέντας προδότας εἰς ταύτην τὴν στήλην, καὶ ἀναγίνωσκε, γραμματεῦ.*

ΨΗΦΙΣΜΑ ΚΑΙ ΥΠΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΣΤΗΛΗΣ.

119 *Τί δοκοῦσιν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες; ἆρά γε ὁμοίως ὑμῖν περὶ τῶν ἀδικούντων γινώσκειν, καὶ οὐκ, ἐπειδὴ καὶ τὸ σῶμα οὐκ ἐδύναντο ὑποχείριον τοῦ προδότου λαβεῖν, τὸ μνημεῖον τοῦ προδότου ἀνελόντες ταῖς ἐνδεχομέναις τιμωρίαις ἐκόλασαν; οὐχ ὅπως τὸν χαλκοῦν ἀνδριάντα συγχωνεύσειαν, ἀλλ' ἵνα τοῖς ἐπιγινομένοις παράδειγμα εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ὡς εἶχον πρὸς τοὺς προδότας καταλίποιεν.*
120 *Λαβὲ δ' αὐτοῖς καὶ τὸ ἕτερον ψήφισμα περὶ τῶν εἰς Δεκέλειαν μεταστάντων, ὅτε ὁ δῆμος ὑπὸ Λακεδαιμονίων*

4 *οὐδὲ* Weidner, *οὔτε* AB pr. N, *οὔτοι* N² Schaub t, malim ad Rehdantzii sententiam *ὦ ἀ. δ., οὔτω τῶν τε πατέρων ἀναξίως καὶ ὑμῶν — ψηφίζεσθαι* NMt 117. 2 *τῆς περὶ τῆς* Aⁿ, *τὴν περὶ* om. Bp. 117. 8 *καὶ οἱ .. προδόται* suspecta — 4 *προαναγρ.*: corr. (LP), Taylor. 119. 3 *τοῦ προδότου* del. Es. 120. 1 an *τὸ περὶ*?

ἐπολιορκεῖτο, ὅπως εἰδῶσιν ὅτι περὶ τῶν προδοτῶν οἱ πρόγονοι ὁμοίας καὶ ἀκολούθους ἀλλήλαις τὰς τιμωρίας ἐποιοῦντο. ἀναγίνωσκε, γραμματεῦ.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες, καὶ τούτου τοῦ | ψηφίσματος, ὅτι 121
τῶν ἐν τῷ πολέμῳ μεταστάντων εἰς Δεκέλειαν κατέγνωσαν, καὶ ἐψηφίσαντο, ἐάν τις αὐτῶν ἐπανιὼν ἁλίσκηται, ἀπαγαγεῖν Ἀθηναίων τὸν βουλόμενον πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, παραλαβόντας δὲ παραδοῦναι τῷ ἐπὶ τοῦ ὀρύγματος. ἔπειτα ἐκεῖνοι μὲν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ μεταστάντας οὕτως ἐκόλαζον, ὑμεῖς δὲ τὸν ἐκ τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας ἐν τῷ πολέμῳ φυγόντα εἰς Ῥόδον καὶ προδόντα τὸν δῆμον οὐκ ἀποκτενεῖτε; πῶς οὖν δόξετε ἀπόγονοι εἶναι ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν;

Ἄξιον τοίνυν ἀκοῦσαι καὶ ⟨τοῦ⟩ περὶ τοῦ ἐν Σαλαμῖνι 122
τελευτήσαντος γενομένου ψηφίσματος, ὃν ἡ βουλή, ὅτι λόγῳ μόνῳ ἐνεχείρει προδιδόναι τὴν πόλιν, περιελομένη τοὺς στεφάνους αὐτοχειρὶ ἀπέκτεινεν.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Γενναῖόν γε, ὦ ἄνδρες, τὸ ψήφισμα καὶ ἄξιον τῶν ὑμετέρων προγόνων δικαίως· συγγενεῖς γὰρ οὐ μόνον τὰς ψυχὰς ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν ἀδικούντων τιμωρίας ἐκέκτηντο.

Τί οὖν, ὦ ἄνδρες; ἆρά γε ὑμῖν δοκεῖ βουλομένοις 123
μιμεῖσθαι τοὺς προγόνους πάτριον εἶναι Λεωκράτην μὴ ἀποκτεῖναι; ὁπότε γὰρ ἐκεῖνοι ἀνάστατον τὴν πόλιν οὖσαν. τὸν λόγῳ μόνῳ προδιδόντα οὕτως ἀπέκτειναν, τί ὑμᾶς προσήκει τὸν ἔργῳ καὶ οὐ λόγῳ τὴν οἰκουμένην ἐκλιπόντα ποιῆσαι; ἆρ᾽ οὐχ ὑπερβαλέσθαι ἐκείνους τῇ τιμωρίᾳ; καὶ ὅτ᾽ ἐκεῖνοι τοὺς ἐπιχειρήσαντας τῆς παρὰ τοῦ δήμου

---

121. 7 τὸν om. B — 8 εἰς Ῥόδον del. Scheibe. 122. 1 τοῦ add. Reiske — 2 λόγῳ μόνον N — 5 tit. om. in lacuna A^d, habet N — 6 γενν. δὲ: corr. Reiske — 7 ἡμετέρων N — προγόνων, δικαίως cum ceteris t — ἐγγενεῖς Rehdantz. 123. 1 γε δοκεῖ ὑμῖν NM — βουλομένους A^{dn} BpN: corr. aut rell. aut certe Ald — 2 μὴ οὐκ ἀπ. N — 4 λόγῳ μόνον N — 6 ἆρ᾽..τιμωρίᾳ suspecta Rehdantzio — τῆς τιμωρίας: corr. Scheibe, ταῖς τιμωρίαις Stephanus t — 7 ὅτε ἐκεῖνοι N, ὅτε κεῖνοι B — ἐπ. ἑαυτοὺς τῆς Reiske, ἐπ. τὴν πατρίδα τῆς Herwerden.

σωτηρίας ἀποστερεῖν οὕτως ἐκόλασαν, τί ὑμᾶς προσήκει τὸν αὐτὴν τοῦ δήμου τὴν σωτηρίαν προδόντα ποιῆσαι; καὶ ὅτε ὑπὲρ τῆς δόξης ἐκεῖνοι τοὺς αἰτίους οὕτως ἐτιμωροῦντο, τί ὑμᾶς ὑπὲρ τῆς πατρίδος προσήκει ποιεῖν;

124 Ἱκανὰ μὲν οὖν καὶ ταῦτα τὴν τῶν προγόνων γνῶναι διάνοιαν, ὡς εἶχον πρὸς τοὺς παρανομοῦντας εἰς τὴν πόλιν· οὐ μὴν ἀλλ' ἔτι βούλομαι τῆς στήλης ἀκοῦσαι ὑμᾶς τῆς ἐν τῷ βουλευτηρίῳ περὶ τῶν προδοτῶν καὶ τῶν τὸν δῆμον καταλυόντων· τὸ γὰρ μετὰ πολλῶν παραδειγμάτων διδάσκειν ῥᾳδίαν ὑμῖν τὴν κρίσιν καθίστησι. μετὰ γὰρ τοὺς τριάκοντα οἱ πατέρες ὑμῶν πεπονθότες ὑπὸ τῶν πολιτῶν οἷα οὐδεὶς πώποτε τῶν Ἑλλήνων ἠξίωσε, καὶ μόλις εἰς τὴν ἑαυτῶν κατεληλυθότες, ἁπάσας τὰς ὁδοὺς τῶν ἀδικημάτων ἐνέφραξαν, πεπειραμένοι καὶ εἰδότες τὰς
125 ἀρχὰς καὶ τὰς ἐφόδους τῶν τὸν δῆμον προδιδόντων. ἐψηφίσαντο γὰρ καὶ ὤμοσαν, ἐάν τις τυραννίδι ἐπιθῆται ἢ τὴν πόλιν προδιδῷ ἢ τὸν δῆμον καταλύῃ, τὸν αἰσθανόμενον καθαρὸν εἶναι ἀποκτείναντα, καὶ κρεῖττον ἔδοξεν αὐτοῖς τοὺς τὴν αἰτίαν ἔχοντας τεθνάναι μᾶλλον ἢ πειραθέντας μετὰ ἀληθείας αὐτοὺς δουλεύειν· ἀρχὴν γὰρ οὕτως ᾤοντο δεῖν ζῆν τοὺς πολίτας, ὥστε μηδ' εἰς ὑποψίαν ἐλθεῖν μηδένα τούτων τῶν ἀδικημάτων. Καί μοι λαβὲ τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

126 Ταῦτα, ὦ ἄνδρες, ἔγραψαν εἰς τὴν στήλην, καὶ ταύτην ἔστησαν εἰς τὸ βουλευτήριον ὑπόμνημα τοῖς καθ' ἑκάστην ἡμέραν συνιοῦσι καὶ βουλευομένοις ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὡς δεῖ πρὸς τοὺς τοιούτους ἔχειν. καὶ διὰ τοῦτο ἄν τις αἴσθηται μόνον μέλλοντας αὐτοὺς τούτων τι ποιεῖν, ἀποκτείνειν συνώμοσαν εἰκότως· τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἀδικημάτων ὑστέρας δεῖ τετάχθαι τὰς τιμωρίας, προδοσίας δὲ καὶ δήμου καταλύσεως προτέρας. εἰ γὰρ π ρ ο ή σ ε σ θ ε

---

2 τὸν αὐτοῦ pr. A^{bl}Z. 124. 1 γνῶναι τὴν τῶν πρ. δ. N — 8 οὐδένες Es — ἠξίωσε del. Dobree, om. t. 125. 2 ἐπιτιθῆται Bekker — 10 tit. om. in lacuna A. 126. 6 ἀποκτενεῖν Cobet — συνώμοσαν, εἰκότως cum ceteris t — 8 ποιήσεσθε: corr. (P?) Taylor.

τοῦτον τὸν καιρὸν ἐν ᾧ μέλλουσιν ἐκεῖνοι κατὰ τῆς πα-
τρίδος φαῦλόν τι πράττειν, οὐκ ἔστιν ὑμῖν μετὰ ταῦτα
δίκην παρ' αὐτῶν ἀδικούντων λαβεῖν· κρείττους γὰρ ἤδη
γίνονται τῆς παρὰ τῶν ἀδικουμένων τιμωρίας.
Ἐνθυμεῖσθε τοίνυν, ὦ ἄνδρες, τῆς προνοίας ταύτης 127
καὶ τῶν ἔργων ἀξίως, καὶ μὴ ἐπιλανθάνεσθε ἐν τῇ ψήφῳ
οἵων ἀνδρῶν ἔκγονοί ἐστε, ἀλλὰ παρακελεύεσθε ὑμῖν αὐ-
τοῖς ὅπως ὅμοια ἐκείνοις καὶ ἀκόλουθα ἐν τῇ τήμερον
ἡμέρᾳ ἐψηφισμένοι ἐκ τοῦ δικαστηρίου ἐξίητε. ὑπομνή-
ματα δ' ἔχετε καὶ παραδείγματα τῆς ἐκείνων τιμωρίας τὰ
ἐν τοῖς περὶ τῶν ἀδικούντων ψηφίσμασιν ὡρισμένα· διο-
μωμόκατε δ' ἐν τῷ ψηφίσματι τῷ Δημοφάντου κτείνειν
τὸν τὴν πατρίδα προδιδόντα καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ χειρὶ
καὶ ψήφῳ. μὴ γὰρ οἴεσθε τῶν μὲν οὐσιῶν ἃς ἂν οἱ πρό-
γονοι | καταλίπωσι κληρονόμοι εἶναι, τῶν δὲ ὅρκων καὶ
τῆς πίστεως ἣν δόντες οἱ πατέρες ὑμῶν ὅμηρον τοῖς θεοῖς
τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας τῆς πόλεως μετεῖχον, ταύτης δὲ
μὴ κληρονομεῖν.
Οὐ μόνον τοίνυν ἡ πόλις ὑμῶν οὕτως ἔσχε πρὸς τοὺς 128
προδιδόντας, ἀλλὰ καὶ Λακεδαιμόνιοι. καὶ μή μοι ἀχθε-
σθῆτε, ὦ ἄνδρες, εἰ πολλάκις μέμνημαι τῶν ἀνδρῶν τού-
των· καλὸν γάρ ἐστι πόλεως εὐνομουμένης περὶ τῶν δι-
καίων παραδείγματα λαμβάνειν· ἀσφαλέστερον γὰρ ἕκαστος
ὑμῶν τὴν δικαίαν καὶ τὴν εὔορκον ψῆφον θήσεται. Παυ-
σανίαν γὰρ τὸν βασιλέα αὐτῶν προδιδόντα τῷ Πέρσῃ τὴν
Ἑλλάδα λαβόντες, ἐπειδὴ ἔφθασε καταφυγὼν εἰς τὸ τῆς
Χαλκιοίκου ἱερόν, τὴν θύραν ἀποικοδομήσαντες καὶ τὴν
ὀροφὴν ἀποσκευάσαντες καὶ κύκλῳ περιστρατοπεδεύσαντες
οὐ πρότερον ἀπῆλθον πρὶν ἢ τῷ λιμῷ ἀπέκτειναν καὶ 129
πᾶσιν ἐπίσημον ἐποίησαν τῇ τιμωρίᾳ ὅτι οὐδ' αἱ παρὰ
τῶν θεῶν ἐπικουρίαι τοῖς προδόταις βοηθοῦσιν, εἰκότως·

1 *τούτων τὸν* N. — 2 *ἡμῖν* N — 3 *παρὰ τῶν* M. 127. 8 *κτε-νεῖν* Cobet — 9 *ἀποδιδόντα* N — 11 *καταλείπωσι* N — 12 *ἡμῶν* AB: *ὑμῶν* N! 128. 1 *ἡμῶν* N — 4 *ἐστιν ἐκ π.* N — 6 *θῆται* (*θῆτε* N): corr. Schaub — 7 *αὑτῶν* Bekker sine adn., *αὐτῶν* N — 9 *ἀνοικ-*: corr. Duker. 129. 1 *ἢ* del. Es — *ἀπέκτειναν, καὶ* cum ceteris t — 2 *τὴν τιμωρίαν* libri t: corr. Morus, del. Heinrich.

οὐδὲν γὰρ πρότερον ἀδικοῦσιν ἢ περὶ τοὺς θεοὺς ἀσεβοῦσι, τῶν πατρῴων νομίμων αὑτοὺς ἀποστεροῦντες. μέγιστον δὲ τῶν ἐκεῖ γεγενημένων τεκμήριόν ἐστιν ὃ μέλλω λέγειν· νόμον γὰρ ἔθεντο περὶ ἁπάντων τῶν μὴ θελόντων ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδυνεύειν διαρρήδην λέγοντα ἀποθνήσκειν, εἰς αὐτὸ τοῦτο τὴν τιμωρίαν τάξαντες εἰς ὃ μάλιστα φοβούμενοι τυγχάνουσι, καὶ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν ὑπεύθυνον κινδύνῳ ἐποίησαν μετ' αἰσχύνης. ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι οὐ λόγον ἀναπόδεικτον εἴρηκα ἀλλὰ μετ' ἀληθείας ὑμῖν παραδείγματα, φέρε αὐτοῖς τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

130 Ἐνθυμεῖσθε δὴ ὡς καλὸς ὁ νόμος, ὦ ἄνδρες, καὶ σύμφορος οὐ μόνον ἐκείνοις ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις. ὁ γὰρ παρὰ τῶν πολιτῶν φόβος ἰσχυρὸς ὢν ἀναγκάσει τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους κινδύνους ὑπομένειν· τίς γὰρ ὁρῶν θανάτῳ ζημιούμενον τὸν προδότην ἐν τοῖς κινδύνοις ἐκλείψει τὴν πατρίδα; ἢ τίς παρὰ τὸ συμφέρον τῆς πόλεως φιλοψυχήσει εἰδὼς ὑποκειμένην αὑτῷ τιμωρίαν — οὐδεμίαν γὰρ ἄλλην δεῖ ζημίαν εἶναι τῆς δειλίας — θάνατον; εἰδότες γὰρ ὅτι δυοῖν κινδύνοιν ὑποκειμένοιν ἀναγκαῖον ἔσται θατέρου μετασχεῖν, πολὺ μᾶλλον αἱρήσονται τὸν πρὸς τοὺς πολεμίους ἢ τὸν πρὸς τοὺς νόμους καὶ τοὺς πολίτας.

131 Τοσούτῳ δ' ἂν δικαιότερον οὗτος ἀποθάνοι τῶν ἐκ τῶν στρατοπέδων φευγόντων, ὅσον οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν ἥκουσιν ὡς ὑπὲρ ταύτης μαχούμενοι ἢ κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν συνατυχήσοντες, οὑτοσὶ δ' ἐκ τῆς πατρίδος ἔφυγεν ἰδίᾳ τὴν σωτηρίαν ποριζόμενος, οὐδὲ ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἑστίας ἀμύνεσθαι τολμήσας, ἀλλὰ μόνος οὗτος τῶν

---

2 πατρίων Sauppe — ἑαυτοὺς: corr. Schulze — 8 ὑπ. ἐπ. κινδ. N — 10 ὑμῖν om. libri praeter N, om. t — 12 tit. om. in lacuna A[od], νόμος λακεδαιμονίων N. 130. 1 ὦ ἄ. ὡς κ. ὁ νόμος καὶ N — 7 ἐπικειμένην Corais — 7. 8 τιμωρίαν; οὐδ. ... δειλίας ἢ θάνατον: corr. Rehdantz, τιμωρίαν; οὐδ. ἄρ' ἄλλην ... δειλ. ἢ θ. Baiter. t — 8 δεῖ om. (B). 131. 3 ἢ del. Frohberger — 4 συνατυχοῦντες libri t: corr. (Dobree?) Herwerden.

*πάντων ἀνθρώπων καὶ τὰ τῆς φύσεως οἰκεῖα καὶ ἀναγ-
καῖα προδέδωκεν, ἃ καὶ τοῖς ἀλόγοις ζῴοις μέγιστα καὶ
σπουδαιότατα διείληπται. τὰ γοῦν [ζῷα] πετεινὰ ⟨ἃ⟩* 132
*μάλιστα πέφυκε πρὸς τὸ τάχος ἔστιν ἰδεῖν ὑπὲρ τῆς αὑ-
τῶν νεοττιᾶς ἐθέλοντα ἀποθνήσκειν· ὅθεν καὶ τῶν ποιη-
τῶν τινες εἰρήκασιν*

οὐδ᾽ ἀγρία γὰρ ὄρνις, ἣν πλάσῃ δόμον,
ἄλλην νεοσσοὺς ἠξίωσεν ἐντεκεῖν.

*ἀλλὰ Λεωκράτης τοσοῦτον ὑπερβέβληκε δειλίᾳ, ὥστε τὴν
πατρίδα τοῖς πολεμίοις ἐγκατέλιπε. τοιγαροῦν οὐδεμία* 133
*πόλις αὐτὸν εἴασε παρ᾽ αὑτῇ μετοικεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τῶν
ἀνδροφόνων ἤλαυνεν, εἰκότως· οἱ μὲν γὰρ φόνου φεύγοντες
εἰς ἑτέραν πόλιν μεταστάντες οὐκ ἔχουσιν ἐχθροὺς τοὺς
ὑποδεξαμένους, τοῦτον δὲ τίς ἂν ὑποδέξαιτο πόλις; ὃς
γὰρ ὑπὲρ τῆς αὑτοῦ πατρίδος οὐκ ἐβοήθησε, ταχύ γε ἂν
ὑπὲρ τῆς ἀλλοτρίας κίνδυνόν τινα ὑπομείνειε. κακοὶ γὰρ
καὶ πολῖται καὶ ξένοι καὶ ἰδίᾳ φίλοι οἱ τοιοῦτοι τῶν ἀν-
θρώπων εἰσίν, οἳ τῶν μὲν ἀγαθῶν τῶν τῆς πόλεως μεθ-
έξουσιν, ἐν δὲ ταῖς ἀτυχίαις οὐδὲ βοηθείας ἀξιώσουσι.
καίτοι τὸν ὑπὸ τῶν μηδὲν | ἀδικουμένων μισούμενον καὶ* 134
*ἐξελαυνόμενον τί δεῖ παθεῖν ὑφ᾽ ὑμῶν τῶν τὰ δεινό-
τατα πεπονθότων; ἆρ᾽ οὐ τῆς ἐσχάτης τιμωρίας τυγχά-
νειν; καὶ μήν, ὦ ἄνδρες, τῶν πώποτε προδοτῶν δικαιό-
τατ᾽ ἂν Λεωκράτης, εἴ τις μείζων εἴη τιμωρία θανάτου,
ταύτην ὑπόσχοι. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι προδόται μέλλοντες
ἀδικεῖν, ὅταν ληφθῶσι, τιμωρίαν ὑπέχουσιν· οὗτος δὲ
μόνος διαπεπραγμένος ὅπερ ἐπεχείρησε, τὴν πόλιν ἐγκατα-
λιπὼν κρίνεται.*

Θαυμάζω δὲ καὶ τῶν συνηγορεῖν αὐτῷ μελλόντων, διὰ 135
τί ποτε τοῦτον ἀξιώσουσιν ἀποφυγεῖν. πότερον διὰ τὴν

---

132. 1 *ζῷα* del. G. Hermann, om. t — *ἃ* add. Reiske — 2 *τὸ* om. (B) t — *τάχος, ἃ ἔστιν*: corr. Reiske — 5 versibus uncos add. Es — 6 *ἄλλῃ* libri t: corr. Corais — *ἐντεκεῖν ἠξίωσεν*: corr. Scaliger. 133. 2 *τὸν ἀνδροφόνον* AB^p, pr. N: corr. N^2 — 7 *ὑπομένειεν* N. 134. 2 *ὑφ᾽ ἡμῶν* N — 4 *προδόντων* Es — 5 *τις εἴη μείζων* N — 7 *ὅταν μὴ ληφθῶσι* (*δὴ* pro *μὴ* N^2): corr. Contius, *ὅτ. συλληφθῶσι* Halm. t — 8 *καταλιπὼν* (B) — *τὴν π. ἐγκ.* del. Dobree.

*πρὸς αὐτοὺς φιλίαν; ἀλλ' ἔμοιγε δοκοῦσι δικαίως οὐκ ἂν
χάριτος τυχεῖν ἀλλ' ἀποθανεῖν, ὅτι χρῆσθαι τούτῳ τολ-
μῶσι. πρὶν μὲν γὰρ τοῦτο πρᾶξαι Λεωκράτην ἄδηλον ἦν
ὁποῖοί τινες ὄντες ἐτύγχανον, νῦν δὲ πᾶσι φανερὸν ὅτι
τοῖς αὐτοῖς ἤθεσι χρώμενοι τὴν πρὸς τοῦτον φιλίαν δια-
φυλάττουσιν, ὥστε πολὺ πρότερον ὑπὲρ αὑτῶν αὐτοῖς ἐστιν
ἀπολογητέον ἢ τοῦτον παρ' ὑμῶν ἐξαιτητέον.*
136 *Ἡγοῦμαι δ' ἔγωγε καὶ τὸν πατέρα αὐτῷ τὸν τετελευ-
τηκότα, εἴ τις ἄρα ἔστιν αἴσθησις τοῖς ἐκεῖ περὶ τῶν
ἐνθάδε γινομένων, ἁπάντων ἂν χαλεπώτατον γενέσθαι
δικαστήν, οὗ τὴν χαλκῆν εἰκόνα ἔκδοτον κατέλιπε τοῖς
πολεμίοις ἐν τῷ τοῦ Διὸς ⟨τοῦ⟩ σωτῆρος ἱεροσυλῆσαι καὶ
αἰκίσασθαι, καὶ ἣν ἐκεῖνος ἔστησε μνημεῖον τῆς αὑτοῦ
μετριότητος, ταύτην αὐτὸς ἐπονείδιστον ἐποίησε· τοιού-*
137 *του γὰρ υἱοῦ πατὴρ προσαγορεύεται. διὸ καὶ πολλοί μοι
προσεληλύθασιν, ὦ ἄνδρες, ἐρωτῶντες διὰ τί οὐκ ἐνέγραψα
τοῦτο εἰς τὴν εἰσαγγελίαν, προδεδωκέναι τὴν εἰκόνα τὴν
τοῦ πατρός, τὴν ἐν τῷ τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος ἀνακειμέ-
νην. ἐγὼ δέ, ὦ ἄνδρες, οὐκ ἠγνόουν τοῦτο τὸ ἀδίκημα
ἄξιον τῆς μεγίστης τιμωρίας, ἀλλ' οὐχ ἡγούμην δεῖν περὶ
προδοσίας τοῦτον κρίνων ὄνομα Διὸς σωτῆρος ἐπιγράψαι
πρὸς τὴν εἰσαγγελίαν.*
138 *Ἐκπέπληγμαι δὲ μάλιστα ἐπὶ τοῖς μήτε γένει μήτε
φιλίᾳ μηδὲν προσήκουσι, μισθοῦ δὲ συναπολογουμένοις
ἀεὶ τοῖς κρινομένοις, εἰ λελήθασιν ὑμᾶς τῆς ἐσχάτης ὀργῆς
δικαίως ἂν τυγχάνοντες. τὸ γὰρ ὑπὲρ τῶν ἀδικημάτων
ἀπολογεῖσθαι τεκμήριόν ἐστιν ὅτι καὶ τῶν πεπραγμένων
οἱ τοιοῦτοι ἂν μετάσχοιεν. οὐ γὰρ δεῖ καθ' ὑμῶν γεγε-
νῆσθαι δεινόν, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων καὶ τῆς
δημοκρατίας.*
139 *Καίτοι τινὲς αὐτῶν οὐκέτι τοῖς λόγοις ὑμᾶς παρα-
κρούσασθαι ζητοῦσιν, ἀλλ' ἤδη ταῖς αὑτῶν λειτουργίαις*

---

2 *τούτῳ χρ.* N — 3 *Λεωκρ.* del. Es — 5 *τούτων* A. 136. 5 *τοῦ* add. Ald. — 7 *ταύτην οὗτος* Reiske. 137. 7 *ἐγγράψαι εἰς* Cobet. 138. 4 *ἀδικησάντων* Bekker — 6 *δή*: corr. Bekker — *γενέσθαι* Dobree. 139. 1 *οὐκ ἐπὶ*: corr. Reiske — *προσκρ.* libri praeter N.

ἐξαιτεῖσθαι τοὺς κρινομένους ἀξιώσουσιν· ἐφ' οἷς ἔγωγε
καὶ μάλιστ' ἀγανακτῶ. εἰς γὰρ τὸν ἴδιον οἶκον αὐτὰς
περιποιησάμενοι κοινὰς χάριτας ὑμᾶς ἀπαιτοῦσιν. οὐ γὰρ
εἴ τις ἱπποτετρόφηκεν ἢ κεχορήγηκε λαμπρῶς ἢ τῶν ἄλλων
τῶν τοιούτων τι δεδαπάνηκεν, ἄξιός ἐστι παρ' ὑμῶν τοι-
αύτης χάριτος (ἐπὶ τούτοις γὰρ αὐτὸς μόνος στεφανοῦται,
τοὺς ἄλλους οὐδὲν ὠφελῶν), ἀλλ' εἴ τις τετριηράρχηκε
λαμπρῶς ἢ τείχη τῇ πατρίδι περιέβαλεν ἢ πρὸς τὴν κοι-
νὴν σωτηρίαν ἐκ τῶν ἰδίων συνεπόρησε· ταῦτα γάρ ἐστι 140
κοινῶς ὑπὲρ ὑμῶν ἁπάντων, καὶ ἐν μὲν τούτοις ἔστιν ἰδεῖν
τὴν ἀρετὴν τῶν ἐπιδεδωκότων, ἐν ἐκείνοις δὲ τὴν εὐπο-
ρίαν μόνον τῶν δεδαπανηκότων. ἡγοῦμαι δ' ἔγωγε οὐδένα
ἂν οὕτω μεγάλα τὴν πόλιν εὐηργετηκέναι, ὥστ' ἐξαίρετον
ἀξιοῦν λαμβάνειν χάριν τὴν κατὰ τῶν προδιδόντων τιμω-
ρίαν, οὐδ' οὕτως ἀνόητον ὥστε φιλοτιμεῖσθαι μὲν πρὸς
τὴν πόλιν, τούτῳ δὲ βοηθεῖν ὃς αὐτοῦ πρῶτον τὰς φιλο-
τιμίας ἠφάνισεν· εἰ μὴ νὴ Δία μὴ ταὐτὰ τῇ πατρίδι καὶ
τούτοις ἐστὶ συμφέροντα.

Ἐχρῆν μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες, εἰ καὶ περὶ οὐδενὸς ἄλλου 141
νόμιμόν ἐστι παῖδας καὶ γυναῖκας παρακαθισαμένους ἑαυ-
τοῖς τοὺς δικαστὰς δικάζειν, ἀλλ' οὖν γε περὶ προδοσίας
κρίνοντας οὕτως ὅσιον εἶναι τοῦτο πράττειν, ὅπως ὁπόσοι
τοῦ κινδύνου μετεῖχον, ἐν ὀφθαλμοῖς ὄντες καὶ ὁρώμενοι
καὶ ἀναμιμνήσκοντες ὅτι τοῦ κοινοῦ παρὰ πᾶσιν ἐλέου
οὐκ | ἠξιώθησαν, πικροτέρας τὰς γνώσεις κατὰ τοῦ ἀδι-
κοῦντος παρασκευάζωσιν. ἐπειδὴ δ' οὐ νόμιμον οὐδ' εἰθισ-
μένον ἐστίν, ἀλλ' ἀναγκαῖον ὑμᾶς ὑπὲρ ἐκείνων δικάζειν.
τιμωρησάμενοι οὖν Λεωκράτη καὶ ἀποκτείναντες αὐτόν,
ἀπαγγείλατε τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν παισὶ καὶ γυναιξὶν ὅτι
ὑποχείριον λαβόντες τὸν προδότην αὐτῶν ἐτιμωρήσασθε.
καὶ γὰρ δεινὸν καὶ σχέτλιον, ὅταν νομίζῃ δεῖν Λεωκράτης 142
ἴσον ἔχειν ὁ φυγὼν ἐν τῇ τῶν μεινάντων πόλει καὶ ὁ μὴ

4 *ἱπποτρόφηκεν* Es. 140. 2 *ἡμᾶν* ABt — 4 *μόνων* N — 5 *ἂν* del. Franke, om. t — 8 *πρώτου* NZ, *πρότερον* Frohberger. 141. 5 *καὶ ὁρ.* del. Es — 8 *παρεσκεύαζον* Es — 9 *δικάζειν, τιμ.* t — 10 *Λεωκράτην* PZt — 11 *ἡμετέροις* N. 142. 1 *Λεω.* del. Morus — 2 *σωσάντων*: corr. Taylor.

κινδυνεύσας ἐν τῇ τῶν παραταξαμένων καὶ ὁ μὴ διαφυ-
λάξας ἐν τῇ τῶν σωσάντων· ἀλλ' ἥκει ἱερῶν θυσιῶν ἀγο-
ρᾶς νόμων πολιτείας μεθέξων, ὑπὲρ ὧν τοῦ μὴ καταλυθῆ-
ναι χίλιοι τῶν ὑμετέρων πολιτῶν ἐν Χαιρωνείᾳ ἐτελεύτησαν
καὶ δημοσίᾳ αὐτοὺς ἡ πόλις ἔθαψεν· ὧν οὗτος οὐδὲ τὰ
ἐλεγεῖα τὰ ἐπιγεγραμμένα τοῖς μνημείοις ἐπανιὼν εἰς τὴν
πόλιν ᾐδέσθη, ἀλλ' οὕτως ἀναιδῶς ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς
τῶν πενθησάντων τὰς ἐκείνων συμφορὰς ἡγεῖται δεῖν ἀνα-
143 στρέφεσθαι. καὶ αὐτίκα μάλ' ὑμᾶς ἀξιώσει ἀκούειν αὐ-
τοῦ ἀπολογουμένου κατὰ τοὺς νόμους· ὑμεῖς δ' ἐρωτᾶτε
αὐτὸν ποίους; οὓς ἐγκαταλιπὼν ᾤχετο. καὶ ἐᾶσαι αὐτὸν
οἰκεῖν ἐν τοῖς τείχεσι τῆς πατρίδος· ποίοις; ἃ μόνος
τῶν πολιτῶν οὐ συνδιεφύλαξε. καὶ ἐπικαλέσεται τοὺς
θεοὺς σώσοντας αὐτὸν ἐκ τῶν κινδύνων· τίνας; οὐχ ὧν
τοὺς νεὼς καὶ τὰ ἕδη καὶ τὰ τεμένη προὔδωκεν; καὶ δεή-
σεται καὶ ἱκετεύσει ἐλεῆσαι αὐτόν· τίνων; οὐχ οἷς τὸν
αὐτὸν ἔρανον εἰς τὴν σωτηρίαν εἰσενεγκεῖν οὐκ ἐτόλμη-
σεν; Ῥοδίους ἱκετευέτω· τὴν γὰρ ἀσφάλειαν ἐν τῇ ἐκείνων
144 πόλει μᾶλλον ἢ ἐν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι ἐνόμισεν εἶναι. Ποία
δὲ ἡλικία δικαίως ἂν τοῦτον ἐλεήσειε; πότερον ἡ τῶν
πρεσβυτέρων; ἀλλ' οὐδὲ γηροτροφηθῆναι οὐδ' ἐν ἐλευθέρῳ
ἐδάφει τῆς πατρίδος αὐτοῖς ταφῆναι τὸ καθ' αὑτὸν μέρος
παρέδωκεν. ἀλλ' ἡ τῶν νεωτέρων; καὶ τίς ⟨ἂν⟩ ἀναμνη-
σθεὶς τῶν ἡλικιωτῶν τῶν ἐν Χαιρωνείᾳ ἑαυτοῖς συμ-
παραταξαμένων καὶ τῶν κινδύνων τῶν αὐτῶν μετασχόντων
σώσειε τὸν τὰς ἐκείνων θήκας προδεδωκότα, καὶ τῇ αὐτῇ
ψήφῳ τῶν μὲν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τελευτησάντων παρα-
νοίας καταγνοίη, τὸν δ' ἐγκαταλιπόντα τὴν πατρίδα ὡς
145 εὖ φρονοῦντα ἀθῷον ἀφήσει; ἐξουσίαν ἄρα δώσετε ⟨τῷ⟩
βουλομένῳ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ τὸν δῆμον καὶ ὑμᾶς κακῶς

2 *οὐσιῶν* libri (sic etiam N): corr. Taylor, *ὁσίων* Reiske — 5 *ἔθαψεν* (P?) Taylor. 143. 3 *ἐάσετε*: corr. Reiske — *αὐτὸν* Bekkerus N: corr. Tur. — 4 *τείχεσι τοῖς π.* N — *ποιησάμενοι*: corr. Reiske — 5 *πολ. οἷς οὐ* A¹B, pr. N, *πολ. οὓς οὐ* pr. A^bl N²: corr. Bekker — 8 *αὐτὸν τίνων;* Bekker: corr. Tur. — *τῶν αὐτῶν ἐράνων*: corr. Scaliger — 10 *γὰρ* om. (B) — 11 *αὐτοῦ* (B). 144. 5 *ἂν* add. Schaub — 6 *ἑαυτῷ* Morus — 9 *παράνοιαν* Reiske — 10 *δὲ καταλ.*: corr. Bekker — 11 *ἀφίει* pr. Aⁿ, *ἀφειίη* N. 145. 1 *τῷ* add. M.

ποιεῖν. οὐ γὰρ μόνον νῦν οἱ φεύγοντες κατέρχονται, ὅταν
ὁ ἐγκαταλιπὼν τὴν πόλιν καὶ φυγὴν αὑτὸς ἑαυτοῦ κατα-
γνοὺς καὶ οἰκήσας ἐν Μεγάροις ἐπὶ προστάτου πλείω πέντ'
ἢ ἓξ ἔτη ἐν τῇ χώρᾳ καὶ ἐν τῇ πόλει ἀναστρέφηται, ἀλλὰ
καὶ ὁ μηλόβοτον τὴν Ἀττικὴν εἶναι φανερᾷ τῇ ψήφῳ κατα-
ψηφισάμενος, οὗτος ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ σύνοικος ὑμῶν
γεγένηται.

Βούλομαι δ' ἔτι βραχέα πρὸς ὑμᾶς εἰπὼν καταβῆναι 146
καὶ τὸ ψήφισμα τοῦ δήμου παρασχόμενος ὃ περὶ εὐσε-
βείας ἐποιήσατο· χρήσιμον γὰρ ὑμῖν ἐστι τοῖς μέλλουσι
τὴν ψῆφον φέρειν. Καί μοι λέγε αὐτό.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἐγὼ τοίνυν μηνύω τὸν ἀφανίζοντα ταῦτα πάντα
πρὸς ὑμᾶς τοὺς κυρίους ὄντας κολάσαι, ὑμέτερον δέ ἐστι
καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τιμωρήσασθαι Λεω-
κράτην. τὰ γὰρ ἀδικήματα, ἕως μὲν ἂν ᾖ ἄκριτα, παρὰ
τοῖς πράξασίν ἐστιν, ἐπειδὰν δὲ κρίσις γένηται, παρὰ
τοῖς μὴ δικαίως ἐπεξελθοῦσιν. εὖ δὲ ἴστε, ὦ ἄνδρες, ὅτι
νῦν κρύβδην ψηφιζόμενος ἕκαστος ὑμῶν φανερὰν ποιήσει
τὴν αὑτοῦ διάνοιαν τοῖς θεοῖς. ἡγοῦμαι δέ, ὦ ἄνδρες, 147
ὑπὲρ ἁπάντων τῶν μεγίστων καὶ δεινοτάτων ἀδικημάτων
μίαν ὑμᾶς ψῆφον ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ φέρειν, οἷς ἅπασιν
ἔνοχον ὄντα Λεωκράτην ἔστιν ἰδεῖν, προδοσίας μὲν ὅτι
τὴν πόλιν ἐγκαταλιπὼν τοῖς πολεμίοις ὑποχείριον ἐποίησε,
δήμου δὲ καταλύσεως ὅτι οὐχ ὑπέμεινε τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευ-
θερίας κίνδυνον, ἀσεβείας δ' ὅτι τοῦ τὰ τεμένη τέμνεσθαι
καὶ τοὺς νεὼς | κατασκάπτεσθαι τὸ καθ' ἑαυτὸν γέγονεν
αἴτιος, τοκέων δὲ κακώσεως τὰ μνημεῖα αὐτῶν ἀφανίζων
καὶ τῶν νομίμων ἀποστερῶν, λειποταξίου δὲ καὶ ἀστρα-
τείας οὐ παρασχὼν τὸ σῶμα τάξαι τοῖς στρατηγοῖς. ἔπειτα 148
τούτου τις ἀποψηφιεῖται καὶ συγγνώμην ἕξει τῶν κατὰ

4 τῇ (τῆ AdN): corr. Ald., *πλείω ἢ πέντε ἔτη* Augerus — 5 *Ἀττ. ἀνεῖναι* Baiter — 6 *ὑμῖν* Herwerden — 7 *γένηται*: de meo mutavi, *γενήσεται* Melanchthon t, *γίγνεται* Rehdantz. 146. 4 *λέγε τὸ αὐτὸ ψήφισμα*: corr. Tur, tit. deest in Ao cum lacuna — 6 *τοίνυν ὑμῖν μηνύω* A¹BN, *ὑμῖν* om. pr. A. 147. 9 *κακώσεως ὅτι τὰ*: corr. Morus. 148. 2 *τίς* Melanchthon.

προαίρεσιν ἀδικημάτων; καὶ τοσοῦτόν ἐστιν ἀνόητος ὥστε τοῦτον σῴζων τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν προέσθαι τοῖς ἐγκαταλιπεῖν βουλομένοις; καὶ τοῦτον ἐλεήσας αὐτὸς ἀνελέητος ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀπολέσθαι προαιρήσεται, καὶ τῷ προδότῃ τῆς πατρίδος χάριν θέμενος ὑπεύθυνος εἶναι τῇ παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίᾳ;

149 *Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ τῇ πατρίδι βοηθῶν καὶ τοῖς ἱεροῖς καὶ τοῖς νόμοις ἀποδέδωκα τὸν ἀγῶνα ὀρθῶς καὶ δικαίως, οὔτε τὸν ἄλλον τούτου βίον διαβαλὼν οὔτ' ἔξω τοῦ πράγματος οὐδὲν κατηγορήσας· ὑμῶν δ' ἕκαστον χρὴ νομίζειν τὸν Λεωκράτους ἀποψηφιζόμενον θάνατον τῆς πατρίδος καὶ ἀνδραποδισμὸν καταψηφίζεσθαι, καὶ δυοῖν καδίσκοιν κειμένοιν τὸν μὲν προδοσίας τὸν δὲ σωτηρίας εἶναι, καὶ τὰς ψήφους φέρεσθαι τὰς μὲν ὑπὲρ ἀναστάσεως τῆς πατρίδος, τὰς δὲ ὑπὲρ ἀσφαλείας καὶ τῆς ἐν τῇ πόλει εὐδαι-*
150 *μονίας. ἐὰν μὲν Λεωκράτην ἀπολύσητε, προδιδόναι τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερὰ καὶ τὰς ναῦς ψηφιεῖσθε· ἐὰν δὲ τοῦτον ἀποκτείνητε, διαφυλάττειν καὶ σῴζειν τὴν πατρίδα καὶ τὰς προσόδους καὶ τὴν εὐδαιμονίαν παρακελεύσεσθε. νομίζοντες οὖν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἱκετεύειν ὑμῶν τὴν χώραν καὶ τὰ δένδρα, δεῖσθαι τοὺς λιμένας ⟨καὶ⟩ τὰ νεώρια καὶ τὰ τείχη τῆς πόλεως, ἀξιοῦν δὲ καὶ τοὺς νεὼς καὶ τὰ ἱερὰ βοηθεῖν αὐτοῖς, παράδειγμα ποιήσατε Λεωκράτη, ἀναμνησθέντες τῶν κατηγορημένων, ὅτι οὐ πλέον ἰσχύει παρ' ὑμῖν ἔλεος οὐδὲ δάκρυα τῆς ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τοῦ δήμου σωτηρίας.*

1 *καὶ τίς οὕτως ἐστὶν* Meutzner — *ἔσται* Taylor — 2 *σώζοντα*: corr. Ald. — 3 *βουλομένοις, καὶ* t: corr. Ald. — 4 *ἀπολεῖσθαι* B. 149. 3 *τούτου* om. (B) — 6 *ἀνδραπόδων*: corr. Bekker — *καταψηφίζεσθαι* etiam Bp — *καδδίσκοιν*: corr. Osann — 7 *εἵνεκα*: corr. Emperius. 150. 1 *Λεωκράτῆ* An, *-τη* Bekker sine adn. — 4 *παρακελεύεσθε* (etiam An): corr. Ald. — 5 *καὶ* add. Scheibe, om. t — 8 *Λεωκράτην* Heinrich. t — 9 *κατηγορουμένων* Brt: *κατηγορημ.* An — *καὶ ὅτι*: corr. Morus — 11 *τιμωρίας* Reiske.

INDEX NOMINUM ET RERUM.

Typis J. B. Hirschfeldi Lipsiae.